

२३४५

जैसलमेर 'कौटिल्य' नाम.

पद्म विरह नाम.

२३४५

जैसलमेर विश्वविद्यालय.

૨૩૪૬

અર્ધા વિરાઈ નામું.

તે સાથે

ગો શ્તે ક્રૂર્યા નો,

હાદોખ્ત નસ્ક,

અને

એકવીશ નસ્ક,

એ ત્રણ કેતાઓ વધારા તરીકે આપવામાં આવીછે.

કીમત રૂપીયો એક.

૨૩૪૬

મુંબઈ:

નિર્ણયસાગર છાપખાનામાં છાપ્યું.

આ કેતાબો રેજિસ્ટર કીધામાં આવીછે.
૧૦૦૦; ૩૧, ૫, ૮૫.

ખુલાસા.

આ અર્ધવિરાદ નામાં ઉપરથી માલમ પડેછે કે, સાસાનયન પાદ-
શાહોના વખતમાં ભાગી પડેલા મજદયસની ધરમને સજીવન કરવાને
જ્યારે કોશેશ થઇ હતી તે વખતે ધરાનમાં તરેહવાર જાતના મહજબો
ઉત્પન્ન થયલા હતા અને જરથોસ્તીઓનું પોતાના ધર્મ વિષેનું યકીન ડામા-
ડોલ થયું હતું, જેથી તેમનું યકીન પાછું ઉસતવાર કરવાને માટે એવું ઠરા-
વવામાં આવ્યું કે એક ઘણાજ પરહેજગાર માહ પુરશે પોતાની પરહેજ-
ગારી અને ઇલમની અરકતથી મીનોઈ જેહાંનમાં ફરી આવી બેહેસત અને
દોજખ વિષેનું તેમજ નેકી શું છે તથા બદી શું છે તેનું વર્ણન પોતાના
ભાઈબંધ લોકોને સમજાવવું. આ કામ માટે ઘણીક તપાસ કરી અર્ધવિ-
રાદ નામે એક ઘણાજ અશો મોબેદને પસંદ કરવામાં આવ્યો, તે માહ
પુરપનું રહ સાત દિવસે મીનોઈ જેહાંનની મુસાફરી પુરી કરી આવ્યું હતું.
આ મુસાફરીમાં સરોશ અશો અને આદર ઈજદ નામના બે ફરેસ્તાઓએ
તેને મદદ આપી હતી જેઓએ તેને દાદાર હોમજદ અને અમસાસપંદો
સાથે મુલાકાત કરાવી બેહેસ્ત, હંમેસ્ત જેહાંન અને દોજખના જુદા જુદા
તબક્કાઓ દેખાડ્યા હતા. દોજખમાં પાપી રવાનોને તેમનાં ધુરાં કામોનાં
પ્રમાણ મુજબ વધતી ઓછી સજા ભોગવતાં તેણે દીધાં. બેહેસ્તના પણ
જુદા જુદા તબક્કા છે જેમાં પણ અશો રવાનો તેમની નેકીઓનાં વધતાં
ઓછાં પ્રમાણ મુજબ ચઢતું ઉતરતું સુખ ભોગવેછે એમ વિરણે દીધું
હતું. જેમની નેકી અને બદીનું પ્રમાણ સરખું હોયછે તેમને હંમેસગેહાં-
નમાં રાખવામાં આવેછે. વિરણે પોતાની મીનોઈ જેહાંનની મુસાફરીથી
પાછા ફરી સંઘલો હેવાલ જાહેર કર્યો જેને વિરાફનામું કહી કેહવામાં આ-
વેછે અને આ તેના હેવાલથી મજદયસની લોકોનું પોતાના ધરમ વિષેનું
યકીન મજબુત થયું હતું.

હાલના સુધરેલા વખતમાં આવાં ધર્મ સંબંધી લખાણો જેટલાં મલી
આવે તેટલાં બનતાં તુલીક ચાલુ જમાના તથા આવતા જમાના માટે જા-
લવી રાખવાની ખાહેસથી અમે સન ૧૮૭૨ ના સાલમાં મુબઈની ના-
મદાર સરકારના મોટા આશરા હેઠલ વર્તેમખર્ગમાં છપાવ્યાં “ યુક ઓફ

અર્દ વિરાફ”* નામનાં મોહટાં પુસ્તકને આધારે ચાલુ યુજરાતી જપ્પાનમાં આ “અર્દાવિરાફનામું” પ્રગટ કીધું છે. વહી એ નાંમાં મધે ઠેકાણે ઠેકાણે “વંદીદાદ” તથા ખીજા ધર્મસંબંધી કેતાબોમાંથી મલી આવતા મુકાબલા ધરતી જગ્યાએ નોટમાં આપ્યાછે, જેથી આ નામાં મધે આવેલી બાબ-દોને મુસ્તકીમ ટેકા મલેછે.

વધારા તરીકે આ નામાં સાથે ગોસ્તેશ્વર્યાનો, તથા હુદોખત નસ્ક નામની ખીજ એ પેહલવી કેતાબોનો તરજુમો તથા એકવીસ નસ્ક-ની જાણવા જોગ વીગતો આપવામાં આવીછે.

સર જમશેદજી જરતોસ્તી મદરેસા તથા મુલ્લાં શીરોઝ મદરેસાના એક આગલા ચંચળ અધોરનાન વિદ્યાર્થીએ આ કેતાબ મધે અમને જે મદદ કીધી છે તે માટે તે જવાન વિદ્યાર્થીનો અમે આ તકે ઉપકાર માની-એ છીએ.

આશા છે કે આ કેતાબને જરતોસ્તી આલમ તફરથી પુરતો આશરો મલશે. જે પુરતો આશરો મલશે તો એવીજ ખીજ પુરાની કેતાબો પ્રગટ કરવાને અમને ઉલ્લસ મલશે.

પ્રગટ કર્તા.

* “The Book of Arda Viraf. The Pahlvi Text prepared by Dastur Hoshangji Jamsapji Asa, revised and collated with further Mss., with an English Translation and Introduction, and an appendix containing the Text and Translation of the Gosht-i-Firano and Hadokt nask by Martin Haug, Ph. D., assisted by E. W. West, Ph. D. 1872.”

સાંકલિયું.

- પ્રકરણ ૧ લું:—સીકંદર પાદશાહનો ઈરાંન ઉપર હુમલો—અવ-
સ્તાના પુસ્તકોનો નાશ—ઈરાંનીઓમાં માંહો માંહે કુસંપ અને
એકેકથી ઉલટા ધર્મોની ઉત્પત્તી—આદર ફરો બાહ આતશ બેહ-
રાંમમાં જરતોસ્તીઓનું અનબુમન—મીનોઈ દુન્યામાં એક કાસદ
મોકલવાનો ઠરાવ—તે માટે થયેલી વિરાઈની પસંદગી ... ૧
- પ્રકરણ ૨ ભું:—વિરાઈને મીનોઈ દુન્યામાં મોકલવા સામે તેની બે-
હેનોની ફર્યાદ—દસ્તુરોએ તેમને શાંત પાડવી—વિરાઈ કરેલી
શુબરેલાઓની આરાધણા—‘મંગ’ પીને વિરાઈનું ખાખમાં પડવું—
દસ્તુરોએ તથા તેની બેહેનોએ ૭ દીવસ અને રાત રાખેલી ચોકી. ૪
- પ્રકરણ ૩ ભું:—વિરાઈના રવાંનની મીનોઈ દુન્યામાંથી આ દુન્યામાં
પાછી પધરામણી—વિરાઈ મજદીઅસ્નાનો માટે આણેલો સુખા-
રકબાદીનો સંધેસો—વિરાઈ બાજ ધરી ખાનું ખાઈ બાજ મેલવી
અને એક નવિસંદો લાવવાને ફરમાવવું ... ૫
- પ્રકરણ ૪ થું:—વિરાઈને મીનોઈ દુન્યામાં જવા નીકલતાં પેહલી
રાતે સરોશ અને આદર ઈજદ સાથે થયેલી ભેટ—વિરાઈનું ચિ-
ન્વત પુલ ઉપર જઈ પોહચવું—ત્યાં તેની એક અશો રવાંન સાથે
થયેલી ભેટ—તે રવાંનને મલતું અતી મોટું સુખ અને તે માટે તેની
કેરદાર તરફથી તેને મલેલો ખુલાસો... ૬
- પ્રકરણ ૫ મું:—વિરાઈની મેહર, રશ્તુ, આસ્તાદ, મજદયસ્ની દિન,
અને બીજા ઈજદો તથા ફરોહરો સાથની મુલાકાત—રશ્તુને અશો
તથા પાખી લોકોને ટોલતાં વિરાઈનું જોવું ... ૮
- પ્રકરણ ૬ ડું:—વિરાઈ લીધેલી હમેસ્તગાંનની ભેટ—હમેસ્તગાંનનો
ખુલાશો—બેહેસ્તમાં જવા માટે પાપ કરતાં સવાબના કામો કેટલા
વધારે જોઈએ ? ... ૯
- પ્રકરણ ૭ મું:—હુમંત બેહેસ્તની વિરાઈ લીધેલી ભેટ—ત્યાંના રવાં-
નોનો સેતારા જેવો પ્રકાશ ... ૧૦
- પ્રકરણ ૮ મું:—હુમંત બેહેસ્ત યાને માહાતાબના રેહેઠાણની વિરાઈ
લીધેલી ભેટ—ત્યાંના રવાંનોની માહાતાબના પ્રકાશ જેવી હાલત. ૧૦

પ્રકરણ ૯ મું:—હૃસ્ત બેહેસ્તની વિરાફે લીધેલી બેટ—ત્યાં તેને
મહેલા નેક પાદશાહો અને સરદારોનાં રવાંનો—તેમનો ખુર્દ
જેવો પ્રકાશ ૧૧

પ્રકરણ ૧૦ મું:—ગરેથમાન બેહેસ્તની વિરાફે લીધેલી બેટ—અશો
રવાંનો સાથની તેની ગોફતેગો—વિરાફને મહેલું અમૃત—આદર
ઈજદે વિરાફ સામે લીલી કાઠીઓ ખાળવા માટે કરેલી ફર્યાદ—
તેની સામેતીમાં તેણે બતાવેલું લીલી કાઠીઓનું ઝરફેલું પાણી. ૧૧

પ્રકરણ ૧૧ મું:—બહમન અમસારપંદે વિરાફને હોર્મજદ, અમસા-
રપંદો, જયોસ્ત, વગેરે સાથે કરાવેલી મુલાકાત—હોર્મજદે વિરાફને
આપેલી મુખારકબાદી—વિરાફને બેહેસ્ત દોજખ બતાવવાને તેણે
સરોશ તથા આદરને કરેલો હુકમ ૧૨

પ્રકરણ ૧૨ મું:—સખી લોકોનાં, દીનદાર લોકોનાં, ખએત્વદથ કરી
ચુકેલાઓનાં અને સારા પાદશાહોના અને સાચા લોકોના રવાંનોની
સાથે વિરાફની બેટ... .. ૧૩

પ્રકરણ ૧૩ મું:—ધર્મી અને ભર્યારોને ફર્માનબદાર રહેલી ઓરતોના
રવાંનો સાથે વિરાફને થયેલી મુલાકાત અને તે ઓરતોનો મોટો
દબદબો ૧૪

પ્રકરણ ૧૪ મું:—ધર્મશુરો, પાદશાહ પેદલવાંનો અને કારીગરોનાં
નેક રવાંનો સાથની વિરાફની મુલાકાત ૧૪

પ્રકરણ ૧૫ મું:—ગોસ્પંદોનું રક્ષણ કરનારાઓ, સારા ન્યાયાધીશો,
ખેતીનો વધારો કરનારાઓ વગેરેના રવાંનો સાથે વિરાફને થયેલી
મુલાકાત ૧૫

પ્રકરણ ૧૬ મું:—દોજખના જેવી એક ભયંકર નદી આગળ વિરાફનું
પોંહચવું—તે નદી ઓલંગવાને કેટલાંક રવાંનોનું અશક્તપણું—
સરોશ તથા આદર ઈજદે તે માટે કરેલો ખુલાસો—યુજરેલાઓ
પાછળ રડવું અને કલાખીત કરવી ધર્મ વિરુદ્ધ છે ૧૭

પ્રકરણ ૧૭ મું:—વિરાફનું ચિન્વત પુલ ઉપર જવું—એક પાપી
રવાંનની બેહદ મુશ્કેલી—તે રવાંનની કેદાર તરફથી તેને જણા-
વવામાં આવેલાં કારણો—સેવટે તે રવાંનનું અંધારાં દોજખમાં
જઈ પડવું ૧૭

પ્રકરણ ૧૮ મું:—દોજખની વિરાફે લીધેલી બેટ—તેમાં પડતી સ-
ખત થંડી તથા ગરમી અને ટીપણી—તેમાંથી નીકલતી માણસને

- ગુંચવાવી નાખનારી સખત ગંધ—દરેક પાપી રવાનની એકલ-
વાચિ હાલત ૧૬
- પ્રકરણ ૧૬ મું:—ગુલાંમખારગી કરનાર એક પાપીનું રવાન—તેના
મોહડાં તથા આખાં શરીર ઉપર સાપોનો મારો ૨૦
- પ્રકરણ ૨૦ મું:—એક પાપી ઓરતનું રવાન—દસ્તાન વખતે પાણી
તથા આતસને અડકવાનો ગુનાહ ૨૧
- પ્રકરણ ૨૧ મું:—એક અશો મરદને મારી નાખનાર પાપીનું રવાન—
તેને તેની ખોલ ઉતારવાની સજા ૨૧
- પ્રકરણ ૨૨ મું:—દસ્તાનવાળી ઓરત સાથે સંબંધ કરનાર એક પા-
પીનું રવાન—તેને ઓરતનું દસ્તાન તથા ગલીચી પીવાની સજા. ૨૧
- પ્રકરણ ૨૩ મું:—ખાજ ધરવા વિના તથા વાત કરતાં ખાવા પીવા-
નો ગુનાહ—અને તે માટેની સખત સજા ૨૨
- પ્રકરણ ૨૪ મું:—ભરથારને તજી જનાકારી કરનાર ઓરતને સખત
સજા ૨૩
- પ્રકરણ ૨૫ મું:—ઉગાડે પગે અને ઉગાડે અંગે ફરવાનો તથા ઉભા-
રહી પીસાળ કરવાનો ગુનાહ ૨૩
- પ્રકરણ ૨૬ મું:—ભરથારને ધીકારનાર, નાકરમાન થનાર અને
ગાળો દેનાર પાપી ઓરતનું રવાન ૨૪
- પ્રકરણ ૨૭ મું:—ઠગારા વેપારીઓ તથા ધંધાદારીઓના પાપી
રવાનો ૨૪
- પ્રકરણ ૨૮ મું:—નિર્દય તથા ધાતકી હાકમનું પાપી રવાન ... ૨૫
- પ્રકરણ ૨૯ મું:—નિંદા કરનાર તથા અઠડાવી મારનાર શખ્સનું
રવાન ૨૫
- પ્રકરણ ૩૦ મું:—જોધએ તે કરતાં વધુ ગોસ્પંદો કાપવાનો ગુનાહ ૨૫
- પ્રકરણ ૩૧ મું:—દોલતને નહીં વાપડતાં કંચુસાઇ કરવાનો ગુનાહ... ૨૬
- પ્રકરણ ૩૨ મું:—આલસુનું રવાન—ગોસ્પંદને ધાસ નાખવાનો
ખદ્દો ૨૬
- પ્રકરણ ૩૩ મું:—જીહું ખોલનાર પાપીનું રવાન ૨૬
- પ્રકરણ ૩૪ મું:—આતશ ઉપર હેરનસો નાખવાનો તથા શરીરને
દુઝાડવાનો ગુનાહ ૨૭
- પ્રકરણ ૩૫ મું:—જાદુગર ઓરતનું રવાન ૨૭
- પ્રકરણ ૩૬ મું:—અશોધને તોડનાર પાપીનું રવાન ૨૭

- પ્રકરણ ૩૭ મું:—પાણી તથા આતસમાં રીમની લઈ જવાનો તથા
આતશ યુજવી નાખવાનો ગુનાહ ૨૮
- પ્રકરણ ૩૮ મું:—પાણી તથા આતશમાં નસો લઈ જવાનો તથા
બીજા લોકોને રીમન કરવાનો ગુનાહ... .. ૨૮
- પ્રકરણ ૩૯ મું:—લુચા શેઠો અને ભાગ્યાઓ વિષે... .. ૨૯
- પ્રકરણ ૪૦ મું:—જુહું બોલવા અને નિંદા કરવાના પાપ વિષે ... ૨૯
- પ્રકરણ ૪૧ મું:—અશો લોકોની અશોઈ તોડવા વિષે ... ૨૯
- પ્રકરણ ૪૨ મું:—હકદાર પિતા વગરના બાલકો વિષે ... ૩૦
- પ્રકરણ ૪૩ મું:—પોતાનાં બાલકોને કચુલ નહી રાખનાર બાપ
વિષે ૩૦
- પ્રકરણ ૪૪ મું:—બાલહસા કરનારી ઓરત વિષે ... ૩૦
- પ્રકરણ ૪૫ મું:—જુઠા સપત લેવા અને જખરીથી નાણું લુંટવાનો
ગુનાહ ૩૧
- પ્રકરણ ૪૬ મું:—અપ્રમાણીકપણે દોલત મેલવનાર પાપી વિષે ... ૩૧
- પ્રકરણ ૪૭ મું:—નાસ્તીકપણું અને ઠગાઈ કરવા વિષે ... ૩૧
- પ્રકરણ ૪૮ મું:—કુતરાઓને મારી નાખવા તથા તેમના ઉપર
જુલમ પાડવા તથા ખોરાક નહી આપવાના પાપ વિષે ... ૩૨
- પ્રકરણ ૪૯ મું:—મીલકતોની માપણી ખોટી કરી ભારી કર લેવા
વિષેનું પાપ ૩૨
- પ્રકરણ ૫૦ મું:—જમીન ગલે પડવાના પાપ વિષે ... ૩૩
- પ્રકરણ ૫૧ મું:—જુઠા કોળ આપવાના પાપ વિષે ... ૩૩
- પ્રકરણ ૫૨ મું:—વિશ્વાસઘાત કરવા તથાકોલ તોડવાનાં પાપ વિષે... ૩૪
- પ્રકરણ ૫૩ મું:—દોજખનો બાહરથી દેખાવ-વિરાદને ઉપજેલી
ઘાસ્તી-આદર અને સરોશ ઈજદ સાથે વિરાદનું તેમાં દાખલ થવું ૩૪
- પ્રકરણ ૫૪ મું:—સર્વથી અંધારાં, સર્વથી ગંધીલાં, સર્વથી ડરામણાં
દોજખનું અને લાં ઉભાઈ જતાં પાપી લોકોનું વર્ણન ... ૩૪
- પ્રકરણ ૫૫ મું:—આતશ યુજવી નાખવાના, જુહું બોલવા તથા
જુઠા શપત લેવાના અને રાજ્ય સાંમે બલવો તથા હુલડ કરવાના
અપરાધો કરનાર રવાનો વિષે... .. ૩૫
- પ્રકરણ ૫૬ મું:—ધર્મ ઠગોના રવાનો વિષે ... ૩૬
- પ્રકરણ ૫૭ મું:—ગુજરેલા પાછલ રડાકુત કરનારી પાપી ઓરતો... ૩૬
- પ્રકરણ ૫૮ મું:—શરીરના દર્દી ભાગોને તક્ષાવો, કુવારા અને ઝરા-
ઓનાં ધોવાના પાપ વિષે ૩૬

- પ્રકરણ ૫૮ મું:—આલકને તજ દઈ દુધ નહીં પાનાર પાપીઓરત વિષે ૩૭
- પ્રકરણ ૬૦ મું:—પરજીવી ઓરતોને બગાડવાનાં પાપ—અને અધ-
સ્તરો મારવાના સારાં કાંમ વિષે ... ૩૭
- પ્રકરણ ૬૧ મું:—નાસ્તિકપણા વિષે ... ૩૭
- પ્રકરણ ૬૨ મું:—એવઢા થઈ પારકા મરદો સાથે જનાકારી કરનાર
ઓરતોના રવાન વિષે... ૩૮
- પ્રકરણ ૬૩ મું:—ભર્યારને નાદુર્માન થઈ ગાલો દેનાર ઓરતનાં
રવાન વિષે ... ૩૮
- પ્રકરણ ૬૪મું:—હરાંમ ઇલતનાં આલકને મારી નાખનાર પાપી
ઓરત વિષે ... ૩૯
- પ્રકરણ ૬૫ મું:—માખાપને દુઃખી કરી સતાવનાર છોકરાંઓનાં
પાપી રવાનો ... ૩૯
- પ્રકરણ ૬૬ મું:—નિંદા કરનાર અને કજીઆ કરનારાંઓના પાપી
રવાનો વિષે ... ૩૯
- પ્રકરણ ૬૭ મું:—શેહરનો ગેરકારોઆર ચલાવનાર હાકમનાં પાપી
રવાન વિષે ... ૪૦
- પ્રકરણ ૬૮ મું:—એક અશો ભરથાર અને પાપી ઓરત વચ્ચે ગોઢ-
તેગો—ઓરતે પોતાના ભરથારને નેકી નહીં શીખવવા માટે આ-
પેલો ઠપકો—ભરથારની શરમીંદગી... ૪૦
- પ્રકરણ ૬૯ મું:—જનાકારી કરનારી પાપી ઓરતોનાં રવાનો ... ૪૧
- પ્રકરણ ૭૦ મું:—ભરથારને તજ દેનારી પાપી ઓરતો વિષે ... ૪૨
- પ્રકરણ ૭૧ મું:—ગુલામઆરગી કરનાર તથા ઓરતોને બગાડનાર
પાપીઓ વિષે ... ૪૨
- પ્રકરણ ૭૨ મું:—દસ્તાન વખતે પરહેજ નહી રાખનારી પાપી
ઓરતો વિષે ... ૪૩
- પ્રકરણ ૭૩ મું:—ચેહરા ખુબસુરત કરી ખીજ લોકોના આલ પહેડી
મરદોને લલચાવનાર પાપી ઓરતો વિષે ... ૪૩
- પ્રકરણ ૭૪ મું:—ગોરખંદોની અઘડીત કતલ ચલાવનારા પાપી-
ઓનાં રવાન વિષે ... ૪૪
- પ્રકરણ ૭૫ મું:—ગોરખંદોના મોઢાં બંદ કરી તેમને લૂખાં અને
ધ્યાસાં રાખીને તેમના કણે કામ લેનાર પાપીઓ વિષે ... ૪૪
- પ્રકરણ ૭૬ મું:—દસ્તાન વખતે ઓરાક રાંધીને તે અશો મરદને
ખવાડનારી બહુમર ઓરત વિષે ... ૪૪

- પ્રકરણ ૭૭ મું:—ભારત્પરદારી જનવરોને દુઃખ દેનારા પાપીઓ ... ૪૫
- પ્રકરણ ૭૮ મું:—જનાકારીના બાલકોનો નાસ કરનારી પાપી ઓરત વિશે ... ૪૫
- પ્રકરણ ૭૯ મું:—લાંચ લઈ ખોટા ઈનસાફ કરનાર પાપી વિશે ... ૪૬
- પ્રકરણ ૮૦ મું:—ખોટાં જોખ તથા માપ રાખનારા પાપીઓ વિશે ૪૬
- પ્રકરણ ૮૧ મું:—વેશ્યા અને જહુગર ઓરતોનાં પાપી રવાનો વિશે ... ૪૬
- પ્રકરણ ૮૨ મું:—ભર્યોરને ગાલો ભાંડનારી પાપી ઓરત વિશે ... ૪૭
- પ્રકરણ ૮૩ મું:—ભર્યોરને યુમ પડાવી ખોરાક ઓરી ખાનાર પાપી ઓરત વિશે ... ૪૭
- પ્રકરણ ૮૪ મું:—ઝેર દેનારી ઓરતનાં પાપી રવાન વિશે ... ૪૭
- પ્રકરણ ૮૫ મું:—ભલા ખાવંદને છોડી યુરા મરદ સાથે જનાકારી કરનારી પાપી ઓરત વિશે ... ૪૮
- પ્રકરણ ૮૬ મું:—સગપણનાં લમ્મ તોડનારી ઓરતના પાપી રવાન વિશે ... ૪૮
- પ્રકરણ ૮૭ મું:—પૈસાના લોભથી પોતાનાં બાલકને દુધ નહીં પાનાર ઓરતના પાપી રવાન વિશે ... ૪૮
- પ્રકરણ ૮૮ મું:—પારકી ઓરતોને બગાડનાર પાપીનાં રવાન વિશે ૪૯
- પ્રકરણ ૮૯ મું:—બખીલ તથા એકલપેટા લોકોના પાપી રવાનો વિશે ... ૪૯
- પ્રકરણ ૯૦ મું:—ગુડા લોકો અને ધર્મને યુરં બોલનારા પાપીઓ વિશે ... ૫૦
- પ્રકરણ ૯૧ મું:—લાંચ રસ્તે લેનારા ન્યાયાધીશના પાપી રવાન વિશે ... ૫૦
- પ્રકરણ ૯૨ મું:—કપટી લોકોના પાપી રવાનો વિશે... ૫૦
- પ્રકરણ ૯૩ મું:—મુસાફરોને આશ્રો નહિ આપનારાઓનાં પાપી રવાનો વિશે ... ૫૧
- પ્રકરણ ૯૪ મું:—દુનિયાઈ લાલચ ખાતર પોતાનાં બાલકોને દુધ નહિ પાનાર પાપી ઓરત વિશે ... ૫૧
- પ્રકરણ ૯૫ મું:—બાલકને તબ દેનાર અને બેગાના મરદ સાથે નીકલી જનાર ઓરત વિશે ... ૫૨
- પ્રકરણ ૯૬ મું:—ખીજની વાવણી ન કરતાં તેમનો ગેરઉપયોગ કરનાર પાપી રવાન ... ૫૨

પ્રકરણ. ૬૭ મું:—ગુહું બોલનાર અને ઠગાઈ કરનારા પાપીઓ વિષે ૫૨	૫૨
પ્રકરણ ૬૮ મું:—નસો ખાનાર તથા હોર્મજ્જ્વળનાં પ્રાણીઓને નાહક કતલ કરનારા પાપીઓ વિષે ૫૩	૫૩
પ્રકરણ ૬૯ મું:—પોતાના હાકમ સામે બલવો કરનારાઓના પાપી રવાનો વિષે ૫૩	૫૩
પ્રકરણ ૧૦૦ મું:—ગનામીનો પાપીઓની મસ્કેરી કરેછે તે વિષે ... ૫૪	૫૪
પ્રકરણ ૧૦૧ મું:—વિરાડનું દોષજ્ઞમાંથી નીકલી પાછું હોર્મજ્જ્વળની દર્બારમાં જઈ પુગવું—હોર્મજ્જ્વળે તેના કણ મળદયસનાનોને કહેવાડેલો સંદેશો ૫૪	૫૪

વધારો.

ગોસ્તેઝ્ઝાનો.

પ્રકરણ ૧ હું ૫૭	૫૭
પ્રકરણ ૨ જું ૫૯	૫૯
પ્રકરણ ૩ જું ૬૩	૬૩
પ્રકરણ ૪ થું ૬૭	૬૭

હાદોખત નસ્ક.

પ્રકરણ ૧ હું:—અપેમ વોહની બંદગીની મોટાઈ વિષે ૬૯	૬૯
પ્રકરણ ૨ જું:—મરણ પછી અશો મરદનાં રવાનતું શું થાયછે તે-વિષે ૭૧	૭૧
પ્રકરણ ૩ જું:—એક પાપી રવાનની મરણ પછીની હાલત વિષે ૭૩	૭૩

એકવીશ નસ્ક.

એકવીસ નસ્કો ૭૫	૭૫
-----------------------	----

અર્દા વિરાઠ નામું.

પ્રકરણ પેહેલું.

યજ્ઞદાંનનાં નામથી.

સીકુંદર પાદશાહનો ઈરાંન ઉપર હુમલો-અવસ્તાનાં પુસ્તકોનો નાશ ઈરાંનીઓમાં માહોમાહુ કુસંપ અને એકેકથી ઉલટા ધર્મોની ઉત્પત્તી-આદર ફરોબાહુ આતશ બેહુરાંમમાં જરથોસ્તીઓનું અનન્યમન-મીનાઈ દુન્યામાં એક કાસદ મોકલવાનો ઠરાવ-તે માટે થયેલી વિરાઠની પસંદગી.

એમ કહેવાયલું છે કે, એક વાર અશો જયોસ્તે, ધર્મ જે તેને (ખોદા તાલા તરફથી) મલ્યો હતો, તે દુન્યામાં ફેલાવ્યો. અને ૨૦૦ વરસ પુરાં થયાં ત્યાં સુધી તે ધર્મ પવિત્રતાથી પાલવામાં આવ્યો હતો અને માણસો ગુમાન વિનાના હતા (એટલે કે તેઓ ધર્મ ઉપર કશો શક બતાવતા ન હતા). પણ પાછલથી ત્યાંનતી દર્વેદ ગનામિનોએ માણસોને આ ધર્મ વિષે ગુમાન લાવનારાં કરવા માટે ત્યાંનતી રૂમી^૧ એલેક જાનદર જે મુજરા-ઈકમાં^૨ રહેતો હતો તેને ઉશ્કેર્યો, જેથી તે ઈરાંન દેશ ઉપર સખ્ત ધાત-કીપણું અને લડાઈ તથા વેરાંન્યત સાથે આવ્યો. તેણે વહી ઈરાંનના પાદશાહને કાપી નાખ્યો, અને પાયતખ્ત શહેર તથા શહેનશાહતનો નાશ કર્યો અને તેમને ઉજડ કર્યો. અને આ ધર્મ (તું લખાણ) એટલેકે સઘત્રા અવસ્તા અને જંદ જે ચર્મ પત્રો ઉપર અને સોનેરી સડીથી લખાયલા હતા તે સ્તાખ્ખ પાપકાંનનાં^૩ દફતરખાનાંમાં અનામત રખાયા હતા; અને

૧. રોમન શહેનશાહતનો જે ભાગ એશ્યા તથા આફ્રિકામાં હતા અને જે ઉપર રો. મનોએ રાજ્ય કર્યું હતું તે મુલકમાં વસનારને “રૂમી” કહેવામાં આવતો હતો.

૨. મુજરાઈક એ ફારસી મુદ્રાચ અને મુજરામ એટલે ખિસર દેશછે. એલેકજાનદર ઇજીપ્તમાં ફતેહ મેલવીને પાધરો ઈરાંન આવ્યોહતો અને તથી તેને ઇજીપ્તનો રહેવાસી ધારવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે ખરેખર તો તે ખંસીદોન્યાનો રહેવાસી હતો.

૩. આ સાન્યન રાજ્યના અમલમાં પર્સેપુલીસગું એ નામ હતું; હાલની કાશિમાં તેને ઈસ્તખર કહેછે.

ખદ્યખત, ખુરં કામ કરનાર પાપી આસમોગની દુશ્મની રૂમી એલેક જન-
દર જે મુજરાઈકમાં (મિસરમાં) રહેતો હતો તેને લઈ આવી અને તેણે
તેમને(ધર્મનાં લખાણોને) બાલી નાખ્યાં.^૪ અને તેણે કેટલાક દસ્તુરો અને
દ્વાવરો અને હેરબદો અને મોખેદો અને દીનદાર લોકોને તથા ધરાંન દેશના
બાહોશ અને ડાહપણવાલા લોકોને મારી નાખ્યા. તેણે ધરાંનના ઉમરાવો
તથા ધરધણીઓમાં એક બીજા વચ્ચે ધી:કાર તથા કળયો તંટો નાખ્યો
(ભીષ્મ કૃષ્ણ), અને (સેવતો) આત્મઘાત કરીને તે દોજખમાં નાહસી ગયો.^૫
અને તે પછી ઈરાંન દેશના લોકો વચ્ચે એક બીજા સાથે ગુંચવાડો અને
મારામારી (ઉભી થઈ) હતી. અને એ રીતે તેમનો કોઈબી વડો, કે
પાદશાહ, કે સરદાર કે દિનથી માહિતગાર દસ્તુર ન હતો અને તેઓ ખોદા-
તાલાને માટે શકમંદ થયા હતા; અને ઘણી જાતના ધર્મો અને તરેહવાર
જાતનાં ઈમાંનો અને ગુમાંનો તથા તરેહવાર દિનનાં કૃમીનો દુન્યામાં ફેલાયાં
હતાં; સારાં રહવાલા અને અમર્ગ આદર્બાદ મારેસ્પંદનો જન્મ થયો ત્યાં
સુધી (એવો) મામલો ચાલુ રહ્યો હતો, [કે જેની (આદર્બાદની) છાતી ઉપર
દિનકર્દમાં આવેલી વાર્તા મુજબ પીતલ પીગલાવીને રેડવામાં આવ્યું હતું;^૬]
અને જુદા જુદા ધર્મો અને મહજબોનાં ધણાં (કિલટાં) કૃમીનો મુજબ
ઈનસાફ થતો હતો; અને સરિપગાંનમાં^૭ બી આ ધર્મ (ની કેતાબ)વાલા
લોકો શકમંદ હતા. અને જરયોસ્તી ધર્મના બીજા મોખેદો તથા દસ્તુરો હતા
તેમનામાંના કેટલાક (દીનના) વફાદારોને (આ કારણને લીધે) ધાસ્તી લાગી;

૪. એલેકજનદરે ધર્મની કેતાબો બાલીનાખવાની આ બીના ખોટી સમજથી લખા-
ઈ છે, અને એ કેતાબો તો મુસલમાનોએ બાલી નાખી હતી, એમ કેટલાક લખનારાઓ
મત છે. કેટલાકો કહે છે કે, દક્ષતરખાનાંમાં બંધે નકલો હતી જેમાંની અકેકી ઓકેએ લઈને
તેનો પોતાની બાપામાં તર્જુમો કરાવ્યો હતો. દાયોદોરસ અને કર્દેસ નામના તવારિખ ક-
તાઓ લખે છે કે, છાકત પણાંની બાહારમાં એથોન્યન દર્બારી થેસના ઉફકેરવાથી અને ઝર-
ફિસે નાશ કરેલાં ગ્રીક દેવલોનાં વરમાં એલેકજનદરે પર્સેપુલીસનો કીદલો તથા મેહેલ બાલી
નાખ્યો હતો. અંબાન નામનો ગ્રંથ કરી બી ઈરાંનીઓનો મેહેલ બાલવાની વીગત જણાવે છે.

૫. એલેકજનદરનાં કવખતનાં મરણ બાબદ એ ઈમારો છે.

૬. દિનકર્દમાં લખે છે કે, હોર્મજ્દનાં છાકરા અને પાદશાહોના પાદશાહ શાપુરનાં રા-
જ્યમાં આ ખનિરથના લોકો જ્યોસ્તી ધર્મ તરફ દાખાદોલ ચકીનના થવાથી દસ્તુર આદ-
ર્બાદ મારેસ્પંદે એ ધર્મની ખુબી ખતાવવા માટે પોતાની છાતી ઉપર પીતલ પીગલાવીને ન-
માવ્યું હતું પણ જ્યોસ્તી ધર્મની ખુબીથી તેને કોઈબી ઈલ થઈ ન હતી, જેથી લોકોનો એ
ધર્મ ઉપર પાછો ઈતબાર ફેલાયો અને જ્યોસ્તી ધર્મ દુન્યામાં આશકારા થયો હતો. કોઈવાર
ધાવુને પીગલાવીને માણસની સચ્ચાઈ તપાસવા માટે તેની જીલ અથવા બગો ઉપર રેઠ-
વામાં આવ્યું હતું; એ તેથી તેને કશી ઈલ ન થતી તો તેને સાચો ગણવામાં આવતો હતો.

૭. શરિપગાંન એ એક દક્ષતરખાનાવું નામ છે.

અને તેમની એક અનનુમન કર્તેહમંદ આદરદ્રરોળાહનાં મકાનમાં બોલાવવામાં આવી હતી; અને ત્યાં ભાષણો અને ધણીક પ્રકારના સારા વિચારો એવિષે આપાયા હતા; સઘલાઓનો સામાન્ય અભીપરાય હતો કે એક ઉપાય શોધવાની આપણને જરૂરિયાત છે, કે જેથી આપણામાંનો કોઈ જઈને મિનોઈજદોથી ખખર લઈ આવે, કે જેથી આ જમાનાના લોકો જાણે કે આ ઇજ્જતને અને દરન તથા આફ્રિનગાન તથા નીરંગ તથા પાધ્યાવ કુસ્તી તથા ખર શનુમની જે ક્રિયાઓ આપણે કર્યે છિયે તે બોદાતાલાને પોહોંચેછે કે દેવોને પોહોંચેછે અને તે આપણા રવાનોની મદદે આવેછે કે નહી. પછી ધર્મના દસ્તુરોનાં એક મતથી તેઓએ સઘલા લોકોને આદર દ્રરોળા આતશનાં મકાનમાં બોલાવ્યા અને સઘલી સંખ્યામાંથી તેઓએ સાત શખ્સોને જુદા પાડ્યા કે જેમને બોદાતાલા અને ધર્મ વિષે સેહેજળી ગુમાન ન હતું, અને જેમના પોતાના વિચારો અને સુખનો તથા કામો રાસ્ત અને પવિત્ર હતાં; અને તેમને આ પ્રમાણે કહેવામાં આવ્યું હતું:—તમે બેસી જાઓ, અને તમારામાંથી એકને પસંદ કરો કે જે આ કામને માટે ધણોજ સરસ, ધણોજ નિર્દોશ અને માનવંતો હોય અને પછી તે સાત શખ્સો બેઠા અને તે સાતમાંથી ત્રણ જણને પસંદ કરવામાં આવ્યા અને તે ત્રણમાંથી એકજ જણ પસંદ થયો જેનું નામ વિરાઝ હતું. કેટલાકો તેને નિશાહપુર્યન કહેછે. પછી વિરાઝ આ ચુકાદો સાંભલીને ઉભો થયો, છાતી સાથે હાથની અદખ વાલી અને બોલ્યો: કે અગરજે તમારી મેહેરબાની હોય તો તે અનગમતું મંગ (એક જાતની કેરી વસ્તુ) મને ના આપતા જ્યાં સુધી કે (સઘલા) મજદયસનાનો અને મારે માટે ચીઠી કાઢાડો ત્યાં સુધી; અને અગરજે ચીઠી મારાં નામની નીકલશે તો હું ખુશી સાથે તે અશો અને પાપી લોકોની દુન્યામાં જઈશ અને આ સંઘેસો ખરાખર લઈ જઈને ખરો (જવાબ) લાવીશ. આથી મજદયસનાનો અને વિરાઝને નામની ચીઠીઓ પેહેલી વાર “હુમત” શખ્દ બોલીને, બીજીવાર “હુખ્તથી” અને ત્રીજી વાર “હુસ્ત” બોલીને કાઢાડવામાં આવીને દરેક ચીઠી વિરાઝનાં નામની નીકલી.

૮. ઈરાનના સર્વેથી પુરાંના ગણાતા આતસોમાંનો એ એકજ. આ આતસને પહેલવેહેલાં ખાઈરિજ્મમાં મદમનહોમનદ નામના પાહાડ ઉપર પરધવામાં આવ્યો હતો, પણ પાદશાહ ગુસ્તાસ્પના વખતમાં તેને કાણુલના રોશન પાહાડ ઉપર લઈ જવામાં આવ્યો હતો અને ધુનદેહેશ કેતાબ લખાઈ ત્યારે તે ત્યાં મોજુદ હતો, જે ઉપરથી એમ ધારી શકાયછે કે એ ઉપરજણાવેલો સભા કાણુલમાં મલી હતી.

૯. પહેલિ જમાનાના લોકોમાં એવા વિચાર હતા કે, જે કોઈ મરદ ધણોજ પરેહુ-જમાર હોય તે જ “મંગ” નામની એક કેરી વસ્તુ પીએછે તો તે પોતાના આત્માને પેલી દુન્યામાં ખુસાફરી કરાવી બેહેસ્ત હોજખતો મહીમા દેખાડી શકેછે. પાપી મરદ એ ચોખ પીએ તો સાચું પોતાને ગુકશાન કરી મેલે.

પ્રકરણ બીજું.

વિરાઢને મિનાઈ દુન્યામાં મોકલવા સામે તેની બેહેનોની ફરયાદ-
દસ્તુરોએ તેમને શાંત પાડવી-વીરાજે કરેલી ગુજરેલાંઓની આ-
રાધના-“મંગ” પીને વિરાઢનું ખાખમાં પડવું-દસ્તુરોએ તથા
તેની બેહેનોએ ૭ દિવસ અને રાત રાખેલી ચોકી.

વિરાઢને સાત બેહેનો હતી, અને તે સઘલી સાત બેહેનો વિરાઢની ખા-
યડીઓ જેવી હતી; તેઓએ ધર્મનો મોહોડે અભ્યાસ કર્યો હતો અને તેઓ
બંદગી કરતી હતી. અને બ્યારે તેમણે (વિરાઢને લગતી આ ખખર) સાંભળી ત્યારે તેઓ તેમની (અનનુમનની) આગળ ધણીજ દલગીર થતી
આવી, તેઓએ ચીચારીઓ પાડી તથા કલા કર્યા, અને મજદ યસ્નાનોની
અનનુમનની સન્મુખ ગઈ. તેઓએ ઉભી થઈ નમન કર્યું, અને કહ્યું કે, ઓ
મજદયસ્નાનો તમે આ ચીજ ના કરો; કારણ કે અમે સાત બેહેનો છીએ.
અને તે એક પુરો ભાઈ છે; અને અમે સઘલી સાતે બેહેનો તે ભાઈની ખા-
યડીઓ જેવી છીએ, અને જે પ્રમાણે કે ધરનાં એક ખારણાને સાત ઓત-
રંગ જડેલા હોયછે અને નીચે એક થાંભલો હોયછે, અને જો કોઈ તે થાંભો
ઊંચકી જાય તો તે પેલા ઓતરંગને પાડી નાખશે, તેજ પ્રમાણે અમે સાત
બેહેનો માટે આ એક પુરો ભાઈજે જે હમારું ઇવતર અને ગુજરાંન છે;
તેની તરફથી (અમને થતો) દરેક ફાયદો ખોદાતાલા તરફથી આવેછે. જો
તમે વખત આગમય (કવખતે) આ ફાંતી દુન્યામાંથી તે ગુજરેલાંઓની
દુન્યામાં તેને મોકલશો તો તમે વિનાકારણે અમારીઉપર ગેર ઈનસાફ
કરશો. તે મજદયસ્નાનોએ તે શખ્દો સાંભળ્યા ત્યારે તેઓએ તે સાત બે-
હેનોને શાંત કરી, અને કહ્યું કે, અમે તમને સાત દિવસમાં વિરાઢ સલામત
અને તનદરોસ્ત સ્વાધીન કરીશું, અને આ માનની મોટાઇ આ માણસ
પાસે રહેશે (યાને વિરાઢ નામીઓ થશે). એ સાંભલવાથી તેણીઓ સં-
તોશ પામી. પછી વિરાઢે તે મજદયસ્નાનોની સન્મુખ છાતી સાથે હાથની
અદખવાલી કહ્યું કે એવો કાયદો છે કે પેહેલે મારે ગુજરેલાં રૂવાંનોની આરા-
ધના કરવી જોઈએ, ખોરાક લેવો જોઈએ અને વશ્યતનામું કરવું જોઈએ;
એ પછી તમે મને દારૂ તથા “મંગ” આપજો. દસ્તુરોએ તેને ફરમાવ્યું
કે એ મુજબ તમે અમલ કરો. પછી દિનના તે દસ્તુરોએ તે મિનોનાં
રેહેયાનમાં^{૧૦} એક જગા પસંદ કરી કે જે અશોઈથી ૩૦ કદમ દૂર હતી.^{૧૧}

૧૦. આદર ફરોખા આતશનાં મકાંતમાં.

૧૧. એવું કારણ એ કે, વિરાઢનું રૂહ પેલી દુન્યામાં જવાનું હોવાથી આ દુન્યામાં તેનું
કાલણુદ ગુવેલું ગણાય અને વંદિદાદ પ્રમાણે ગુજરેલાંની લાસને આતશ, પાણી અને ખર્સ-
મથી ૩૦ કદમ દૂર રાખવી જોઈએ.

વિરાડે પોતાનું માથું અને તન ધોયું અને નવાં કપડાં પહેડયાં; તેણે મીઠી સુગંધથી પોતાને ધુંઈ આપી અને તૈયાર કરેલા એક ધોરા ઉપર એક નવો અને સ્વચ્છ ગાલીચો ખીછાવ્યો; તે સ્વચ્છ ગાલીચા ઉપર ઘટતે વખતે તે બેઠો અને દરનની બાજુ ધરી ગુજરેલાં રવાંનોની આરાધના કરી અને ખોરાક ખાધો. પછી દિનના દસ્તુરોએ દાડ તથા વિસ્તારપનાં “મંગ”થી ત્રણ કુલ્યાં ભર્યાં; અને તેઓએ એક કુલ્યું “હુમત” બોલીને વિરાડને આપ્યું, બીજું કુલ્યું “હુખત” બોલીને આપ્યું તથા ત્રીજું કુલ્યું “હુસ્ત” બોલીને આપ્યું; વિરાડ તે દાડ તથા મંગ પી ગયો અને સુદ્દીમાં હતો એટલાં બાજુ પાછી મેલી અને ગાલીચા ઉપર ઊંધાઈ ગયો. તે દિનના દસ્તુરો અને તે સાત બેહેનોએ સાત દિવસો અને રાત આતસ રોશન રાખી ધુંઈ ચાલુરાખી અને નીરંગદીનના જંદ અવસ્તા તેઓ ભણ્યાં હતાં, તેઓએ ૨૧ તુસ્કો^{૧૨} યાદ કર્યા અને ગાથા ગાયા અને અંધારામાં પણ ચોક્કી કરતાં. તે સાતે બેહેનો વિરાડના ગાલીચાની આસપાસ બેઠી અને સાત દિવસ તથા રાત સુધી અવસ્તા ભણ્યા હતા. તે સાત બેહેનોએ મજદયસ્ની ધર્મના સઘલા દસ્તુરો અને હેર્બદો તથા મોબેદો સાથે કાઠખી રીતે પોતાનું સંભાલ કરવાનું કામ છોડી દીધું નહીં.

પ્રકરણ ત્રીજું.

વિરાડનાં રવાંનની મિનોઈ દુન્યામાંથી આ દુન્યામાં પાછી પધરા-મણી-વિરાડે મજદયસ્નાનો માટે આણેલો મુખારક્યાદીનો સંઘેસો-વિરાડે બાજુધરીખાનું ખાઈબાજુ મેલવી અને એક નવિ સંદો લાવવાને ફરમાવ્યું.

વિરાડનું રવાંન કાલબુદમાંથી ચકાતે-દાઈતીકના^{૧૩} ચિન્વતપુલ તરફ ગયું અને સાતમે દિવસે પાછું આવ્યું તથા કાલબુદમાં દાખલ થયું. વિરાડ ઉઠીબેઠો બાણે કે ખુશનુમા ઊંધમાંથી તે બીદાર થયો હોય. તે બહુમન (યાને ભલી ચકલ) નો વિચાર કરતો અને ખુશી થતો. તેની બેહેનો એ, દિનના દસ્તુરો તથા મજદયસ્નાનો એ, બ્યારે વિરાડને દીદો ત્યારે તેઓ

૧૨. જુઆ વધારો “૨૧ તુસ્કો”

૧૩. ખુન્દેહશના ૧૨ મા બાબમાં બાણાવેછ કે ચકાતે-દાઈતીક (યાને ઈનસાફની ટાંચ) દુન્યાની અધવચમાં છે; તે સો માણસ જેટલી ઉંચી છે અને તે ઉપર ચિન્વતપુલ આવેછ કે જ્યાં રવાંનનો ઈનસાફ કરવામાં આવેછ. બહુમન ચક્ર મુજબ કયાંમતને વખતે હોર્મજદનો કાસદ નેચો સંજ તથા અરો સરોશ હોર્મજદના હુકમથી ભલા ચકાતે-દાઈતીક ઉપરથી પંજ હેજમાં જશે અને ત્યાં રહેતા દસ્તુર પસ્ચોતવને ફરમાવશે કે તેણે ઈરાનના દેશોમાં જઈ જર્થોસ્તી ધર્મની પાદશાહી પાછી સ્થાપવો.

પુશ થયાં તથા હરખાયાં; અને તેઓએ કહ્યું કે અમે મજ્જયસ્નાનેના કાસદ ઓ વિરાઢ તું કે જે ગુજરેલાંઓની દુન્યામાંથી આ જીવતાંઓની દુન્યામાં આવ્યોછે તે તું બલે પધાર્યો. તે હેખેદો અને દીનના દસ્તુરોએ વિરાઢ આગલ નમન કર્યું. અને પછી વિરાઢે તેમને જોઇને ખાહાર આવી નમન કર્યું અને કહ્યું કે, “તમારે માટે છે તે સાહેબ અહુરમજ્દ અને અમ-સાસ્પંદો તરફથી આશીર્વાદ; અને અશો સ્પિતમ જયોસ્ત તરફથી આશીર્વાદ, અને અશો સરોશ તથા આદર ઈજ્દ તથા મજ્જયસ્નાનેની કીર્તિમંદ દિન તરફથી આશીર્વાદ, તથા ખાકીનાં અશો રવાંનો તરફથી આશીર્વાદ તથા ગરોયમાંન બેહેસ્તમાં આસાંની તથા સુખથી રહેતા ખાકીના મિનો ઈજ્દો તરફથી આશીર્વાદ.” અને પછી દિનના દસ્તુરોએ કહ્યું કે, ઓ વિરાઢ તું જે અમે મજ્જયસ્નાનો કાસદછે તે એક લાયક નોકર છે, અને તારો (લાવેલો) આશીર્વાદ તારે માટે પણ હોજો. તે જે કાંઈ દીકુંછે તેતું વર્ણન ખરેખર અમારી આગળ કર. ત્યારે વિરાઢે કહ્યું કે, ભુખ્યા અને તરસ્યા માણસને ખોરાક આપવો એ પેહેલું કામછે, અને પછી તેનેથી પુછપરછ કરવી અને તેને કામે લગાડવો. પછી દિનના દસ્તુરોએ કહ્યું કે એ વાત દરૂસ્ત અને વાજબી છે. અને સારોપકાવેલો અને સારી સુગંધનો (યાને સ્વાદિષ્ટ) ખોરાક તથા સેરવો અને થંડું પાણી તથા દારૂ લાવવામાં આવ્યો. તેઓએ વલી દરૂન ઈજ્જો અને વિરાઢે ખાજધરી ખાણું ખાણું અને મ્યજ્જની ચારની પુરી કરી તેણે ખાજ મેલી, અને હોર્મજ્દ તથા અમસાસ્પંદોની તેણે સેતાયેશ કરી, તથા ખોર્દાદ અને અમર્દાદ અને અમસાસ્પંદોના સુગરાના કરી તે આફ્રીનગાન બણ્યો. પછી તેણે ફરમાવ્યું કે, એક ક્યાના અને કાબેલ લખનારને લઈ આવો, જે મુજબ એક ખાહોશ લખનાર જે કાબેલ હતો તેને તેઓ લઈ આવ્યા અને વિરાઢે જે કાંઈખી કહ્યું તે તેણે ખરાખર, ખુદલી રીતે તથા સમજ પડે એવી રીતે લખી લીધું.

પ્રકરણ ચોથું.

વિરાઢને મિનોઈ દુન્યામાં જવા નીકલતાં પેહેલી રાતે સરોશ અને આદર ઈજ્દ સાથે થયલી બેટ-વિરાઢનું ચિન્વત પુલ ઉપર જઈ પોંહોંચવું-ત્યાં તેની એક અશો રવાંન સાથે થયલી બેટ-તેરવાં-નને મલનું અતી મોટું સુખ અને તે માટે તેની કેરદાર તરફથી તેને મલેલો ખુલાસો.

વિરાઢે તેને લખવા ફરમાવ્યું કે પેહેલી રાતે અશો સરોશ અને આદર ઈજ્દ મને મલવા આવ્યા, અને તેઓએ મને નમન કર્યું અને

કહ્યું કે, ઓ અદાવિરાદ તું ભલે પધાર્યો તો જો કે તું અતરે કવખને આવ્યોછે. મેં કહ્યું કે હું એક કાસદહુ. પછી ફતેહમંદ અશો સરેશે અને આદર ઈજદે મારો હાથ પકડ્યો. પેહેલું પગલું “હુમત” થી બીજું “હુખ્ત” થી અને ત્રીજું “દુસ્ત” થી ભરીને હોમંજદના પેદા કરેલા, ધણી સંભાળ કરનાર અને મજબુત ચિન્ત પુલ તરફ હું આવ્યો. ન્યારે હું ત્યાં પોહ્યો ત્યારે મેં એક ગુજરેલાંનાં એક રવાનને દીઠું, જે પેહેલી ત્રણ રાત ગાઠના આ શબ્દો બણતું હતું: “ઉખ્તા અહમાઈ યહમાઈ ઉખ્તા કહમા-ઈચિત્” એટલે કે તે માણસ ભલોછે કે જેનેથી તેનો પોતાનો ફાયદો બીજા ધણીને પોહ્યો. તે ત્રણ રાતમાં તેને એટલો બધો ફાયદો અને સુખ તથા મજા મળ્યાં કે જેટલો તેણે (પોતાની આખી) જીંદગીમાં દીઠો નહતો અને આ દુન્યામાં તે હતો તે વખતનાં કરતાં તે વધુ સુખી, આરામવાલો અને ખુશ દિસતો હતો. ત્રીજી બામદાદે તે અશોનું રવાન ઝાડોના મીઠા સુગંધમાં ગયું. અને તે હૈયાત હતો તે વેલા તેના નાકને જે ખુશ સુગંધો મળ્યા હતા તેના કરતાં તે સુગંધ તેને વધુ ખુશ કરનારો લાગ્યો. એ સુગંધો હવા વધુ દક્ષિણ તરફની બાજુથી ખોદાતાલાની જગા તરફથી આવે છે.^{૧૪} ત્યાં તેની આગલ તેની પોતાની દીન અને તેનાં કામો ખુબસુરત દેખાવની અને નેકી ભરેલાં કામોમાં ઉધરેલી એક સોહામણી બાય-ડીનાં આકારમાં આવી ઉભાં કે જે બાયડીનાં આંચલ ધણું પુસ્તીકારક અને શરીરને તથા જીવને ખુશ કરનારાં હોયછે, જેનો આકાર ધણોજ ચકચકીત અને દેખાવ ધણીજ ખુશી આપનારો હતો તથા તેને નીહાળવું ધણું પસંદ કરવા જોગ હતું. તે અશોનાં રવાને તે બાયડીને પુછ્યું કે, તું કોણુ છે? તું કોણુ બાયડી છે? કે જેણી કરતાં જીવતાંઓની દુન્યામાં વધુ સોહામણી અને વધુ ખુબસુરત શરીરની બાયડી મેં કદી દીડી નથી. તેને તેણી કે જે તેનો પોતાનો ધર્મ અને તેનાં પોતાનાં કામો (નું ૩૫) હતી તેણે જવાબ વાળ્યો કે, ઓ સારા વિચારના, સારા સુખનોના, સારાં કામોના, સારા ધર્મના જીવાન્યા હું તારાં કામો છું. તારી ભલી ઈચ્છા અને કામોને લીધે તને હું દેખાઉં છું તેવી મોટી અને ભલી તથા સુગંધી અને ફતેહમંદ તથા દુઃખ વિનાની છું, કારણ કે દુન્યામાં તે ગાઠ ગાયા હતા, અને ભલાં પાણીને

૧૪. ઈરાંનની ઉત્તર તરફના મુલકોમાં સખત થંડી વરસના દશ દશ મહિના સુધી પડતી હતી જેને અવસ્તામાં ગનામીનોતું કામ મળ્યું છે જ્યારે જેમ જેમ દક્ષીણ તરફ ઈરાંનોઆ આવતા તથા તેમ તેમ થંડી ઓછી અને ઝરમી સારી પડવા લાગી જેથી દક્ષિણ દિશાને તેઓ હોમંજદનું મકાન ગણવા લાગ્યા હતા.

તે આરાધ્યાં હતાં, તથા આતસની તે જળવણી કરી હતી અને જે અશો માણસ દુરથી તથા નજદીકથી આવતો તેને તારેથી માન મળતું હતું. જોકે હું જોરેમંદ છું તોપણ તારી માફતે હું વધુ જોરેમંદ થઈશું; અને જોકે હું નેક છું તોપણ તારી માફતે હું વધુ નેક બની છું; અને જોકે હું લાયકીવાળી છું તોપણ તારી માફતે હું વધુ લાયકીવાળી થઈશું; અને જોકે હું ચક્રચક્રીત તખ્ત ઉપર બેઠી છું તોપણ તારી માફતે હું વધુ ભ-પકાથી બેઠી છું, અને જોકે હું ખુલંદ દરજ્જાની છું તોપણ તારેથી હું વધુ ખુલંદ દરજ્જાની થઈશું; જે ભલા વિચારો અને ભલા સુખનો અને ભલાં કામો તું અમલમાં આણે છે તેને લીધે (હું આવી સરસ થઈશું.) જ્યારે તું હોર્મેજદની સાયની પુરેસમાં તથા લાંબી બંદગીમાં ગુથાતો ત્યારે તને તથા તારે પગલે ચાલતા અશો માણસને માન મળતું. આમીન!

પ્રકરણ પાંચમું.

વિરાડની મેહુર રશ્નુ, આસ્તાદ, મજદયસ્નીદિન અને બીજા ઈજદો તથા ફરોહરે સાથની મુલાકાત-રશ્નુને અશો તથા પાપી લોકોને ટોલનાં વિરાડનું જોવું.

પછી તે ચિન્વત પુલની પોહોલાઈ પાછી નવ નીજક^{૧૫} લાંબાઈની થઈ. અશો સરોશ અને આદર ઈજદની મદદથી હું સેહેલાઈથી, આસાંનીથી, હીમતથી અને ફતેહથી ચિન્વત પુલ પસાર કરી ગયો. મેહુર ઈજદ અને રશ્નુ રાસ્ત અને ભલા વાય ચ જદ (યાને રામ ચ જદ) અને ફતેહમંદ બેહોરાંમ ચ જદ અને દુન્યાની વૃદ્ધિ કરનાર આસ્તાદ અને મજદયસ્નાનોના ભલા ધર્મની કીર્તિથી મને રક્ષણ મળ્યું હતું. અને અશો લોકોનાં ફરોહરે અને બાકી રહેલા મિનોયજદોએ મને અર્દાવિરાડને પહેલાં નમન કર્યું. વલી મેં અર્દાવિરાડે રશ્નુ રાસ્તને દીઠો જેણે પોતાના હાથમાં સોનેરી લાજવું પકડ્યું હતું અને જે અશો તથા પાપી માણસોને તોળી જોતો હતો. અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે મારો હાથ પકડ્યો અને કહ્યું કે, આગળ ચાલ કે જેથી અમે તને બેહેસ્ત અને દોજખ તથા બેહેસ્તમાં અશો લોકોને જે દબાવ્યો, અને કીર્તિ અને આસાંની તથા સુખ, અને મઝા તથા ખુશી, અને ખુરશની તથા રાંમસ્ની તથા ખુશબોને બદલો મળે છે તે દેખા-

૧૫. નીજક એ એક જાતના અસલી વખતમાં વપરાતા લાલાને કહે છે. એ લાલાંની લંબાઈ પાંચ ફુટની થતી હતી.

ડયે. વલી અમે તને દેવો, તથા જાદુગરો અને પાપીઓ જે અધારાં અને બંદીખાંનાં અને અપકીર્તી તથા સંકટ તથા દુઃખ અને ખરાબી તથા દરદ અને માંદગી અને ભય તથા ધાસતી અને નુકસાન તથા બદ-બોની સમ્મતો તરેહવાર પ્રકારનાં દોજખમાં વેઠેછે તેથી બતાવીશું. સાચા લોકો અને જુદા લોકોની જગા અમે તને બતાવીશું. હોર્મજદ તથા અમ્શાસ્પદોમાં મજબુત ઈમાન રાખનારાઓનો બદલો, તથા બેહેસ્તમાં જે સાઈ છે તથા દોજખમાં જે ખરાબી છે તે અમે તને બતાવીશું; અને હોર્મજદ તથા અમ્શાસ્પદોની હસ્તી તથા હારેમન અને દેવોની નાપાયદારી અને ગુજરેલાંઓનાં ક્યાંમત તેમજ ભવિષ્યનાં તનની હૈયાતી (અમે બતાવીશું.) બેહેસ્તમાં અશો લોકોને હોર્મજદ તથા અમ્શાસ્પદો તરફથી મળતો બદલો હમે તને બતાવીશું. દોજખમાં પાપી લોકોને હારે-મન તરફથી જે તરેહવાર પ્રકારની વેદના અને શીક્ષા મળેછે તથા દેવો તરફથી જે હરાંનગતી પોહોંચેછે તે હમે તને બતાવીશું.

પ્રકરણ છઠું.

વિરાઈ લીધેલી હુમેસ્તગાંનની ભેટ-હુમેસ્તગાંનનો ખુલાસો-બેહેસ્ત-માં જવા માટે પાપ કરતાં સવાબનાં કામો કેટલાં વધારે બેઈએ?

પછી હું એક જગાએ આવ્યો અને કેટલાંક લોકોનાં રવાંનોને દીઠાં કે જેઓ એકજ હાલતમાં રહેછે. મેં ક્ષત્તેહમંદ અશો સરોશને તથા આદર ઈજદને પુછ્યું કે, તેઓ કાણુછે? અને તેઓ અહીં શામાટે રહેછે? અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે આ જગાને “હુમેસ્તગાંન” કહેવામાં આવેછે; આ રવાંનો આ જગાએ રસ્તાબેજ સુધી રહેશે; અને જે શખસોનાં ભલાં કામો તથા પાપ એકસરખાં થયાં હતાં તેમનાં રવાંનો એઓ છે. દુન્યાના (લોકો)ને કહેજે કે, લોભ અને અદેખાઈને લીધે એક ધણું સીહેલું સાઈકામ કરતાં અટકવું નહીં; કારણ કે દરેકજણુ જેનાં સારાં કામો તેનાં પાપ કરતાં ત્રણ સ્વઓસાયરનાંમ^{૧૬} વધતાં થાયછે તે બેહેસ્તમાં જાયછે; જેમનાં પાપ વધતાં થાયછે તે દોજખમાં જાયછે; જેમનાં બંને (સવાબ તથા પાપ) સરખાં ઉતરેછે તે રસ્તાબેજ સુધી આ હુમેસ્તગેહાંનમાં રહેછે. તેમની (યાને હુમેસ્તગેહાંનમાં રહેનારાઓની)

૧૬. “સ્વઓસાયરનાંમ” એ એક ભતવું માપ છે. ૩ “સ્વઓસાયરનાંમ” એ ૧૬ દીરહમનાં વજન જેટલા છે. દીરહમનું વજન સુમારે ૫૦ ગ્રેન જેટલું હતું.

શીક્ષા એછે કે, વાતાવરણના ફરવા સાથ તેમને ગરમી અને સરદી વેઠવી પડેછે; તેમને ખીજનાંકાંઈ સંકટ નથી. ^{૧૭}

પ્રકરણ સાતમું.

હુમત બેહેસ્તની વિરાઢે લીધેલી ભેટ-ત્યાનાં રવાનાના સેતારાઓ જેવો પ્રકાશ.

પછી મેં પેહેલું પગલું સેતારાઓના રસ્તા તરફ “ હુમત ” ઉપર મેલ્યું કે જે જગાએ સારાવિચારને આવકાર મલેછે. અને મેં અશો લોકોનાં તે રવાનો દીઠાં કે જેમનો હંમેશ વધતો જતો પ્રકાશ સેતારાઓ મીસાલે ચકચકતો હતો, અને તેમનું તખ્ત તથા બેઠક ઘણી ચકચકીત તથા દબદબા વાલી તથા નુરમંદ હતી. મેં અશો સરોશ તથા આદર ઇજદને પુછ્યું કે, આ જગા કય છે ? અને આ લોકો કોણ છે ? અશો સરોશ તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે આ જગા સેતારાઓનાં રહેથાંનની છે અને આ તે રવાનો છે કે જેઓએ દુન્યામાં કાંઈખી બંદગી કરી ન હતી, ગાઠા ગાયા ન હતા, અને ખચ્ચેત્વદથ કર્યું ન હતું; તેઓએ કોઈ બાદશાહી કે હાકમી કે સરદારી ભોગવી નથી, પણ ખીજનાંસારાં કામોને લીધે તેઓ અશો થયાંછે.

પ્રકરણ આઠમું.

હુખ્ત બેહેસ્ત યાને માહાતાબનાં રહેથાનની વિરાઢે લીધેલી ભેટ-ત્યાનાં રવાનાની માહાતાબના પ્રકાશ જેવી હાલત.

જ્યારે મેં ખીજનાં પગલું મેલ્યું ત્યારે હું માહાતાબનાં રહેથાન હુખ્ત ઉપર આવ્યો કે જ્યાં સારા સુખનોને આવકાર મલતો હતો અને મેં અશો લોકોનું એક મોટું અનનુમન દીઠું. મેં અશો સરોશ તથા આદર ઇજદને

૧૭. શાયસ્ત લા શાયસ્ત નામની કેતાબમાં જણાવેછે કે, જેનાં ભલાં કામો પાપ કરતાં ત્રણ સ્ત્રોતોવાચરનાંમ વધતાં થાયછે તે સ્વર્ગમાં જાયછે, જેનાં ભલાં કામ પાપ કરતાં એક “તનાકુર” જેટલાં યાને ૧૨૦૦ દીરહમ જેટલાં વધતાં થાયછે તે તેને માટે તેના હુયાત ખેશીઓએ ક્રીયા કરવા પછી સરવેથી ચઢતાં બેહેસ્તમાં જાયછે. પણ સોસ્થોસ નામનો દસ્તુર કહેછે કે જેનાં સારાં કામ પાપ કરતાં એક તનાકુર વધતાં થાય તે આપોઆપ ચઢતી પંક્તીનાં બેહેસ્તમાં જાયછે અને તેને માટે તેના ખેશીઓ ક્રીયા કરે કે ન કરે તેની જરૂર નથી. વળી ફસ્તતો બુજ્દ નામે એક દસ્તુર જણાવેછે કે, પારકા ધર્મનો એક શખ્સ જસ્તોસ્તી નહીં જતાં જો તેના સારાં કામો પાપ કરતાં એક તનાકુર વધતાં થાય તો દુન્યામાં જતો તે જાયછે.

પુછ્યું કે, આ જગા કઈ છે? અને આ રવાનો કોણ છે? અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે, આ જગા માહાતાબનાં રહેથાનની છે અને આ રવાનો તે છે કે જેઓએ દુન્યામાં બંદગી કરી ન હતી, ગાઠા ગાથા ન હતા અને ખચ્ચેત્વદથ કર્યું ન હતું; પણ ખીજાં ભલાં કામોથી તેઓ અહીં આવ્યાં છે અને તેમનો પ્રકાશ માહાતાબના પ્રકાશ જેવો છે.

પ્રકરણ નવમું.

હવર્ત બેહસ્તની વિરાઝે લીધેલી ભેટ-ત્યાં તેને મલેલાં નેક પાદ-શાહો અને સર્દારોનાં રવાનો-તેમનો ખુર્શેદના જેવો પ્રકાશ.

બ્યારે હવર્ત ઉપર મેં ત્રીજું પગલું ભર્યું ત્યારે જે જગાએ સારાં કામોને આવકાર મલે છે ત્યાં હું પોહોંચ્યો. ત્યાં નો પ્રકાશ ધણોજ ખુલ્લું કહેવાય છે, અને મેં અશો લોકોને સોનેરી ખીસ્તરા તથા તખ્તોઉપર દીકા અને ત્યાં જે લોકો હતા તેમનો પ્રકાશ ખુર્શેદના પ્રકાશને મલતો આવતો હતો.^{૧૮} મેં અશો સરોશને તથા આદર ઈજદને પુછ્યું કે આ જગા કય છે? અને આ રવાનો કોણ છે? ત્યારે અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે, આ ખોર્શેદનું રહેથાન છે અને આ તે રવાનો છે કે જેઓએ દુન્યામાં પાદશાહી અને હાકમી તથા સરદારી સારી રીતે કરી હતી.

પ્રકરણ દશમું.

ઝરોથમાંન બેહસ્તની વિરાઝે લીધેલી ભેટ-અશો રવાનો સાથની તેની ગોફતે ગો-વિરાફને મલેલું અમૃત-આદર ઈજદે વિરાફ સામે લીલી કાઠીઓ ખાલવા માટે કરેલી ફર્યોદ-તેની સાથેતીમાં તેણે ખતાવેલું લીલી કાઠીઓનું ઝરેરેલું પાણી.

ધણોજ તુરમંદ અને રોશન ઝરોથમાંનમાં મેં ચોથું પગલું મેલ્યું; અને ગુજરેલાંઓનાં રવાનો હમોને મલવા આવ્યાં અને તેઓએ આશીર્વાદ માગી આફ્રીન કરી અને કહ્યું કે, ઝો અશો માણસ! તું તે ફ્રાંની અને ધણી પાપી દુન્યામાંથી આ અમર્ગ, દુઃખ વિનાની દુન્યામાં કેમ આવી લાગ્યો? અમૃત આખ કારણકે (તેથી) અહીં તને હંમેશગીની રામસ્તી જણાશે. તે પછી હોર્મજ્દના આતશના ઈજદ આદરે આવી મને સ-

૧૮. આર્યદંતકાઓમાં ખોર્શેદને પાદશાહીની નીશાન અને મૂળ ગણાય છે. ઈરાંની પાદશાહો “ખોર્શેદના ભાઈ” કહેવાય છે.

લામ કરી અને કહ્યું કે, ઓ અર્ધવિરાડ તું કે જે મજ્જયસ્નાનેનો કાસદછે તે લીલી કાઠી (મને) સારી પુગી પાડનારછે. ત્યારે મેં તેને સલામ કરી અને કહ્યું કે, ઓ આદર ઈજદ તારો નોકર દુન્યામાં હમેશાં સાત વરસની જુની કાઠી તથા ઓય તારા ઉપર મેલતો હતો અને તોખી તમે કહોછો કે, મેં લીલી કાઠી મેલી હતી. ત્યારે હોર્મજદના આતસના ઈજદ આદરે કહ્યું કે, ચાલે આવ કે, મારા ઉપર મેલેલી લીલી કાઠીનાં પાણીનો તલાવ તને હું દેખાડું. અને તે મને એક જગાએ લઈ ગયો અને એક મોટા તલાવનું આસ્માની રંગનું પાણી બતાવી કહ્યું કે, જે લાકડાં તેં મારા ઉપર મેલ્યાં હતાં તેમાંથી ઝરફેલું આ પાણી છે.^{૧૯}

પ્રકરણ અગ્યારમું.

બહુમત અમસારપંદે વિરાડને હોર્મજદ, અમસારપંદો, જર્થોસ્ત વગેરે સાથે કરાવેલી મુલાકાત-હોર્મજદે વિરાડને આપેલી મુખ્ય-રક બાદી-વિરાડને બેહેસ્ત દોજખ બતાવવાને તેણે સરોશ તથા આદરને કરેલા હુકમ.

પછી બહુમત અમસારપંદ એક સોનેરી તખ્ત ઉપરથી ઉઠ્યા અને મારો હાથ પકડ્યો, (અને) હુમત, હુખ્ત અને હુર્સ્ત શબ્દો બોલીને તે મને હોર્મજદ, અમસારપંદો અને ખીજ અશો લોકો તથા જર્થોસ્ત સ્પિતમાન, કય ગુસ્તારપ, જામારપ^{૨૦}, જર્થોસ્તના છોકરા ધસિતવાસ્ત્ર અને ખીજ દીનદારો અને દીનના વડાઓનાં ફરોહરોની વચ્ચે મને લઈ આવ્યો, જેમનાં કરતાં વધુ ખુબસુરત અને ઉત્તમ મેં ટોઈને કદી દીઠા નથી. બહુમને કહ્યું કે, આ હોર્મજદ છે. અને મેં તેની નમાજ કરવાને ખાહેશ બતાવી. તેણે મને કહ્યું કે, ઓ અર્ધ વિરાડ તને નેમાજ હોળે તું ભલે પધાર્યો; તે ફાંની દુન્યામાંથી તું આ પવિત્ર અને રોશન જગાએ આવ્યોછે. અને તેણે અશો સરોશ તથા આદર ઈજદને ફર્માવ્યું કે, અર્ધવીરાડને લઈને અશો લોકોનું મકાન અને તેમને (મલતો) બદલો દેખાડો તથા પાપી લોકોને (શું) સળ (થાયછે) તે પણ (દેખાડો.) પછી અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે મારો

૧૯. સાતથી દશમા પ્રકરણ સુધી આપણે ચાર જાતનાં બેહેસ્ત દીઠાં છે. હુમત, હુખ્ત, હુવર્સ્ત અને ગરોથમાન. એજ મીસાલે દોજખના ત્રણ તબક્કા છે. ફરમત, ફુજખ્ત, ફુજવર્સ્ત અને સર્વેથી અંધારી ફુન્યા.

૨૦. જામારપનામાંમાં કહેછે કે, જામારપ મોખેદાં મોખેદ હતો જેને પાદશાહો ગુસ્તા-રપના વખતમાં જર્થોસ્તનાં મરણ બાદ તેની જગા મલી હતી. અવસ્તામાં ઘણું કરી તે ફરશઆસ્ત્રની સાથે આવેછે અને તેઓ બંને ભાઈ થતા હતા એમ માનવામાં આવેછે.

હાથ પકડ્યો; અને મને તેઓ જગે જગે લઈ ગયા. મેં વલી અમ્સા-
સ્પંદોને દીઠા અને મેં ખીન્ન ધજ્જોને ખી દીઠા; વલી મેં ગયોમદ્, જયોસ્ત.
કયવિશ્તારપ, ક્રષોસ્ત, જભારપ અને ખીન્ન બહાં કામ કરનારાઓ અને
ધર્મના વડાઓનાં ક્ષરોહરો દીઠાં હતાં.

પ્રકરણ પારમું.

સખી લોકોનાં, દીનદાર લોકોના, અઐત્વદથ કરી ચુકેલાઓનાં
અને સારા પાદશાહોઓનાં અને સાચા લોકોનાં રવાંનો સાથે
વિરાડની ભેટ.

હું વલી એક જગાએ આવ્યો અને ત્યાં મેં સખી લોકોનાં રવાંનો દીઠાં
જેઓ સીંગાર સાથે ચાલતા હતા અને ખીન્ન રવાંનો કરતાં દયદયામાં
તેઓ ચલડતાં હતાં; હોર્મજદ હમેશાં સખી લોકોનાં રવાંનોને ઉત્તમ
દરજાને આપેછે, જેઓ પ્રકાશીત, હંચા દરજ્જાનાં અને જોરેમદ હોયછે.
મેં એકને કહ્યું કે તું કે જે સખી માણસનું રવાંન છે તે સુખી છે કારણ કે તું
આ પ્રમાણે ખીન્ન રવાંનો કરતાં વધુ ચલડતા દરજ્જાનું છે. તે રવાંન મને
ધણાં ઉત્તમ દરજ્જાનું દીર્યું. જેઓએ દુન્યામાં ગાથા ગાયા હતા તથા
દરાવેલી અંદગીઓ કરી હતી અને જે બલી માનદયસ્ત્રી દીન હોર્મજદે
જયોસ્તને શીખવી હતી તે ઉપર જેઓ હુસ્તવાર રહ્યા હતા તેમનાં રવાંનોને
પણ મેં દીઠાં હું તેમની આગલ ગયો ત્યારે તેઓ સોનેરી કસબનાં અને રૂ-
પેરી કસબનાં કપડાંઓમાં મને દીર્યાં કે જે સઘલાં કપડાંઓમાં ધણાક
સીંગારવંતાં માલમ પડ્યાં. વલી મેં અઐત્વદથ^{૨૧} (યાને સગપણમાં લગન

૨૧. સખાવત કેવી સરસ છે તેનાં સખધમાં શાયસ્ત લા શાયસ્ત કેતાખનાં ૧૦ મા પ્રક-
ગુણમાં જણાવેછે કે, લાયક પુરોષને ખાવા માટે તથા ભેથું કરવા માટે જે કાંઈ ઘટતું હોય તે
આપતું; કારણ કે નિહાદૂમ નરકમાં દસ્તુરોએ આ પ્રમાણે શીખવ્યું છે ! “એક માણસ એક
બુઝ્યા શખસને રીટલી આપેછે તે જોઈએ તે કરતાં વધારે હોય તોપણ તે વધારાથી તે (બુઝ્યા
માણસ) જે કાંઈ સારાં કામો કરે તે કામો તે (રીટલી) આપનાર ધણીનાં પાતાનાં કરેલાં હોય
તેમ જણાયછે.”

૨૨. હરેમને એશમ દેવને ગહંખાર, મ્યજદ તથા અઐત્વદથ ખાબદ આપેલી શિખા-
મણને લગતાં એક કારસિ પુરતકમાં અઐત્વદથ કરવાનાં પુન્યવિષે નાંચે પ્રમાણે જણાવ-
વામાં આવ્યું છે. અઐત્વદથ માટે જણવાની અગત છે કે, મોટું અઐત્વદથ જોહનની છોકરી
અને ભાઈના છોકરા વચ્ચેનું છે; મધ્યમ અઐત્વદથ ભાઈના છોકરા અને ભાઈની છોકરી
વચ્ચેનું અથવા જોહનના છોકરા અને જોહનની છોકરી વચ્ચેનું છે; અને હલકું અઐત્વદથ જો-
હનના છોકરા અને ભાઈની છોકરી વચ્ચેનું છે. આ જણવું અગત્યનું છે કે જે કોઈએ અઐ-
ત્વદથ કર્યું તેવું રવાંન પાપી હોય તોખી તેને દોજખમાં નહીં પણ હંમેસ્તગેહાંનમાં મોકલ-
વામાં આવેછે; જો તેવું રવાંન હંમેસ્તગેહાંનને લાયકતું હોયછે તો તેને જોહસ્તમાં મોકલવામાં
આવેછે. શાયસ્ત લા શાયસ્ત કેતાખમાં લખેછે કે, “નેસાઈલૂઈ મિરોએ જણાવ્યું છે કે,
અઐત્વદથ કરવાથી મર્ગજની (દેહાંત દંડની સજાને લાયકના) ગુનાહથી મુક્તિ મેળવી
શકાયછે.”

કરનારાઓનાં રવાનોને હેરત કરે એવા દબ્બામાં દીઠાં અને તેમનો ખુલ્લું દરબજો હમેશા વધતો જતો હતો. મેં વહી સારા હાકમો અને પાદશાહોનાં રવાનો દીઠાં જેઓની મોટાઈ, ભલાઈ, સત્તા અને કૃતેલ જ્યારે તેઓ દબ્બા અને સોનેરી તાજ સાથે ફરેછે ત્યારે વધેછે. અને તે રવાનો મને ઉત્તમ દીસ્યાં. વહી મેં મહાન પુરૂષો અને સાચું બોલનારાઓનાં રવાન દીઠાં જેઓ ભારી દબ્બા અને મોટી કીર્તિ સાથે ચાલતાં હતાં. અને તે રવાનો મને ઉત્તમ દીસ્યાં.

પ્રકરણ તેરમું.

ધર્મી અને ભર્યોશને ફર્માનખર્દાર રહેલી ઝોરતોનાં રવાનો સાથે વિરાડને થયલી મુલાકાત અને તે ઝોરતોનો મોટો દબ્બો.

ઉત્તમ વિચારની, ઉત્તમ શબ્દોની, ઉત્તમ કાંમોની અને ફરમાન ખરદાર ઝોરતોનાં રવાન મેં દીઠાં કે જે ઝોરતો પોતાના ભરથોશને પોતાના સરદાર ગણેછે. તેઓએ સોનેરી તથા રૂપેરી કસબનાં અને જવેરાતથી મહી લીધેલાં કપડાં પહેહેલાં હતાં. મેં પુછ્યું કે, આ રવાનો કોણનાં છે? અશો સરોશ તથા આદર ધજદે કહ્યું કે, આ રવાનો તે ઝોરતોનાં છે કે જેઓએ દુન્યામાં પાણીને ખુશનુદ કર્યું હતું, આતસને ખુશનુદ કર્યો હતો અને જમીન તથા ઝાડપાન, ગાયદોર તથા મેંદાં અને હોર્મજદની ખીજ સઘવી ભલી પેદાયશો ખુશનુદ કરી હતી. તેઓએ ધજશને તથા દરનની ક્રિયા કરી હતી તથા તેઓએ બોદતાલાને ખુશનુદ કર્યા હતા તથા તેમની પરસ્તેસ કરી હતી અને તેઓએ મીતો ધજદોની તથા ગેતી (એટલે આ દુન્યાના) ઈજદોને લગતી ક્રિયા કરી હતી તથા તેમને ખુશનુદ કીધા હતા, તથા તેઓએ પોતાના ભરથોશ તથા સરદારોને ખુશનુદ કીધા હતા, તેમનાં કલાંસર તેઓ ચાલી તેમને માન આપ્યું હતું તથા તેમને તાબેદાર રહી હતી; અને મજદયરની ધર્મ ઉપર તેઓએ ગુમાન રાખ્યું ન હતું. સારાં કામો કરવામાં તેઓ ઉઘાંગી હતાં અને તેઓ પાપથી દુર રહ્યાં હતાં. અને તેઓ મને ખુબ્બેરગ મરતબાની દીસી.

પ્રકરણ ચઉદમું.

ધર્મગુરૂઓ, પાદશાહ પેહલવાનો અને કારીગરોનાં નેક રવાનો સાથની વિરાડની મુલાકાત.

ધજશને કરનારાઓ તથા માંઝવાણી મોહોડે જાણનારાઓનાં રવાનોને

મેં ખુલ્લું દબદબાવાલાઓમાં રેશન અને મોટા લોકોમાં ખુલ્લેગં દીઠાં. અને તેઓને મને ખુલ્લેગં મર્ત્યાનાં દીર્યાં. જેઓએ દિનની સઘલી ક્રિયા કરી હતી તથા ખોદાતાલાની ઘાંઘળી કરી હતી તથા ફરમાવી હતી તેમનાં રવાનોને મેં દીઠાં કે જેઓ ખીજ રવાનોથી ચહડતે દરજ્જે બેઠાં હતાં; અને તેમનાં બેલાં કામો આકાશનાં જેવાં ઉંચાં ઉભેલાં હતાં તથા તેઓ મને ઘણાં ખુલ્લેગં મર્ત્યાનાં દીર્યાં. મેં વલી પેહેલવાનોનાં રવાનો દીઠાં કે જેઓ પાદશાહોનાં રવાનો સાથે અતીશે આનંદ તથા ખુશીસાથે ચાલતાં હતાં. અને તે પેહેલવાનોનાં સારાં બનાવેલાં હથ્યાર તથા ખીજે લડાઇનો સાજ સોનાના બનેલાં, ઝવેરાતથી મઢેલાં, સીંગાર પામેલાં અને તમામ આરાસ્તે સાચનાં હતાં. તેઓ અન્યથા જેવાં સાજ સાથે તથા દબદબા અને સત્તા તથા ફતેહ સાથે હતા. અને તેઓ મને ખુલ્લેગં મર્ત્યાના દીર્યા. દુન્યામાં જેઓએ ઘણાં નુકશાનકારક ખર્ચસ્તરે માર્યા હતાં^{૨૩} તેમનાં રવાનોને પણ મેં દીઠાં. પાણી તથા પવિત્ર આતશોનાં તથા સઘલા આતશોનાં, અને ઝાડોનાં ખોરેહ તથા જમીનનાં ખોરેહ તેમનાં કામોથી હંમેશ વધતાં હતાં અને તેઓ ખુલ્લું દરજ્જાના અને સીંગાર પામેલાં હતાં, અને તેઓ મને ઘણાં ખુલ્લેગં દરજ્જાનાં દીર્યાં. મેં વલી ખેડુતોનાં રવાનોને ભપકા ભરેલી જગાએ અને કીર્તિમંદ અને પાદશાહી કપડાં સાચનાં દીઠાં. તેઓ ઉભા રહીને પાણી તથા જમીન, ઝાડપાન તથા ગોસ્પનદોના ઈર્ષદોને નેમાજ કરતા હતા અને તેઓ સુગરના કરતા, વખાણ ગાતા અને આશીર્વાદ દેતા હતા. તેમનું તખ્ત પણ મોટું છે અને તેઓ જે જગામાં રહે છે તે બલી છે. અને તેઓ મને ખુલ્લેગં દીર્યા. મુઘિ મેં કારિગર લોકોનાં રવાન દીઠાં જેઓએ દુન્યામાં પોતાના હાકમો તથા સરદારોની નોકરી કરી હતી. તેઓ તખ્ત ઉપર બેઠા હતા કે જે ઉપર સારી રીતે ગાલીચા પાંદરેલા હતા અને જે તખ્ત મોટાં, ભપકા ભરેલાં અને સીંગાર પામેલાં હતાં. અને તેઓ મને ખુલ્લેગં મર્ત્યાનાં દીર્યાં.

પ્રકરણ પંદરમું.

ગોસ્પંદોનું રક્ષણ કરનારાઓ, સારા ન્યાયાધીશો, ખેતીનો વધારો કરનારાઓ વગરેનાં રવાનો સાથે વિરાટને થયલી મુલાકાત.

મેં વળિ ભરવાદોનાં રવાન દીઠાં કે જેઓએ દુન્યામાં ચોપગાં પશુઓ અને મેંદાંઓને રાખી તેમનું પોશાણ કર્યું હતું. અને વર તથા ચોર અને જુ-

૨૩. અવસ્તા તથા પેહેલિ લખાણોમાં જણાવવા મુજબ એક પાપી મરદ પોતાના યુના-હની તોજેસ દાખલ ઘણાં નુકશાનકારક જનવરોને મારી નાખે તો તેથી તે પોતાનાં પાપની સજામાં પેલી દુન્યામાં કેટલોક ઘટાડો કરવાને શક્તિવાન થાય છે.

લમગાર શખશોથી તેમનું રક્ષણ કર્યું હતું. તેઓ નીચમસર તેમને પાણી તથા ઘાસ આપતા અને સખત થંડી તથા ગરમીથી તેમનું રક્ષણ કરતા અને સરેસતા મુજબ વખતસર નર જનવરોને તેમની માદાપાસે જવા દેવામાં આવતાં અને કવખતે તેમને માદાપાસે જતાં પરેહજ રાખવામાં આવતાં જ્યાં તે વખતનાં માણસોને ઘણો મોટો ફાયદો, નજર તથા લાભ તેમજ ખોરાક અને કપડાં મળતાં હતાં. તે બરવાદોનાં રવાનો ભપકાભરી ખુલ્લેથી મોટી ખુશાલી અને રામશની સાથે રોશન ચેહેરે ચાલતાં હતાં. અને તેઓ મને ઘણા ખુજેરગ મરતખાના દીસ્યા. મેં વળી ઘણાં સોનેરી તખતો, સુંદર ગાલીચા અને તક્યાઓ ભપકાદાર કપડાંથી સીંગારેલા દીકા જેમની ઉપર ઘરઘણીઓ અને ન્યાયાધીશોનાં રવાનો બેઠેલાં હતાં, જેઓ ગામડાંનાં કુટુંબોના વડા હતા અને દયા સાથે સત્તા વાપરતા હતા અને વેરાંન જગાને આગાદ કરતા; તેઓએ વળી ખેતીનાં સુધારા તથા આગાહાની માટે તથા પ્રાણીઓના ફાયદા માટે ઘણી નેહરો, વાવો તથા ટુંવારાઓ બનાવ્યા હતા. તેઓ પાણી તથા ઝાડપાંતનાં ફરોહરો તથા અશો લોકોના ફરોહરો આગળ મોટી હાંમત તથા ફતેહ સાથે ઉમાં રહેછે, તેઓ તેમની આક્રીન તથા સેતાએશ કરેછે તથા તેમના સુગરાના કરેછે. અને તેઓ મને ઘણા ખુલ્લે દરજ્જાનાં દીસ્યાં. વળી મેં દીન ઉપર ઉત્તવાર રહેલા, દીન શીખાડનારા અને દીનની ખોલ કરનારાઓનાં રવાનોને મોટી ખુશાલી સાથે એક ભપકા ભરેલાં તખત ઉપર દીઠાં. અને તેઓ મને ઘણા ખુજેરગ દરજ્જાનાં દીસ્યાં. વચે પડી ટંટો દુર કરાવનારાઓ અને સુચેહ કરાવનારાઓનાં મીત્રાચારી ભરેલાં રવાનો પણ મેં દીઠાં જેઓ તે (કાંમો) થી સેતારાઓ, માહતાળ તથા ખુરશેદના જેવા ખોતાનો પ્રકાશ હમેશ વધારતાં હતાં, અને તેઓ આકાશી રોશણીમાં ખુશહાલીસાથે ફરતાં હતાં. વળી મેં અશો લોકોની સર્વથી સરસ દુનિયાં દીઠી જે ઘણીજ રોશની તથા ફરાખીવાલી, તથા ઘણી મીઠી સુગંધવાલી તથા તમામ શૃંગારવાલી છે, તમામ વખાણવાલી અને પ્રકાશીત, પુર ચળકાતવાલી તથા દરેક પ્રકારની ખુશી અને દરેક પ્રકારની રામશનીથી ભરેલી છે કે જે ખુશી તથા રામશનીનો પારજ નથી.

૨૪. જમીન ફલદુપ કરી તેને આગાદ કરવી એ કામ જરોઈસ્તી ધર્મમાં સર્વેથી ઉત્તમ ગણાય છે. વલિદાદની શીલ્લ ફરોહમાં હોરમજદ કહેછે કે, જે કોઇ અનાજ, ઘાસચારા અને ફલફલાદીની ખેતી કરેછે, જે જમીન તરફ પાણીની તગી હોય ત્યાં પાણી પુર પાડેછે તેમજ જે જમીન ઉપર પાણીની ઘણીજ રેલ ચાલતી હોય તેને સુકી કરેછે તે શખ્સ જમીનને ખુશી કરેછે. જેમ એક ખુળસુરત કન્યા ફરજદ અને ભરથાર વિના અસુખી ગણાયછે તેજ પ્રમાણે વેરાંન જમીન જ્યાં ખેતી ચાલતી નથી તે જમીન પણ અસુખી છે. જે ઘણી ખેતી કરશે તે તેના ખદલામાં તરેહવાર પ્રકારનો ખોરાક મેલવી શકશે, પણ જે ઘણી ખેતી ન કરશે તેને લોકોને ખારણે ભિક્ષા માગવી પડશે. “જે ઘણી અનાજની વાવણી કરેછે તે ગોયા અશોઈની વાવણી કરેછે અને તેથી માજદયસ્ની દીનની ચઢતી થાયછે.”

પ્રકરણ સોલમું.

દોજખનાં જેવી એક ભયંકર નદી આગળ વિરાડનું પોહાંચવું-તે નદી ઓળંગવાને કેટલાંક રવાનોનું અશક્તપણું-સરોશ તથા આદર ઇજ્જતે તે માટે કરેલો ખુસાસો-ગુજરેલાંઓ પાછલ રડવું અને કલાપીત કરવી ધર્મ વિરૂદ્ધ છે.

વળી અશો સરોશ તથા આદર ઇજ્જતે મારો હાથ પકડ્યો અને હું ત્યાંથી આગળ ચાલ્યો. હું એક જગે આવ્યો અને એક મોટી નદી દીડી, જે ભયંકર દોજખના જેવા ઉદાસ આકારની હતી; તે નદી ઉપર ઘણાં રવાનો તથા ફરોહરો હતાં અને તેમનાંમાંનાં કેટલાંક તેને પાર કરવાને શક્તિવાન ન હતાં, બીજાં કેટલાંકે તે મોટી મુશ્કેલીથી પાર કરી હતી, અને કેટલાંક સેહેલાઈથી પાર કરી ગયાં હતાં. મેં પુછ્યું કે 'આ નદી કઈ છે ? અને આ લોકો જે આટલાં દુઃખો થઈને ઉભાં છે, તેઓ કોણ છે ?' અશો સરોશ તથા આદર ઇજ્જતે કહ્યું કે 'આ નદી ઘણાંક આંસુઓથી બનેલી છે કે જે માણસો ગુજરેલાંઓને માટે રડતી વખતે તથા કલાપીત કરતી વખતે આંખમાંથી પાડે છે. લોકો ધર્મ વિરૂદ્ધ એ આંસુ પાડે છે અને તે આંસુઓ આ નદીમાં એકઠાં થઈને વધી જાય છે. જેઓ આ નદી ઓળંગવાને શક્તિવાન નથી તેઓ તે રવાનો છે કે જેમને માટે તેમના ગુજરવા પછી ઘણાંજ કલાપીત અને રૂદનો થયાં હતાં; અને જેઓ વધુ સેહેલાઈથી તે નદી ઓળંગે છે તેઓ તે રવાનો છે કે જેમને માટે ઓછાં કલાપીત અને રૂદનો થયાં હતાં. દુનિઆનાં લોકોને જાહેર કરજે કે—'તમે લોકો દુનિઆમાં હોવો ત્યારે ધર્મ વિરૂદ્ધ રડવું તથા કલાપીત કરવી નહી, કારણકે જેટલી કલાપીત તથા રૂદન થાય છે એટલી મુશ્કેલી અને ઇજ્જત મારાં ગુજરેલાંઓનાં રવાનોને થાય છે.

પ્રકરણ સતરમું.

વિરાડનું ચિન્વત પુલ ઉપર જવું-એક પાપી રવાનની બેહુદ મુશ્કેલી-તે રવાનની કેદાર તરફથી તેને જણાવવામાં આવેલાં કારણો-સેવટે તે રવાનનું અંધારાં દોજખમાં જઈ પડવું.

હું પાછો ચિન્વત પુલ ઉપર આવ્યો અને મેં પાપી લોકોનાં રવાનોને દીઠાં, જેઓ પેહેલી ત્રણ રાત એટલી બધી નુકસાની અને દુઃખ ભોગવે છે કે તેવું દુનિઆમાં તેઓએ કદી દીઠું ન હતું. અને મેં અશો સરોશ

તથા આદર ઈજ્જતને પુછ્યું—‘આ રવાન કોણનું છે ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજ્જતે કહ્યું કે ‘‘ આ પાપી રવાન જે જગ્યાએ તે મંરણ પામ્યો હતો ત્યાં, જે જગ્યાએ તેણે પ્રાણ મેલ્યો હતો ત્યાં ભટકે છે અને’ આ પ્રમાણે ગાથાના શબ્દો બોલે છે—‘ દાદાર હોરમજ્જદ હું કયિ જમીન તરફ જાઉં છું ? તથા મને શું પનાહ (આશ્રો) મળે છે ?’ એક માણસ પોતાની આખી જીન્દગી વચ્ચે જેટલી મુશ્કેલી તથા સંકટ પામે છે એટલી મુશ્કેલી અને સંકટ તે (ત્રણ) રાતમાં ભોગવે છે. વલી એક ગંધ મારતો પવન તેને મળવા આવે છે; તે રવાનને એમ લાગે છે કે તે પવન ઉત્તર તરફથી દેવોના રેહેણાણ^{૨૫} તરફથી આવે છે; જેના કરતાં વધુ ગંધીલો પવન તેણે દુનિઆમાં દીઠો ન હતો. તે પવનમાં તેણે પોતાના કરતુકો અને કરદારને એક નાગી, કોહી ગયેલી ગંધ મારતી, શુટણના હાડકાં બાહર નીકળી આવેલાં એવી મુરદાલ જાંગવાલી, બેહદ દાઘવાલી વેશ્યા ઓરતના આકારમાં દીઠાં, કે જે દાઘો ભયંકાર, ઘણાજ ગલીચ અને ઘણાજ ગંધમારતાં ખર્ફસ્તરોની મીસાલે દાઘોની ઉપર ખીમ્મ દાઘો પડેલા હતા.

વળી તે પાપી રવાન બોલ્યું કે ‘ તું કોણ છે ? તું કે જેનાં કરતાં હોરમજ્જદ તથા આહરેમનના પ્રાણીઓમાંથી કોઈને પણ વધુ કદરૂપું અથવા વધુ ગલીચ, અથવા વધુ ગંધ મારતું મેં કદી દીઠું નથી ?’ તેણીએ તેને કહ્યું—‘ ઓ બદ વિચારો, બદ સુખનો, બદ કામો તથા બદ મહજબના જવાન ! હું તારાં બદ કરતુક છું. તારી ઈચ્છા અને તારાં કામોને લીધે તને દેખાય છે તેમ હું ભયંકર, દુષ્ટ, પાપી અને રોગીષ્ટ, કોહેલી અને ખરાબ વાસની, કમનસીબ તથા દુઃખી છું. કોઈને ઈજ્જતને અને દરનની ક્રિયા કરતો, હોરમજ્જદની ન્યાએશ તથા બંદગી કરતો, અને પાણી તર્યા આતશ, ગોરપંદ તથા ઝાડપાન અને ખીજ ભલી પેદાશોની સંભાળ કરતો, તથા તેમનું રક્ષણ કરતો જ્યારે તું જેતો સારે તું આહરેમન તથા દેવોની મરજી મુજબ ચાલતો અને અધર્મનાં કામો કરતો હતો. અને જ્યારે કોઈને તું—દુરથી અને નજદીકથી આવેલાં ભલાં અને લાયકીવાલાં લોકોની સારી રીતે પરોણાગતથી તેમને ઘટતી રીતે બક્ષેસ તથા દાન તરીકે કાંઈ આપતાં—જેતો સારે તું પૈસાનો લોભી થઈ તારો દરવાજો બંધ કરતો હતો. જો કે હું અપવિત્ર ગણાઈ છું (યાને મને દુષ્ટ વિચારવામાં આવી છે) તો પણ તારેથી હું વધુ અપવિત્ર ગણાઈ છું; અને જોકે હું ભયંકર ગણાઈ

૨૫. આહરેમન તથા દેવોનું ખાસ મકાન ઉત્તર દિશાએ આવેલું હોવામાં આવેલું (જુઓ વહિદાદ ૩૨૨૬ ૧૯ મી-૩૩૨૦ ૧ લો), અને દોજખ પણ એજ દેહાણે આવેલું હોવામાં આવેલું (જુઓ—મઈન્યા—ઈ—બદ પ્રકરણ ૪૯ ચું ૩૩૨૦ ૧૫-૧૭.)

છું તોપણ તારેથી હું વધુ ભયંકર ગણાઈ છું; જોકે હું ખીહીકણ છું, તો પણ તારેથી હું વધુ ખીહીકણ થઈ છું; જે કે દેવેના ઉત્તર તરફના મુલ-કમાં હું વંસેલી છું; તોપણ તારેથી વધુ ઉત્તર તરફ વસનારી થઈ છું. આ બદ વિચારો, આ બદ સુખનો અને આ બદ કામો જે પ્રમાણે તું ચાલ્યો તેને લીધે મારો એવો હાલ થયો છે. ગનામીનો તારી બદપુસ્ત્ર અને બદ દુઆમાં મને શ્રાપ દેવાયા હતા.”

પછી તે પાપી માણસનાં રવાને પેહેલું પગલું દુસ્મત (બદ વિચારની જગ્યા) ઉપર, ખીજું પગલું દુશ્વૃત્ત (બદ સુખની જગ્યા) ઉપર અને ત્રીજું પગલું દુનવર્ત (બદ કામોની જગ્યા) ઉપર મેલ્યું અને ચોથે પગલે તે દોજખમાં દોડી ગયું.

પ્રકરણ અઢારમું.

દોજખની વિરાટ લીધેલી ભેટ-તેમાં પડતી સખત થંડી તથા ગરમી અને ટીપણી-તેમાં નીકળતી માણસને ઝુંચવાવી નાખનારી સખત ગંધ-દરેક પાપી રવાનની એકલવાયિ હાલત.

વળી અશો સરોશ તથા આદર ધજદે મારો હાથ પકડ્યો, જેથી વગર ઈજાએ હું આગળ વધ્યો. એ રીતે મેં થંડી અને ગરમી, ટીપણી તથા દૂર્ગંધ દીઠાં જે (થંડી, ગરમી, ટીપણી તથા દૂર્ગંધ) એટલા બધા જ્નેશમાં હતાં કે જેવાં મેં દુનિઆમાં કદી દીઠાં ન હતાં તથા સાંભળ્યાં પશ્ચુ નહીં હતાં. અને જ્યારે હું આગળ વધ્યો ત્યારે એક ઘણીજ સાંકડી તથા ભયંકર જગોએ ઉતરતાં એક અતીશય ધારતીકારક ખાહીનાં જેવાં દોજખનાં હેઠી દાયાં મેં દીઠાં. અધારાંમાં તેનો દેખાવ એવો તો ડરામણો લાગે છે કે હાથ પકડીને ચાલવાની અગત છે, અને સાં એટલો બધો દૂર્ગંધ હોય છે જે દરેક જાણનાં નાકમાં હવા પ્રવેશ કરે તે ઘ્રાંકાં મારવા પડશે, આંચકા ખાશે, અને પડી જશે; અને એવું સખત બંદીખાનું કોઈથીખી સહન થઈ શકાય નહીં. અને ત્યાંનો દરેક જણ વિચારે છે કે હું એકલો છું-અને જ્યારે ત્રણ દીવસ તથા રાત પસાર થાયછે ત્યારે તે બોલે છે કે ‘પેલાં ૯૦૦૦ વરસ સંપુરણ થયા છે અને તોખી કોઈ મને છોડતું નથી.’^{૨૬} દરેક ઠેકાણે નાહનાં નુકસાનકારક ખર્ફતરોખી પાહાડો જેટલાં ઉંચાં દીસેછે, અને

૨૬. પાછલાં પેહેલવી તથા કારસો લખાણમાં એવા વિચાર છે કે નવ હજાર વરસ પછી હારેમનનો દેહ પુરો થશે અને તે વખતે રસ્તાખેજ અથવા કયામત થશે—જે વખતે દોજખ-માંનાં પાપી રવાનોના છુટકો થશે. પાપી રવાનને એટલો બધો કંટાળો મળે છે કે ત્રણ દીવસ તેને ૯૦૦૦ વરસ જેવાં લાગેછે.

તેઓ પાપીઓનાં રવાનોને એટલાં બધાં ચીરેછે અને પકડેછે, તથા દુઃખ દેછે કે જેમ-એક કુત્રો એક હાડકાં સાથે કરેછે. ખુબસુરત અશો, તથા કુતેહમંદ સરોશ તથા આદર ઈજદની સાથે મેં તે જગ્યા સેહેલાઈથી પસાર કીધી.^{૨૭}

પ્રકરણ ઓગણીસમું.

ગુલામખારગી કરનાર એક પાપીનું રવાન-તેનાં મોહોડાં તથા આખાં શરીર ઉપર સાંપોનો મારો.

એ પછી હું એક જગ્યાએ આવ્યો અને એક માણસનું રવાન દીઠું, જે માણસના પાછલા છુપા ભાગમાં એક ભારવટયા જેવો લાંબો સાંપ પસાર થઈને મોહોડાંમાંથી બાહર પડેતા; અને બીજા ઘણા સાંપો હમેશ તેના સઘળા અવયવોની આસપાસ વિંટળાયલા હતા. મેં અશો સરોશ તથા આદર ઈજદને પુછ્યું કે ‘આ રવાનથી શું પાપ થયું હતું કે તેને આવી સખત સળ ખમવી પડેછે?’ અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ તે પાપી માણસનું રવાન છે કે જેણે દુનિયામાં ગુલામખારગી કરી હતી, અને એક માણસને પોતાના શરીર ઉપર આવવા દીધો હતો. હવે એ રવાનને આવી સખત સળ ખમવી પડેછે.”^{૨૮}

૨૭. દાદેસ્તાને દિનિના ૨૭ મા બાબ મધે દોજખનું વર્ણન નીચે મુજબ આપે છે :—

તે જમીનમાં ઘણુંજ ફેંચેલું, ઊંડું અને ખાલી જેવું, ઘણુંજ અંધારું, ઘણુંજ ગંધ મારતું અને ઘણુંજ ભયંકર ઘણીજ કંગાલ હેયાતીવાલાઓ તથા દેવ દરજ્જેની ઘણીજ ખરાબ જગા અને ગોદો છે. ત્યાં કાંઈબી આરામ, મજા કે ખુશાલી નથી, પણ તેમાં સઘણી ગંધ, કીચલ, દુઃખ, સળ, સંકટ, બેહુદ, ખરાબી અને વેદના છે અને તે એટલાં બધાં મોટાં પ્રમાણમાં હોયછે કે, કુન્યામાં જે ગંધ, કીચલ, દુઃખ અને સંકટ હોયછે તેની સાથે તે તેની સર્ખા-મણી પણ થઈ શકે નહી. કુન્યા ઉપરની ઘણી ભયંકર આક્રાંત કરતાં વધુ ભયંકર આક્રાંત ત્યાં હોયછે; દેવો શરીર ઉપર જે શખત જલ્સતી બુલ્લરેછે તે કરતાં પણ શરીરમાંનાં રવાન ઉપરની સળની ભય વધુ ભયંકર હોયછે. રવાન જેમનું રેહેણાં થાયછે તેમનાથી એટલેકે દેવો અને અંધારાથી સળ પામેછે કે જેમના સરદાર મોહોતકારક અહરિમનું છે. દસ્તુરો કહી મયા છે કે, કેટલીક ચીજો ધાસ્તી ઉપજવનારી છે પણ દોજખ તો તે ધાસ્તી કરતાંબી વધુ ખરાબ છે.

બુન્દેહશના ૨૮ મા બાબમાં કહેછે કે, દોજખના ઘંડા, સુકા, પરધર જેવાં અને અંધારા-મોહોલા ભાગવિષે એમ કહેછે કે, ત્યાં અંધારું એવું છે કે, એક વેહુંત જેટલી જગામાં હજાર માણસોને રાખી સળ થતી હોય તોપણ તેમાંનો દરેક જણ એમજ સમજેછે કે, તે એકલવાયોછે.

૨૮. દાદેસ્તાને દિનિમાં લખેછે કે, કુદરતના કાયદાથી ઉલટી રીતે સંબંધ કરનાર એવા શખસની સાથે બેસવું ઉઠવું એ ખાવું પીવું નહી, પણ તેને તે પાપી વલાણથી ફરવવા માટે શી-ખામણના સુખનો કુરથી કેહેવા. એવો શખસ મરણ પામે ત્યારે તેની પાછલ કશી ક્રિયા કરવી નહી, પણ જો તેણે પોતાનાં પાપનો ઘણીજ પરતાવો ખરાં દીલથી કર્યો હોય તોજ તેને માટે ક્રિયા થઈ શકે. એવાં પાપી માણસને ત્રણ મર્તબે સમજવવા છતાં તે પોતાનાં પાદશાહના અને દીનના હુકમ વિરૂદ્ધ એ ગુનાહી પાડે નહીજ ફરે તો તેને મારી નાખવા એ ધણું સારું કામ છે.

પ્રકરણ વીસમું.

એક પાપી ઓરતનું રવાન-દસ્તાન વખતે પાણી તથા આતશને અડકવાનો ગુનાહ.

પછી હું એક જગ્યાએ આવ્યો જ્યાં મેં એક ઓરતનું રવાન-દીઠું જોણીને માણસોના નસા તથા ગલીચીનાં પુસ્કલ પ્યાલાં પીવાને મળતાં હતાં. મેં પુછ્યું—“આ ઓરતે શું પાપ કીધું હતું કે તેણીનાં રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે?” અશો સરોશ તથા આદર ઈન્દે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણી કાયદા વિરુદ્ધ તથા દીનના ફરમાનથી ઉઘટી આવીને દસ્તાન વખતે પાણી તથા આતશની નજદીક ગઈ હતી.”^{૨૬}

પ્રકરણ એકવીસમું.

એક અશો મરદને મારી નાખનાર પાપીનું રવાન-તેને તેની ખોલ ઉતારવાની સજા.

મેં પછી એક માણસનું રવાન દીઠું જેનો માથાં આગળની ચામડીની ખોલ ઉતારવામાં આવતી હતી અને ઘાતકી માર તેને મારવામાં આવતો હતો. મેં પુછ્યું કે—“આ માણસે શું ગુનાહ કીધો હશે કે તેનાં રવાનને આવી સજા ખમવી પડે છે?” અશો સરોશ તથા આદર ઈન્દે જણાવ્યું કે—“આ રવાન તે પાપીનું છે કે જેણે દુનિયામાં એક અશો મરદને કાપી નાખ્યો હતો.”

પ્રકરણ બાવીસમું.

દસ્તાનવાલી ઓરત સાથે સંબંધ કરનાર એક પાપીનું રવાન-તેને ઓરતનું દસ્તાન તથા ગલીચી પીવાની સજા.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું તેનાં મોહોડાંમાં ઓરતોનું દસ્તાન તથા ગલીચી નાખવામાં આવતી હતી તથા તે પોતાનાં બાળકને ગોથા

૨૬. અવસ્તા અને પહેલવી લખાણો મુજબ—દસ્તાનવાલી ઓરતની જગ્યા આતશ, પાણી, તથા ઝૂડપાનથી ઓંછામાં ઓંછા ૩૦ કદમ દૂર સુકી હોવી જોઈએ. તેણીને પાણીને અડકવાની મનાઈ છે, જેથી એનું ફરમાવું છે કે તેણીએ હાથે દસ્તાનના પહેડી ચમચા વગેરે ખાવું. તેણીનાં ખાવાનાં વાસણ ધાતુનાં રાખવાં, જે તેણી ખાઈ રહે પછી બીજા માણસોએ સાફ કરવાં અને દસ્તાનવાલી ઓરતે નહીં, કારણકે તેથી તેણીને પાણીને અડકવું પડે.

ખાતો હતો. મેં પુછ્યું કે—‘ આ માણસે શું પાપ કર્યું છે કે તેના રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ? ’—અશો સરોશો અને આદરન્દઈને કહ્યું કે—‘ આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જે દુનિયામાં દસ્તાનવાલી ઓરત સાથે હમખીસ્તર થયો હતો અને જે દરેક વખત તેણે એવો સંબંધ કર્યો હતો તે દરેક વેળા સાડા પંદર તનાકુર^{૨૦} જેટલું પાપ તેણે કર્યું હતું. ’^{૩૧}

પ્રકરણ ત્રેવીસમું.

બાજ ધરવા વિના તથા વાત કરતાં ખાવા તથા પીવાનો ગુનાહ—
અને તે માટેની સખત સજા.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીડું જે ભુખમરા અને તરશને લીધે હમેશાં ખુમ મારતો કે,—‘ હું મરી જઈશ ’ અને તે હમેશાં પોતાના બાલ તથા દહાડીને ટુંપી કાઢી લોહી પીતો હતો, અને પોતાના મોંઢામાંથી શીણ કાઢતો હતો. મેં પુછ્યું—‘ આ માણસના તનથી શું ગુનાહ થયો હશે કે તેના રવાનને આવી સખત ખમવી પડે છે ? ’—અશો સરોશ તથા આદરન્દઈને કહ્યું—‘ આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિયામાં ખાતી વખતે વાતો કરી હતી અને દીનની શર્યતથી ઉલટી રીતે ખોરદાદ અમશારપંદનું પાણી પીધું હતું અને અમરદાદ અમશારપંદનો ભાજપાલો ખાધો હતો અને બાજ ધરી ન હતી—તથા ગુનાહ ભરી રીતે તેણે આરાધના કરી ન હતી અને એવી રીતે ખોરદાદનાં પાણી તથા અમરદાદના ભા-

૩૦. પેહેલવી રેવાયત મુજબ ૧ તનાકુર ગુનાહ ૩૦૦ ‘સ્તીર’ના વજનનો છે અને દરેક ‘સ્તીર’ ચાર દીરમ જેટલો થાયછે. દીરમની કીમત નક્કી નથી, પણ એક ક્રાંસ લખાણમાં જે પાંચ જાતનાં લગ્ન વર્ણવ્યાંછે તેમાં પેહેલા વર્ગની કન્યાને રીત દાખેલ રૂપાના ૨૦૦૦ દીરમ અથવા રૂ. ૨૩૦૦ અને સવાબે તોલા સોનું આપવાનું કરમાન આપ્યું છે તે ઉપરથી એક તનાકુર ગુનાહનો દંડ રૂ. ૧૩૫૦ થી ૧૩૬૦ ની વચ્ચે પડવાં જાયછે અને તેથી સાડાપંદર તનાકુર ગુનાહનો દંડ વીસ હજાર રૂપાંયાને સુમારે થવા જાયછે—પાછલાં લખાણો મુજબ એટલો દંડ ભરી ફરીથી ગુનાહ ન કરે તો આગલો ગુનાહ માફ થાયછે.

૩૧. વદિદાદની સાલમી ફર્જરદમાં હોર્મજદને સવાલ કરવામાં આવેછે કે, જે કોઈ શખસ બાણી જોઈને ધડીધડી દસ્તાનવાલી ઓરતને અડકે તો તેને માટે શું સજા છે ? એના જવાબમાં હોર્મજદ કહેછે કે, પેહેલી વારના ગુનાહ માટે ૩૦, બીજાવાર માટે ૫૦, ત્રીજાવાર માટે ૭૦ અને ચોથીવાર માટે ૯૦ ફટકા ઘોડાના ચાખકથી—સચ્ચાંચરનથી તે ગુનેહગારને મારે. હોર્મજદ કહેછે કે દસ્તાનવાલી ઓરત સાથે સંબંધ કરનાર શખસ ગોથા પોતાનાં તનથી જન્મલેલા છોકરાને ભાલાથી મારી નાખીને તેની લાસને બાલી નાખેછે અને તેની ચરખી આતશમાં નાખેછે. એવા પાપી દેહાંત દંડની સજાને લાયક છે.

છપાકા તરફ તીરસ્કાર બતાવ્યો હતો. હવે એ રવાનને આવી સખત સગ્ન ખમવી જોઈએ છે.”^{૩૨}

પ્રકરણ ચોવીસમું.

ભર્યારને તજી દઈ જનાકારી કરનાર ઓરતને સખત સગ્ન.

મેં વળી એક ઓરતનું રવાન દીકું જોણીને તેણીનાં આંચળથી દોજ ખમાં લટકાવેલી હતી, અને તેમાંનાં (દોજખના) નુકશાનકારક ખર્ફસ્તરો તેણીનાં આખાં શરીરને બાંધેલાં હતાં. મેં પુછ્યું—“આ ઓરતનાં તનથી શું ગુનાહ થયો છે કે તેણીનાં રવાનને આવી સખત સગ્ન ખમવી પડે છે?” અશો સરોશો તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જોણી દુનિયામાં પોતાના ભર્યારને છોડી ગઈ હતી—અને બીજાં માણસોને પોતાનું તન સ્વાધીવ કરી જનાકારી હતી.”

પ્રકરણ પચીસમું.

ઉઘાડે પગે અને ઉઘાડે અંગે ફરવાનો તથા ઉભા રહી પીશાખ કરવાનો ગુનાહ.

મેં વળી કેટલાંક માણસો અને કેટલાંક ઓરતનાં રવાનો દીઠાં, જેમના પગો તથા ગરદનો અને વચલા ભાગોને એક ખર્ફસ્તર હમેશ કરડતું અને નેમને (ભાગોને) એક બીજાથી દૂર પાડતું હતું. મેં પુછ્યું—“આ લોકોના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સગ્ન ખમવી પડે છે?” અશો સરોશો તથા આદર ઈજદે કહ્યું—“આ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેઓ દુનિયામાં જોડા વગર રૂપી હતાં, ઉઘાડે આંગે

૩૨. દાદસ્તાને દિનિનાં ૭૯ મા પ્રકરણમાં જણાવે છે કે, જમતાં તથા પીતાં બાજુ ધરવી, પણ જમતાં અથવા પીતાં વાત કરવી એ લયંકર ગુનાહ છે. વાત કરીને જેટલા બુક ખાવામાં આવે અથવા પાણીના ગોટ ગલાય એટલા દરેક બુક અથવા ગોટ દીઠ ત્રણ “સ્તીર”નાં વજનનું પાપ થાય છે; તેમજ જમતાં જમતાં જેટલા શબ્દો બોલાય તે દરેક શબ્દ દીઠ ત્રણ “સ્તીર”નાં ગુનાહ થાય છે. વાત કરતાં કરતાં અને બાજુ ધરવા વિના ખાવા તથા પીવાના ગુનાહને “દ-રાયાન-યુદ્દનીહુ” કહે છે. “સ્તીર” વિષે જુઓ ઉપરની નોટ. શાયસ્ત લા શાયસ્તના પ મા બાબ મુજબ નાવર થયેલો જે ખાતાં પીતાં વાતચીત કરે તે દરેક બુક અથવા દરેક ગોટ દીઠ “તનાકુર” ગુનાહ છે, પણ જે નાવર થયેલો ન હોય તે જે તેમ કરે તે તે ગુનાહ ત્રણ “સ-ઓપોચરનાંમ” ગુનાહ છે. “સ-ઓપોચરનાંમ” માટે જુઓ નોટ ૧૬ અને “તનાકુર” માટે જુઓ નોટ ૧૭.

ક્રયો હતાં, પગ ઉપર (ઉભા રહીને) પીસાખ-કરી હતી^{૩૩} અને ખીજ દે-
વાની ક્રિયા કરી હતી. ”

પ્રકરણ છવીસમું.

ભર્યારને ધી ક્કારનાર, નાકરમાન થનાર અને ગાળો દેનાર પાપી
ઝોરતનું રવાન.

મેં વળી એક ઝોરતનું રવાન દીઠું-જેણી હમેશ પોતાની જીભ પોતાની
ગર્દન ઉપર લંબાવતી હતી, અને તેણીને હવામાં લટકાવેલી હતી. મેં પુછ્યું-
આ રવાન કોણનું છે ? -અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “ આ
રવાન તે પાપી ઝોરતનું છે કે જેણીએ દુનિયામાં પોતાના ભરથારને અ-
થવા ધણીને ધીક્કાર્યો હતો, અને બદદુઆ આહી હતી, અને ગાળો દીધી
હતી તથા નાકરમાન થઈ હતી. ”

પ્રકરણ સતાવીસમું.

ઠગારા વેપારીઓ તથા ધંધાદારીઓનાં પાપી રવાનો.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીઠું જેને હમેશાં ધુળ તથા ખાક “કરીજ”^{૩૪}
તથા “ફૂલક”^{૩૫} ભરવાની ફરજ પાડવામાં આવતી અને તે તેને ખાવા
આપવામાં આવતું હતું. મેં પુછ્યું- આ માણસથી શું ગુનાહ થયો હતો
કે તેનાં રવાનને આવો આજ્ઞા અંચવો પડે છે ? -અશો સરોશ તથા આ-
દર ઈજદે કહ્યું-“ આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિયામાં
ખરે “કરીજ” કે ખરે “ફૂલક” યા ખરે જેખ કે લંબાઈનું માપ રાખ્યું
નહતું-તેણે દારમાં પાણી ભેળ્યું હતું, અનાજમાં ધુળતાખી હતી અને લો-
કોને મોંઘી કીમતે તે વેચ્યું હતું-અને લોકો પાસેથી કાંઈક ચોર્યું હતું
અથવા જળરીથી મેળવ્યું હતું. ”

૩૩. જોંધારે દીસે કરવા, જોંધારે પગે ચાલવા તથા પગ ઉપર પીસાખ કરવાનાં ગુનાહ
માટે વંદિદાદની ૧૮મી ફર્ગરદમાં જણાવેલું છે કે, ઉભા રહીને પીસાખ કરે અને તેથી પગ ઉપર
પીસાખના છાંટા ઉડે તે ગુનાહ ભરેલું છે. પેહેલિવ સરેહ કરનાર કહે છે કે આ ગુનાહ “તનાકુર”
જેટલો છે. વલી એજ ફર્ગરદમાં આગલ ચાલતાં જણાવવામાં આવે છે કે, જોંધારે દીસે અ-
થવા જોંધારે પગે ચાલવું ગુનાહ ભરેલું છે. પેહેલાં ત્રણ કદમ માટે ત્રણ “સમ્માયોચરનાંમ”
જેટલો અને ચોથાથી “તનાકુર” જેટલો ગુનાહ લાગે છે.

૩૪. “કરીજ”ને ૬૪ રતલના માપનો સમાવેશ કરનાર માપ તરીકે આજખવામાં આવ્યું
છે-જે ઈશ્રેલ “બુશલ” સાથે લગભગ મળતું આવે છે.

૩૫. “ફૂલક” એક માપનું નામ છે પણ તે શું હતું તે જણાવું નથી.

પ્રકરણ અઠાવીસમું.

નિર્દય તથા ઘાતકી હાકમનું પાપી રવાન.

વળી મેં એક માણસનું રવાન દીધું—જેને હવામાં લટકાવેલો હતો અને પચાસ દેવો હમેશ તેને આગળથી તથા પાછળથી દંખ મારતા સાંપો વતી મારતા હતા. મેં પુછ્યું કે—‘આ માણસનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેને આવો આગળ ખેંચવો પડે છે?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું “આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિઆમાં ગેરરીતે હાકમી અક્ષાવી હતી,—અને તે માણસો તરફ નિર્દય અને ઘાતકી હતો તથા તરે-હવાર જાતની વેદના અને સજા તેમને કરતો હતો.”

પ્રકરણ ઓગનતીસમું.

નિંદા કરનાર તથા અઠડાવી મારનાર શખ્સનું પાપી રવાન.

મેં પછી એક માણસનું રવાન દીધું; જેની જીભ તેનાં દાયાંની બાહરે નીકળી આવેલી હતી અને ખર્ફિસ્તરો હમેશાં તેને કરડતાં હતાં. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવો સખત સજા ખમવી પડે છે?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે માણસનું છે કે જેણે દુનિઆમાં નિંદા કરી હતી તથા લોકોને એક બીજા સાથે અઠડાવી માર્યા હતાં અને તેનું રવાન આખરે દોષખની તરફ નાંહડું હતું.”

પ્રકરણ ત્રીસમું.

જેઠાએ તે કરતાં વધુ ગોસ્પંદો કાપવાનો ગુનાહ.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીધું જેના અવયવો હમેશાં ભાંગીને એક બીજાથી છુટા પાડવામાં આવતા હતા. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો?’—અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી મરદનું છે કે જેણે ગાય, ઢોર અને ગોસ્પંદો તથા બીજાં ચોપગાં જાનવરો દીનની શર્યતથી ઉલટી રીતે ક્રિયા કરવા વગર કાપ્યાં હતાં.”^{૧૩૬}

૧૩૬. સ્તુદગર યજ્ઞમાં જણાવેલ છે કે કોઈ ગેરકાયદે ગોસ્પંદો કાપેલ, તેને તે ગોસ્પંદોનો દરેક બાલ એક તીક્ષણ તરવાર જેવા થઈ પેલી કુન્યામાં મારેલ.

પ્રકરણ એકતીસમું.

પોતાની દોલતને નહીં વાપરતાં કંજુસાર્ધ કરવાનો ગુનાહું.

મેં વળી એક માણસનું રવાન જોયું જે માથાંથી તે પગ સુધી શીકંજ ઉપર લાંબો થઈને પડેલો હતો અને હજારો દેવો તેના ઉપર પડી તેને કચડી નાખતા હતા તથા ભારી ગજગજ અને શક્તિ તેના ઉપર ગુજરતા હતા. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હશે?’ અશો સરોશે તથા આદર ધજદે કહ્યું કે—‘આ રવાન તે માણસનું છે કે જેણે દુનિયામાં ઘણી દોલત ભેગી કરી હતી અને તે તેણે પોતાને માટે વાપડી નહીં અને અશો માણસને તેનો હીરસો આપ્યો નહીં અથવા મેલવવા દીધો નહીં પણ તેને ભરી રાખી હતી.’”^{૩૭}

પ્રકરણ બત્રીસમું.

એક આલસુનું રવાન-ગોસ્પદને ધાસ નાખવાનો ખદલો.

મેં વળી એક આલસુ માણસનું રવાન દીઠું જેને દવાનોશ કરી કહેતા હતા—તેનાં આખાં શરીરને ખર્ફેસ્તરો કરડતાં હતાં પણ જમણા પગને તે-ઓ કરડતાં નહીં હતાં. મેં પુછ્યું કે—‘આ માણસથી શું ગુનાહ થયો હતો?’—અશો સરોશે તથા આદર ધજદે કહ્યું કે આ રવાન આલસુ દવાનોશનું છે જેણે તે બ્યારે દુનિયામાં હતો સારે એકપણ સાઈ કામં કર્યું ન હતું પણ આ જમણા પગ વતી એક હજાર એચતા ખલદ આગળ ધાસની એક પુરી નાખી હતી.”^{૩૮}

પ્રકરણ તેત્રીસમું.

ગુકું બોલનાર પાપીનું રવાન.

મેં એક માણસનાં રવાનને દીઠું જેની જીભને એક કીડો હમેશાં કરડતો હતો. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો?’

૩૭. વંદિદાદની ત્રીજી ફરગદમાં લખેલ છે—જે કોઈ અશો મરદને સખાવત કરતો નથી તેનો ધાર દોજખમાં કાઠાઓવાલી જગ્યાએ થાયછે.

૩૮. આપણા લોકોમાં એકવીસ નુસ્કો જાણાયલા છે—તેમાંનાં તેરમા નુસ્કમાં આ દવાનોશનો વાત આવેલી છે જેમાંથી નીચેના કકરો પેહેલવા રવાયતમાં ઉતારવામાં આવ્યાછે; “રુપેન્દ નુસ્કમાં લખેલ છે, જરથોસ્તને એક માણસનું રવાન ખાતાવવામાં આવ્યું હતું—જેના સઘળા અવયવોને રીખાવવામાં આવતા હતા અને એકજ પગ યુક્ત હતા. જરથોસ્તે હોરમજદ કહ્યુંથી તેનું કારણ જાણવા માંગ્યું. હોરમજદે કહ્યું કે—એ માણસે દવાનોશ તે-તરીસે દેશોનો હાકમ હતા, પણ તેણે કદીબી કાંઈ લખું કામ કર્યું ન હતું સીવાય કે એક વખત પગ વઘી ગોસ્પદને માટે ધાસ લઈ ગયો હતો.

અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જે દુનિઆમાં ઘણું જીવું તથા ખોટું ખોટ્યો હતાં, અને તેથી સઘળાં પ્રાણીઓમાં ઘણું દુઃખ તથા સંકટ ફેલાયું હતું.”^{૩૯}

પ્રકરણ ચોત્રીસમું.

આતશ ઉપર હેર નસો નાખવાનો તથા શરીરને દઝાડવાનો ગુનાહ.

મેં પછી એક ઓરતનું રવાન દીઠું—જેનું આખું શરીર ખર્ફિસ્તરો કરડતાં હતાં. મેં પુછ્યું—“આ ઓરતના તનથી ‘શું’ ગુનાહ થયો હતો ?” અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણીએ દુનિઆમાં સુલા આગળ ઉભી રહી પોતાના બાલ તથા બાલનાં પુછરાં સમાર્યાં હતાં; અને માથાં ઉપરના બાલ તથા જી તથા પોતાના શરીર ઉપરના બાલ આતશ ઉપર નાખ્યા હતા અને સુલા ઉપર બેસીને પોતાના શરીરમાં આતશ દાખલ કર્યો હતો.” (યાને શરીરને દઝાડયું હતું.)^{૪૦}

પ્રકરણ પાંત્રીસમું.

જાદુગર ઓરતનું રવાન.

મેં વળી એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણી હમેશાં પોતાનો નસો દાંતે ચાવતી હતી તથા ખાતી હતી. મેં પુછ્યું “આ રવાન કોણનું છે ?” અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણીએ દુનિઆમાં જાદુ કર્યું હતું.”^{૪૧}

પ્રકરણ છત્રીસમું.

અશોઈને તોડનાર પાપીનું રવાન.

મેં પછી એક માણસનું રવાન દીઠું, જે દોજખમાં સાંપના આકારે

૩૯. જીવું બોલવું કેટલું નુકશાનકારક છે તેનો એક સરસ દાખલો અવસ્તામાં પાદશાહ યિમ (જમસેદ) બાબદ મળે છે. આ પાદશાહ એકવાર પોતાની મોટી પરેલુંજાગી માર્કુતે દુન્યાના લોકો યાને પોતાની પ્રજામાં પોતાના અમલમાં હોર્મજદ પાસે સઘળી પ્રકારની આબાદી અને આસાની રખાવી શક્યા હતાં અને તે તેની પ્રજામાં પેગમ્બરી દરજ્જો ધરાવતો હતો, પણ એક વાર તે અવસ્તા પ્રમાણે કાંઈક જીવું બોલ્યો અને શાહાનામા મુજબ પોતાને બોદાના જેવો દરજ્જો હોવાની તકોબરી તેણે કરી જેથી પરીણામ એ આવ્યું કે, સઘળાં મોટાઈ નાખુદ થઈ, ઝાહાકે તેને ગાદીબ્રદ કર્યો અને સેવકે ઝાહાકના હુકમથી તેને સેના ભાઈ સ્પિયુરે કાપી નાખ્યા હતા.

૪૦. આતશ ઉપર અથવા પાણીમાં ફેંદળી જાતનો નસો લઈ જવા એ તનાકુર ગુનાહ ગણાય છે.

૪૧. શાદસ્તાને દીની મુજબ એવો પાપી દેહાંત દ’ડની સજને પાત્ર છે.

થાંભા મીસાલે ઉભો હતો—અને તેનું માથું માણસના જેવું અને શરીરનો બાકીનો ભાગ સાંપના જેવો હતો. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસથી શું ગુનાહ થયો હતો ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે માણસનું છે જેણે દુનિઆમાં અશોઈને તોડી હતી અને તે સાંપને આકારે દોજખમાં નાહાડો હતો.”

પ્રકરણ સાડત્રીસમું.

પાણી તથા આતશમાં રીમની લઈ જવાનો તથા આતશ ખુજવી નાખવાનો ગુનાહ.

મેં વળી કેટલાક માણસો તથા ઓરતોનાં રવાનો દીઠાં જેમને દોજખમાં ઉઘે મસ્તક લટકાવેલાં હતાં અને સાંપ તથા વિઘુ અને બીજાં ખર્ડસ્તરો તેમનાં આખાં શરીરને કરડતાં હતાં. મેં પુછ્યું—‘આ રવાનો કોણ લોકોના છે ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાનો તે લોકોનાં છે કે જેઓએ દુનિઆમાં પાણી તથા આતશની સંભાળ કરી ન હતી—અને પાણી તથા આતશમાં રીમની લઈ ગયા હતાં અને આતશને જાણી-જોઈને ખુજવી નાખ્યો હતો.”

પ્રકરણ આડત્રીસમું.

પાણી તથા આતશમાં નસો લઈ જવાનો તથા બીજાં લોકોને રીમન કરવાનો ગુનાહ.

મેં પછી એક માણસનું રવાન દીઠું જેને ખાવા માટે હંમેશ માણસનું માંસ તથા નસો, લોહી, પલીદી અને બીજાં રીમની તથા ગંધ સાથે ખાવાને આપવામાં આવતું હતું. મેં પુછ્યું ‘આ માણસના તનથી શું પાપ થયું હતું ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જે દુનિઆમાં હેર તથા બીજાં નસો પાણી તથા આતશમાં તથા પોતાના શરીર ઉપર તેમજ બીજાં લોકોના શરીર ઉપર લઈ ગયો હતો. તથા તે હંમેશ ગુજરેલાંની લાશને એકલો લઈ જતો હતો; અને પોતે રીમન થયો હતો તથા તે માટે વળી તેણે કદી ખરશતુમ લીધું ન હતું.”

૪૨. વહિદાદની ત્રીજી ફરમરદમાં અને બીજે ફકાણે લાસને એકલી ઉચકી લઈ જવા સામે સખત તાકીદ કીધીછે; અને જે કોઈ તે ફરમાનની વિરૂધ્ધ થાલે અને તેથી પોતે એપી રો-જને આધોન થઈ દુનિઆનાં લોકોમાં તે રોગ ફેલાવે તેને મરદન મારવાની સજા તે ફરમૈદમાં ફરમાવેલી છે. લાશને ઉચકવા માટે આંધાંમાં આંધાં બે માણસો કામે લાગવાં જોઈએ. જે કોઈ તેવે ફકાણે બે મોટા મરદો ન મળે તો એક મરદ અને એક છોકરો, અથવા બે છોકરો અથવા એક મરદ અને એક ઓરત તે લાશને ઉચકી લઈ જઈ શકે; પણ એકલા એક જણે કદી લાશ ઉચકી લઈ જવી નહી.

પ્રકરણ ઓગણત્રીસમું.

હુઆ શેરા અને ભાગ્યાઓ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જે હમેશાં માણસની ચામડી તથા માંસ ખાતો હતો. મેં પુછ્યું કે ‘એ રવાન કોણનું છે?’ અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “એ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિયામાં મજબૂરોના પગાર તથા ભાગ્યાઓના હીસ્સા દાખી રાખ્યા હતા અને હવે તેના રવાનને આવી સખત સળ ખમવી જોઈએ છે.

પ્રકરણ ચાલીસમું.

જીકું બોલાવા અને નિંદા કરવાનાં પાપ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જેને હમેશ પોતાની પીઠ ઉપર એક માહડ ઉચકવો પડતો હતો; અને બરફ તથા થંડીની વખતે પણ તે પાહડ તેની પીઠ ઉપર રહેતો હતો. મેં પુછ્યું જે એ માણસનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો?’ અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“એ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેનાથી દુનિયાનાં લોકો વિષે ધણું જીકું બોલાયુ હતું તથા નિંદા થઈ હતી અને ધીકારના સુખનો ધણુ બોલાયા હતા જેથી હવે તેનાં રવાનને આવી સખત સળ ખમવી પડે છે.

પ્રકરણ એકતાલીસમું.

અશો લોકોની અશોષ તોડવા વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જેને નરક, નસો તથા પક્ષીદી ખાવાને આપવામાં આવતાં હતાં તથા દેવો તેને હમેશાં પથરા તથા કાદાળી-ઓથી મારતા હતા. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં શરીરથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવી સખત સળ ખમવી પડે છે?’ અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જે ધણું લોકોની આવજનવવાલાં ગરમપાણીનાં હમામખાનામાં ભાંનાં પાણી આ-તશ અને જમીન ઉપર નસો લઈ જતો હતો જેથી અશો લોકો તેની અંદર જઈ બાહર આવતાં સારે દુર્વદનને જેવી હાલતનાં થતાં.”

પ્રકરણ બેતાલીસમું.

હકદાર પિતા વગરનાં બાળકો વિષે.

મેં વળી કેટલાંક લોકોનાં રવાનો દીઠાં, જેઓને હમેશાં રડાવવામાં આવે છે અને તેઓ હમેશા કલાપીત કરે છે. મેં પુછ્યું કે ‘આ લોકો કોણ છે?’ ત્યારે અશો સરેશો તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે ‘‘ એ રવાનો તે લોકોનાં છે કે જેમના બાપે મા રાંખી હતી અને જ્યારે તેઓ જન્મ્યા ત્યારે તેમના બાપે તેમને હકદાર તરીકે કબુલ કર્યાં નહીં હતાં; અને હવે તેઓ હમેશાં એમ બાપને માટે રડન કરે છે. ’’

પ્રકરણ ત્રેતાલીસમું.

પોતાનાં બાળકોને કબુલ નહીં રાખનાર બાપ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જેના પગ આગળ કેટલાંક બાળકો પડ્યાં હતાં અને તેઓ હમેશાં ચીચ્યારીઓ પાડતાં હતાં—અને દેવો કુત્રા-ઓની મીસાલે તેના ઉપર પડીને તેને ચીરી નાખતા હતા. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેથી તેનાં રવાનને આવી સખત સળ ખમવી પડે છે?’ અશો સરેશો તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે ‘‘ આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિયામાં પોતાનાં છોકરાં-ઓને કબુલ રાખ્યાં ન હતાં. ’’

પ્રકરણ ચુંમાલીસમું.

બાળ હત્યા કરનારી ઓરત વિષે.

મેં વળી એક ઓરતનું રવાન દીઠું, જેણી પોતાનાં આંચળ વડી એક ડુંગર ખોદતી હતી અને હમેશાં પોતાનાં માથાં ઉપર તોપીની મીસાલે ઘંટી દબવાનો પથર રાખતી હતી. મેં પુછ્યું કે— ‘આ ઓરતના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેણીનાં રવાનને આવી સખત સળ ખમવી પડે છે?’ અશો સરેશો તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે ‘‘ આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણીએ દુનિયામાં પોતાનાં બાળકને મારી નાખ્યું હતું તથા તેનાં મુરદાંને નાખી દીધું હતું. ’’^{૪૩}

૪૩. વંદિદાદની પંદરમી ફર્ગરદમાં જણાવે છે કે, એક પરણેલી અથવા નહીં પરણેલી ઓરત પારકા મરદ સાથે જનાકારી કરે અને તેથી જ તેને હમેશા રહે તો તે તેણીએ દુનિયાની લાજને માટે તોડી પાડવા નહીં, પણ જો તેણી હમેશાં તોડી પાડે અથવા બાલહત્યા કરે તો તે ઓરત તેમજ તે બાલકનો બાપ ખુનના અપરાધને પાત્ર ગણાય છે. વળી તે બાલકનો જન્મ થવા સુધી તે ઓરતનું પોશણ કરવાનો જોખમ તે બાલકના બાપને માથે છે, પણ જો તે તેને ઘટલું પોશણ નહીં આપે અને તેથી બાલકની કાન થાય તો તે માટે તે બાપ ખુનના અપરાધને પાત્ર થાય છે.

પ્રકરણ પીસ્તાલીસમું.

જુઠ્ઠા શપત લેવા અને જખરીથી નાણું લુંડવાનો ગુનાહ.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જેના સઘળા અવયવો એક કીડો કરડ્યો હતો. મેં પુછ્યું ‘આ માણસના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે— ‘આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિઆમાં જુઠ્ઠા શપત લીધા હતા, અને અશો લોકો પાસેથી દોલત લુટી લઇને બદ લોકોને આપી હતી.

પ્રકરણ છંતાલીસમું.

અપ્રમાણીકપણે દોલત મેલવનાર પાપી વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જે હમેશ માણસનાં ભેગની બોપ-રીઓ પકડી તેમાંથી ભેગું ખાતો હતો. મેં પુછ્યું કે— ‘આ માણસના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે— ‘આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેની દોલત દુનિઆમાં પ્રમાણીક-પણે મેલવાઈ ન હતી પણ ખીજાઓની મીલકતમાંથી ચોરવામાં આવેલી હતી અને તે તેનાથી પોતાનાજ દુશ્મનોમાં અપાઈ હતી—એ માટે તેને દોષખમાં જવું જોઈએ.’”

પ્રકરણ સુડતાલીસમું.

નાસ્તીકપણું અને ઠગાઈ કરવા વિષે.

મેં વળી ધણુંએક લોકો દીઠાં—જેમનાં માથાં તથા દાઢી બોડાવામાં આવેલાં હતાં અને ચહેરાનો રંગ પીળો હતો તથા આખું શરીર કોહેલું હતું—અને ખર્ફસ્તરો હમેશ તે ઉપર ચાલતાં હતાં. મેં પુછ્યું— ‘આ લોકો કાણ છે ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે— ‘આ રવાનો તે લોકોનાં છે કે જેઓ દુનિઆમાં અશોધને તોડનારા અને ઠગારા હતા—અને માણસો હમેશાં તેમનાથી નાશ પામતાં હતાં, તથા તેમને નેકીના

૪૪. વાંદિદાદની ચોથી ફર્જરદમાં જણાવેલ છે જે કોઈ બાણી બોલે જુઠ્ઠા શપત લે તેને ઘોઠાના આબકાથી—સઆયોચરનથી સાતસો ફટકા મારે.

૪૫. મીનો ખેરદ કેતાબમાં લખેલ છે—જે કોઈ પોતાના ઉદ્યોગથી મેળવીને ખાતો નથી પણ ખીજા પાસથી મેળવીને ખાય છે તે માણસ ગોયા ખીજા માણસનું માથું પકડી તેડ લેજું ખાય છે.

કાનુનથી ફેરવીને બદીના કાનુન ઉપર લઈ જવામાં આવતાં હતાં, તથા બહુએક અધમોં તથા અધદીત મહજબો દુનિઆમાં ચાલુ કરવામાં આવ્યા હતા. ૧૪૬

પ્રકરણ ઉડતાલીસમું.

કુતરાઓને મારી નાખવા તથા તેમના ઉપર જીલમ પાડવા તથા ખોરાક નહીં આપવાનાં પાપ વિષે.

વળી મેં એક માણસનું રવાન દીધું જેને દેવો કુતરાઓ મીશાસે હમેશાં ફાડી નાખતા હતા. તે માણસ તે કુતરાઓ (દેવો) ને રોટલી આપે છે પણ તેઓ તે ખાતા નથી પણ તેની છાતી, પગ, પેટ, અને જાગ ખાય છે. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં તનથી શું પાપ થયું હતું કે તેનું રવાન આવી સખત સજા ખમે છે?’ અશો સરોશો તથા આદર ધજદે કહ્યું કે ‘આ રવાન તે, પાખી માણસનું છે કે જેણે દુનિઆમાં ભરવાડોના અને ધરગતુ કુતરાઓને ખોરાક આપ્યો ન હતો અથવા તેમને માર્યા હતા અને તેમને મારી નાખ્યા હતા. ૧૪૭

પ્રકરણ ઓગણપચાસમું.

મીલકતોની માપણી ખોટી કરી ભારી કર લેવા વિષેનું પાપ.

મેં વળી કેટલાંક માણસોનાં રવાન દીધાં—જેઓ હમેશ માણસ જાતનું નરક અને હેર તથા નસો અને પલીદી ખાતાં હતાં—તથા દેવો પથરા ખોદી કાઢી હમેશ પછવાડેથી તેમની પીઠ ઉપર ફેંકતા હતા—અને જ્યાં

૪૬. નાસ્તિક અથવા આસમોગોને માટે શાયસ્ત લા શાયસ્તમાં જણાવે છે કે એવા માણસો સાંપના જેવા છે અને કયામત વખતે જોકે બીજા દોજખી રવાનોનો છુટકો થશે તો પણ આસમોગો અને શુલામખારગી કરનારાઓનાં રવાનોનો સદનતર નાશ કરવામાં આવશે. વહિદાદની ૧૫ મી ફર્ગરદ મુજબ જે કોઈ ધણી બીજાને ખોટા ધર્મ શોખાડે છે તે માણસ મર્જનિ થીનેહગાર છે.

૪૭. વહિદાદની ૧૩ મી ફર્ગરદમાં કહે છે કે, જે કોઈ ધણી ધરગતુ કુતરાઓને સારો ખોરાક ન આપે તેને ૯૦ ફટકા અને ભરવાડના કુતરાને સારો ખોરાક ન આપે તેને ૨૦૦ ફટકા મોડના ચાખકાથી—સમોપોચરનથી મારે. વળી એજ ફર્ગરદમાં, જણાવે છે કે જે કોઈ ધરગતુ કુતરાને અથવા ભરવાડના કુતરાને મારે છે તેનું રવાન પેલી દુન્યામાં જતી વખતે, જેમ એક મેંદું એક જગલમાં એક વૃક્ષને જેવાથી ફાલ ખાઈ નાહાસવા માંડે છે તે કરતાં વધુ હેલત સાથે નાહાસે છે અને અતીશ પોકાર માર્યા કરશે અને કોઈબી તેને આશરો આપશે નહીં. ધરગતુ કુતરાને મારી નાખનારને ૭૦૦ અને ભરવાડના કુતરાને મારી નાખનારને ૮૦૦ ફટકા મારવા એજ ફર્ગરદમાં કહ્યું છે.

સુધી કે પીઠ ઉપર તે પથરાઓ એક પાહાડ થાય અને તેનો બોળે ખમવાને તેઓ શક્તિવાન નહીં થાય ત્યાં સુધી તેવો મારો ચાલુ રહેતો હતો. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસોનાં શરીરથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સખ ખમવી પડે છે?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું—“આ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેમનાંથી જમીનની ખોટી માપણી થઈ હતી—અને ઘણાં લોકોને ઘરખાર વિનાના અને વગર—પેદા-યશનાં કરી મેલાયાં હતાં જેથી તેઓ તંગીમાં અને ગરીબાઈમાં આવ્યાં હતાં; અને તેમની કણે હંમેશ ભારી કર લેવામાં આવતો હતો.”

પ્રકરણ પચાસમું.

જમીન ગણે પડવાનાં પાપ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જે હમેશ પોતાનાં આંગળાં તથા નખવતી ડુંગરા ખણતો હતો, અને દેવો તેને હમેશ પછવાડેથી ધસારો કરતા. સાંપો વતી મારતા હતા. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં શરીરથી શું ગુનાહ થયો હતો?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી માણસનું છે જેણે દુનિયામાં ખીજ લોકોની સીમમાંના પથરા કાઢી લખને પોતાના તરીકે લીધા હતા.”

પ્રકરણ એકાવનમું.

જુઠા કોલ આપવાનાં પાપ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીઠું જેને હમેશ તેનાં શરીર ઉપરથી લોખંડના ચીમટા વતી માંસ ખેંચી કાઢીને ખાવા આપવામાં આવતું હતું. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં શરીરથી શું પાપ થયું હતું કે તેનાં રવાનને આવી સખત સખ ખમવી પડે છે?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી માણસનું છે જેણે દુનિયામાં માણસો સાથે જુઠા કોલ કર્યા હતા.”

૪૮. કોલ તોડવા બાબદ અવસ્થામાં સખત મનાઈ છે, મિથ્ર અથવા મેદૃચ્યમાં હોર્મ-જદ જ્યોસ્તને કહે છે કે, કોલ તોડવો નહી, કારણ કે સો માણસખાઉ હોવાનો અશો લોકોને જેટલું વુકશાન કરે એટલું વુકશાન એક કોલ તોડનાર માણસ એકલો આખો દુન્યાને કરે છે. તારી પોતાની દીનવાળા સાથે કે દર્બદ સાથે કોલ કચો હોય તે તોડવો નહી કારણ કે અશો માણસ સાથે કોલ કરવો અથવા દર્બદ સાથે કોલ કરવો એ બંને એક સરખાજ કોલ છે. મિથ્ર (મૈદર) કદી ઠગાતો નથી. જે કોઈ કોલ તોડે પછી તે તોડનાર ગમે તેવો હોય તો તેનો તેમજ તે જ્યાં રહેતો હોય તે જ્યાનો મિથ્ર નાશ કરે છે.

પ્રકરણ બાવનમું.

વિશ્વાસઘાત કરવા તથા કોલ તોડવાનાં પાપ વિષે.

મેં વળી એક માણસનું રવાન દીકું જેને હમેશ તીક્ષણ પરાહની અને તીર તથા પથરા અને કોદાળીથી મારવામાં આવતો હતો. મેં પુછ્યું કે ‘આ માણસનાં તનથી શું યુનાહ થયો હતો?’—અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જેણે દુનિઆમાં ઘણા વિશ્વાસઘાત કર્યા હતા અને અશો તેમજ દુરવંદ લોકો સાથનાં કોલ તોડ્યા હતા. અશો લોકો તેમજ દુરવંદ લોકો સાથે જે કોલ કરવામાં આવે તે એક સરખાજ છે.”

પ્રકરણ ત્રેપનમું.

દોજખનો બાહરથી દેખાવ-વિરાડને ઉપજેલી ધાસ્તી-આદર અને સરોશ ઈજદ સાથે વિરાડનું તેમાં ઢાખલ થવું.

વળી અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે મારો હાથ પકડ્યો અને મને ચકાતેદાઇતીહ ઉપર ચીનવત પુત્રની નીચે એક જંગલમાં લઇ જવામાં આવ્યો ત્યાં તે જંગલની વચમાં જમીનની અંદર દોજખ મને ખતાવામાં આવ્યું. તે જગ્યાએથી હારેમન તથા દેવો અને દેવીઓ તથા તે વગેરે દૂર્વદોનાં રવાનોની ચીચીઆરીઓ તથા જુઓ એવી રીતે આવી કે હું ધણોજ ખીહીધો કારણકે મેં ધાર્યું કે તેઓ હકતકેશ્વર જમીનને ધુળવશે એવી તેમની ચીચીઆરીઓ તથા જુઓ સંભળાતી હતી. મેં અશો સરોશ તથા આદર ઈજદને વિનંતી કરી કે—‘મને અહીં ના લઇ જાઓ પણ પાછા ફરો’—પછી અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે મને કહ્યું કે “ધાસ્તી ના કર, કારણકે તને અહીં કશી ધાસ્તી નથી.” અશો સરોશ તથા આદર ઈજદ આગળ ચાલ્યા, અને પછવાડેથી વગર ધાસ્તીએ હું અર્ધવિરાડ અંધકાર દોજખમાં આગળ વધ્યો.

પ્રકરણ ચોપનમું.

સર્વથી અંધારાં-સર્વથી ગંધીલાં-સર્વથી ડરામણાં દોજખનું અને ત્યાં ઉભાઈ જતાં પાપી લોકોનું વર્ણન.

ત્યાં મેં અતિશય અંધારું દોજખ દીકું, જે તુકસાનકારક, ધાસ્તીકારક, ભયંકાર, ઘણું દુઃખદાયક, ઈજ કરનાર અને ગંધીલું છે. અને વધુ અવ-

લોકન કરવા પછી મને જણાયું કે તે એક ખાડા મીશાલે હતું જેને તળીએ હજાર હાથ પોહોંચી શકે નહીં (યાને તેની ઊંડાઈ હજાર હાથ કરતાંથી વધારે છે); અને જોકે તે ઘણાંજ ગંધીલાં અને અંધકાર દોજખમાં દુનિ-આમાં જેટલી કાઠીઓછે એટલી બધી બાળવામાં આવે તોખી તેમાંથી સુ-ગંધ નીકળે નહીં— અને વળી કાન આંખની જેટલો નજદીક છે, તથા એક ઘોડાની યાંલમાં જેટલા બાલ છે તેટલા નજદીક અને તેટલી સંખ્યામાં દુ-ર્વેદનાં રવાન ત્યાં ઉભાં છે તોપણ તેઓ એક ખીન્નને જોઈ શકતાં નથી તેમજ સાંભળી શકતાં નથી. દરેક માણસ વિચારે છે કે ‘હું એકલવાયો છું.’ અને તેમને અતિશય અંધાર અને બદબો અને તરેહવાર પ્રકારની દોજ-ખની વેદના તથા સજ્જનો ભય હોય છે; જેથી જે કોઈ દોજખમાં જાય છે તે એકજ દીવસમાં યુમ પાડે છે કે— તે નવ હજાર વરસ શું હજી પુરાં થયાં નથી કે જ્યારે તેઓ હમને દોજખમાંથી છોડવાના છે? ૪૬

પ્રકરણ પંચાવનમું.

આતશ યુજવી નાખવાના, જુહું બોલવા તથા જુહા શપ્ત લેવાના અને રાજ્ય સામે બલવો તથા હુલડ કરવાના અપરાધો કરનાર રવાનો વિષે.

પછી મેં વળી દુર્વેદનાં રવાનો દીકાં જેઓ મરણ પામીને હમેશ તે અ-ધકાર તરેહવાર સજ્જવાલી અંધકાર જગ્યામાં વેદના તથા સંકટ પામે છે, જેમને સખત બરફ, ભારી થંડી, તેજ બળતા આતશની ગરમી, સેહેવાય નહીં એવી બદબો અને પથરા તથા રાખ, કરાં અને વરસાદનો મારો તથા ખીજી ઘણીક ખરાબીઓ સેહવવી પડે છે. મેં પુછ્યું કે— ‘આ લોકોના ત-નથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમને આવી સખત સજ્જ ખમવી પડે છે?’ અશો અરોશો તથા આદર ધજ્જે કહ્યું કે— ‘આ રવાન તે પાપી લોકોનાં છે જેમનાથી દુનિઆમાં ઘણા મર્ગજની ગુનાહ થયા હતા—તેઓએ આતશ બેહેરામના આતશને યુજવી નાખ્યો હતો તથા એક ધોધબંધ વેહેતી નદી ઉપરના પુલનો નાશ કાઢ્યો હતો—અને જુહું બોલી નીંદા કરી હતી અને જુહી જુગાની આપી હતી. તેમની ખાદેશ પાદશાહી બરબાદ કરવાની હતી અને તેમનાં એધીપણાં તથા લોભ અને હવસ તથા ગુરસો અને અદેખાઈને લીધે નિર્દોષ અશો માણસો કપાઈ ગયાં હતાં. વળી તેઓએ ઘણીક ઠગાઈ, કરી છે. હવે એ રવાનોને આવી સખત વેદના તથા સજ્જ ખમવીજ જોઈએ.”

પ્રકરણ છપનમું.

ધર્મગોના રવાનો વિષે.

વળી મેં તે લોકોનાં રવાનો દીઠાં જેમને સાંપો દંખ દેતા હતા તથા હં-
મેશ કરડતા હતા-અને મેં પુછ્યું કે-“ આ કોણના રવાનો છે ? ” અશો
સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે-“ આ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે
જેઓ દુનિયામાં પોતાના ખોદા તથા ધર્મને ઠગનારાઓ હતા. ”

પ્રકરણ સતાવનમું.

ગુજરાતનાં પાછલ રડાકુત કરનારી પાપી ઓરતો.

મેં વળી ઓરતોનાં રવાનો દીઠાં-જેમનાં માથાં કાપી નાખેલાં અને શ-
રીરથી છુટાં પાડેલાં હતાં અને જીભને હમેશા ખુમ મારતી રાખી હતી. મેં
પુછ્યું કે-“ આ રવાનોમાંનાં પેલાં કોણનાં છે ? ”-અશો સરોશે તથા આ-
દર ઇજદે કહ્યું કે-“ આ રવાનો તે ઓરતોનાં છે કે જેણીઓએ દુનિ-
યામાં ગુજરાતનાં માટે ઘણો વીલાપ તથા રદનો કર્યો હતાં. અને માથાં
તથા મોઢોડાં કુટ્યાં હતાં. ”^{૫૦}

પ્રકરણ અઠાવનમું.

શરીરના દર્દી ભાગોને તલાવો, ડુંવારા અને ઝરાઓમાં ધોવાનાં
પાપ વિષે.

પછી વળી મેં એક મરદનું રવાન દીઠું જેને હમેશા દોજખ તરફ લઇ
જવાને ખેંચવામાં તથા મારવામાં આવતો હતો. મેં પુછ્યું કે-“ આ
મરદનાં તનથી શું ચુનાહ થયો હતો ? ”-અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે
કહ્યું કે-“ આ રવાન તે પાપી મરદનું છે જેણે દુનિયામાં વારે ધડીએ
પોતાનું માથું તથા મોઢોડું અને ખરાખ હાથો તથા તેના અવયવોના ખીન્ન
ખરાખ થયલા ભાગો મોઢોટા તળાવો, ડુંવારા, અને ઝરાઓની અંદર
ધોયા હતા અને ખોર્દા અમેશારૂપદ (જે પાણી ઉપરનો ભવકલ થયેલો
ફરેસ્તો છે તે) ને આંબુદે કર્યો હતો. ”

૫૦. વહિદાદની ત્રીજી ફર્ગરદ મુજબ જે અશો મરદનાં ખચ્યાં છોકરાં તેને માટે વીલાપ
કરતાં ચાલે છે તેમનાથી જમીન ના ખુશ છે.

પ્રકરણ ઓગનસાઠમું.

બાળકને તણ દઈ દુધ નહીં પાનાર પાપી ઓરત વિષે.

મેં વળી એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણી હંમેશ રડતી હતી તથા હંમેશ પોતાનાં આંચળની ચામડી તથા માંસ ચીરીને ખાતી હતી. મેં પુછ્યું કે—“આ ઓરતના તનથી શું શુનાહ થયો હતો કે તેણીને આવી સખત સખ ખમવી પડે છે?”—અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણીએ તંગી અને ભુખમરાના સખખથી પોતાનાં બાળકને તણ દીધું હતું.”

પ્રકરણ સાઠમું.

પરણેલી ઓરતોને બગાડવાનાં પાપ—અને ખર્જસ્તરો મારવાનાં સારાં કામ વિષે.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીઠું જેનું શરીર હંમેશ પીતલની એક તપેલીમાં પકાવવામાં આવતું હતું પણ તેનો જમણી બાજુનો પગતપેલીની બાહર રાખ્યો હતો. મેં પુછ્યું કે—“આ માણસનાં તનથી શું શુનાહ થયો હતો?”—અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી માણસનું છે કે જે જીવતાંઓમાં પુરા હવસથી અને અઘડીત રીતે પરણેલી ઓરતોમાં ઘણો ગયો હતો અને તેનું આખું શરીર પાપી થયું હતું—મણ તેણે જમણા પગવતી દેડકા, કીડી, સાપ તથા વીછુ અને બીજા ખર્જસ્તરો ઘણાં માર્યાં, મારી નાખ્યાં તથા નાશ કર્યાં હતાં.”

પ્રકરણ એકસાઠમું.

નાસ્તિકપણા વિષે.

મેં વળી તે પાપીઓનાં રવાન દીઠાં જેઓ ખાતા અને હુકા નાખતા અને પાછું ખાતા તથા હુકા નાખતા હતા. મેં પુછ્યું કે “આ રવાનો માંનાં પેલાં કાણનાં છે?”—અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“એ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેઓને દુનિયામાં મીનોઈ પેદાયશ વિષે એતેકાદ નહીં હતો—અને જેઓએ દાદર હોરમજદની દીનના સુગરાના કર્યા ન હતા—એહેસ્તમાં જે સુખછે તે વિષે તથા દોજખમાં જે રીઝવાની

વેદના છે તે વિષે તથા ગુજરાતના કયામત તથા ભવિષ્યનાં તન વિષે તેઓ ગુમાન ધરાવતા હતા.”^{૫૧}

પ્રકરણ બાસઠમું.

બેવડા થઈ પારકા મરદો સાથે જનાકારી કરનાર ઔરતના રવાન વિષે.

મેં વળી એક ઔરતનું રવાન દીકું જોણી હમેશ પોતાની છાતી તથા ધાનને લોખંડની કાંસકી વતી ઓખવતી હતી. મેં પુછ્યું કે—“આ ઔરતનાં તનથી શું ગુનાહ થયો છે કે તેણીનાં રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે?”—અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઔરતનું છે કે જેણીએ દુનિયામાં પોતાનો ભર્યાર અને સરદાર ધિકાર્યો હતો અને ખરાબ થઈ હતી તથા રહી હતી તેના તરફ બેવડા થઈ હતી ને ખીજા મરદો સાથે તેણી અધીત રીતે ચાલી હતી.”

પ્રકરણ ત્રેસઠમું.

ભર્યારને નાફૂર્માન થઈ ગાળો દેનાર ઔરતનાં રવાન વિષે.

મેં વળી એક ઔરતનું રવાન દીકું જોણી હમેશ એક ગરમ, ભડીને પોતાની ગુખાન વડી ચાટતી હતી અને હમેશ તે ભડીથી પોતાના હાથ બાળતી હતી. મેં પુછ્યું કે આ ઔરતનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેણીના રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે. અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઔરતનું છે કે જેણીએ દુનિયામાં પોતાના ભર્યાર અને સરદારને સામા જવાબ આપ્યા હતા અને ગાળો દીધી હતી—તેણીએ વળી નાફૂર્માની કરી હતી અને તેની મરજી પ્રમાણે રાહત વાહત કરવા દીધી ન હતી અને તેણીએ પોતાના ભર્યારની મીઠકત ચોરીને છુપી રીતે તે પોતાને માટે એકઠી કરી હતી.”

૫૨. નાસ્તિકપણું વિષે દાદેસ્તાને દિની નામની પહેલવી કેતાબનાં ૪૧ મા પ્રકરણ મધે જોણાવે છે કે જે ધડી પોતાના ભલા ધર્મને તજે અને પારકા ધર્મ ઉપર અપત્યાર કરે તે દહાંત દંડની સજાને પાત્ર હોય છે. મરવા આગમચ જો તે ગુનેહગારે તોજેશ કરી ન હોય છે તો તેને સર્વેથી ખરાબ દોજખમાં જગા મળે છે; દેવો ત્યાં તેના ઉપર તરેહવાર પ્રકારની વેદના ગુજારે છે; તરેહવાર જાતનાં જાનવરો તેને કરડે છે તથા દંખે છે અને અતીશે ખરાબ બદબો તેને વડવી પડે છે. તોજેશ દાખલ તેણે પોતાની દોલતનો મોટો ભાગ ધર્મગુરુઓ કર્મીવે તે ક્રિયાઓ કરાવવામાં તેણે આપત્રી તથા ત્રણ રાત સુધી તેઓ કર્મીવે તે કુખમાં સજા દાખલ રહેલું.

પ્રકરણ ચોસઠમું.

હરોમ ઈસતનાં બાળકને મારી નાખનાર પાપી ઓરત વિષે.

મેં વળી એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણી રડતી તથા વિલાપ કરતી આવતી તથા જતી, તેણીનાં માથાંઉપર હમેશ કરાં જોશમાં પડતાં હતાં, અને પગ હેઠળ ગરમ પીગજેલું પીનદૂધ હમેશ રેડવામાં આવતું હતું તથા તેણી હમેશ પોતાનાં માથાં તથા મોહોડાંને છરી વટે ધસડતી હતી. મેં પુછ્યું કે—“જ્યારે તેણીના રવાનને હમેશ આવી સખત સળ ખમવી પડે છે ત્યારે તેણીનાં શરીરથી શું યુનાહ થયે હતો?”—અશો સરોશે તથા આદર ઈન્દ્રે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે કે જેણી પોતાની ફરજ વિરૂધ્ધ બીજા મરદોથી હમેલદાર થઈ હતી અને પોતાનાં બાળકનો નાશ કર્યો હતો. દુઃખ અને સળને લીધે તેણીને એમ લાગે છે કે તે બાળકની ખુમ તેણીને સંભળાય છે; અને તેથી તેણી દોડે છે અને બાળે કોઈ ગરમ પીતલ ઉપર આવતું હોય તે મીસાસે તેણી ઝડપથી દોડે છે. તેણી હમેશ તે બાળકની ખુમ સાંભળે છે એટલે પોતાનાં માથાં અને મોહોડાંને છરીથી ઓખવે છે અને તે બાળકને માંગે છે; પણ રસ્તાખેજ થવા સુધી તેણી તેને જોઈ શકશે નહીં; આ સળ તેણીએ ખમવીજ જોઈએ.”

પ્રકરણ પાંસઠમું.

માબાપને દુઃખી કરી સતાવનાર છોકરાંઓનાં પાપી રવાનો.

મેં વળી કેટલાંક રવાનો દીઠાં, જેમની છાતીઓ કાદવ તથા દૂર્ગંધમાં ટુબેલી હતી; એક તિક્ષણ દાંતરડું હમેશ તેમના પગ અને બીજા અવયવો વચ્ચે ફરતું અને તેઓ હમેશ એક બાપ તથા માતા માટે ખુમ મારતાં હતાં. મેં પુછ્યું કે આ રવાનો કોણ છે અને તેમનાથી શું યુનાહ થયે હતો કે તેમને આવી સખત સળ ખમવી પડે છે?—અશો સરોશે તથા આદર ઈન્દ્રે કહ્યું કે—“આ રવાનો તે પાપીઓનાં છે જેઓએ દુનિઆમાં પોતાન માત પિતાને આજુરદે કર્યો હતાં અને દુનિઆમાં પોતાનાં માતપિતા પાસે કસી મુક્તિ કે મારી ચાલી ન હતી.”

પ્રકરણ છસઠમું.

નિંદા કરનાર અને કજબા કરનારાંઓના પાપી રવાનો વિષે.

મેં વળી એક મરદ તથા એક ઓરતનાં રવાનો દીઠાં, જેમની જીભો કાઠી નાખેલી હતી અને તેમનાં દાઘાં સાપો કરડતા હતા. મેં પુછ્યું કે—

‘આ લોકોના તનથી શું યુનાહ થયો હતો અને એ રવાનો કોણનાં છે?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “એ રવાનો તે લોકોનાં છે જેઓ-એ દુનિયામાં હમેશ નિંદા કરી હતી અને લોકોને એક ખીજન સાથે અક-ગ્રાવી માર્યા હતાં.””૧૨

પ્રકરણ સંદસડમું.

શેહરનો ગરકારોખાર ચલાવનાર હાકમનાં પાપી રવાન વિષે.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીઠું જેને એક પગથી અંધારાં દોઢખમાં ઘટકાપેલો હતો અને તેના હાથમાં લોખંડનું એક દાતરડું હતું જે વતી હમેશાં પોતાની છાતી તથા હાથ ઓખવતો હતો; અને એક લોખંડનો ખીલો તેની આંખમાં ભોકાયેલો હતો. અને મેં પુછ્યું કે—“એ માણસના તનથી શું યુનાહ થયો હતો?” અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“આ રવાન તે પાપી માણસનું છે જેને એક શેહરનો કારોખાર સોંપવામાં આવ્યો હતો—અને જે કાંઈ કરવાનું ઘટતું તથા હુકમ આપવા લાયક હતું તે તેણે કર્યું ન હતું તથા ફરમાવ્યું ન હતું—અને વજન તથા ભરતના અને લંબાઈનાં માપ ઓછાં રાખ્યાં હતાં અને ગરીબો તથા મુસાફરોની કસી ફર્યાદ સાંભળી ન હતી.”

પ્રકરણ અડસડમું.

એક અશો ભરથાર અને પાપી ઓરત વચે ગાફતેગો—ઓરતે પોતાના ભરથારને નેકી નહીં શીખવવા માટે આપેલો ઠપકો—ભરથારની શરમીંદગી.

મેં વળી એક મરદ તથા એક ઓરતનાં રવાન દીઠાં જેમનામાંના મરદને સ્વર્ગ તરફ અને ઓરતને દોઢખ તરફ ખેંચવામાં આવતી હતી—તે

૧૨. નિંદા કરવી એ “વિનાસે હમેમાલાન” અથવા “યુનાહ હમેમાલાન” નામના યુનાહોમાંનો એક છે. આ હમેમાલ યુનાહ તે છે કે જેથી આ કુન્યાંકું કોઈબી માણસ અથવા માણી કુઃખી થાય. આ યુનાહની તોજેશ તરોકે જે ધણીને તે યુનાહ કરનારે કુઃખ આપ્યું હોય તેને તેણે પેહેલે સંતાશ પમાડવા બેઠેલો છે, અને પછી દરતુર આગલ જઈને દરતુર કર્મોવે તે સજ તેણે તોજેશ દાખલ ખમવી બેઠેલો. જે ધણી આ હમેમાલ યુનાહ માટે તોજેશ કરવાપિના મરણ પામે છે તેવું રવાન જે ધણીને તેણે કુઃખ દીધું હોય તેવું રવાન આવી પેંહોચે અને તે રવાનને સંતાશ મળે ત્યાંમુધી ચિન્વત પુલથી આગલ વધી શકતું નથી અને ત્યાં તેને રીખતું રાખવામાં આવે છે અને પછી તેનાં કર્તુકનો ઈનસીફ કરી સરેસતા યુજબ બેહેરત, દોઢખ કે હમેસ્તગાંનમાં તેને મોકલવામાં આવે છે.

ઝોરતનો હાથ તે મરદની કુસ્તીના બંધમાં પકડાયલો હતો અને તેણી ખેલતી કે— જ્યારે જીવતાંઓમાં આપણને સાથે રહેવામાં લાભ હતો ત્યારે હમણાં તેઓ તને ખેલેસ્તમાં અને મને દોજખમાં કેમ ખેંચે છે ?’ તે મરદે કહ્યું—‘કારણકે મને જે કાંઈથી ભલા, લાયક અને ગરીબોથી મળતું તે મને તેમને પાછું આપતો—અને હું સારા વિચાર, અને સારા સુખનો તથા સારાં કામોથી ચાલ્યો હતો; મેં વળી જોઈ ઉપર લક્ષ આપ્યું હતું અને દેવો ઉપર ધ્યાન આપ્યું ન હતું અને ભલી મજદયસની દીન ઉપર ઉસ્તવાર રહ્યો હતો. પણ તું ભલા અને ગરીબ તથા લાયક તથા મુસાફર લોકોને ધી:ક્રારતી હતી—નેં વળી ખુદા ઉપર ધ્યાન આપ્યું ન હતું અને મુર્તિ—પુંગ્ત કરી હતી, બદ વિચારો, બદ સુખનો, અને બદ કામો કર્યાં હતાં અને તું હેરેમન અને દેવોના ધર્મ ઉપર ઉસ્તવાર રહી હતી. ’—ત્યારે તે ઝોરતે તે મરદને કહ્યું કે ‘જીવતાંઓમાં તું પોતે મારા ઉપર સંપુર્ણ સરદાર અને પાદશાહ હતો અને માંડ તન અને જંદગી તથા રવાન તારાંજ હતાં—અને મને જે ખોરાક તથા આવક અને કપડાં મળતાં હતાં તે તારેથીજ હતાં—ત્યારે નેં શા માટે તેને સાં મને મારી તથા સજા કરી નહીં ? તારી ભલાઈ તથા તારાં ઉત્તમપણાં કારણ પણ તેં મને શીખવ્યું નહીં હતું: જે તું મને તે વિષે શીખવી મારામાં ભલાઈ તથા ઉત્તમપણું ઉત્તપન કરતે તો હાલ આ સંકટ ખમવાની મને જરૂર પડતે નહીં’—પછે તે મરદ ખેલેસ્તમાં ગયો અને ઝોરત દોજખમાં ગઈ. તે ઝોરત પસ્તાવો કરતી હતી માટે દોજખમાં અંધારાં તથા બદખો સિવાયે બીજું કશું સંકટ તેણીને ન હતું. અને તે મરદ ખેલેસ્તમાં અશો લોકોની વચમાં—તે ઝોરતને સારે માર્ગે નહીં લાવવા તથા નહીં શીખાડવા માટે શરમીંદગી સાથે જોડો—કારણકે તે ઝોરત તેના શીખવ્યાથી નેક થઈ શકતે એમ હતું પણ તે દુરજ તેણે બજવી નહીં હતી.

પ્રકરણ ઓગણોતેરમું.

જનાકારી કરનારી પાપી ઝોરતોનાં રવાનો.

મેં વળી ઝોરતોનાં રવાનો દીઠાં જેમની બંને આંખોમાં લાકડાંનો એક ખુંટો ખોસેલો હતો અને એક પગ સાથે માંથું નીચે બાંધેલું હતું—તથા ઘણાક દેડકાં, વિંછુ, સાપો, કીડીઓ, માંખીઓ, કીડાઓ અને બીજાં ખર્ફેસ્તરો તેમનાં દાંત્યાં, નાક, કાન તથા આગળ પાછળનાં છુપા ભાગોમાં જતાં તથા બાહર નીકળતાં હતાં. મેં પુછ્યું કે—‘આ રવાનો કોણનાં છે ?’ અને તેમ-

નાથી શું પાપ થયું હતું કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સખ ખમવી પડે છે ?’

અશો સરેશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે—“ એ રવાનો તે પાપી ઓર-
તોનાં છે કે જેમને દુનિઆમાં ભરથાર હતો પણ ખીજા માણસ સાથે તેઓ
સુતી હતી તથા હમખીસ્તર થઇ હતી અને ભરથારનું ખીજાંણું ખરાખ કયું
હતું તથા તેનાં તનને ઇજા કરી હતી. ”

પ્રકરણ સિત્તેરમું.

ભરથારને તજ દેનારી પાપી ઓરતો વિષે.

મેં વળી ઓરતોનાં રવાન દીડાં જેમને ઉધે મસ્તક નાંખેલી હતી અને
બુઝકનાં જેવાં પ્રાણીના લોખંડી કાંટા તેમનાં શરીરમાં ભોકયા કરવામાં આ-
વતા હતા—અને દેવો તથા દેવીઓનું તોખમ જે બદખો તથા રીમની છે તે.
તે પ્રાણીનું એક આંગણું હંમેશ તેમનાં મોહોડાં તથા નાકમાં મેલતું હતું.

મેં પુછયું—કે ‘ આ રવાનો કોણ છે કે તેમને આવી સખત સખ ખ-
મવી પડે છે ? ’

અશો સરેશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે—“ એ રવાનો તે પાપી ઓર-
તોનાં છે જેણીઓએ દુનિઆમાં પોતાના ભરથારો સાથેનો કોલ તોડ્યો
હતો અને તેઓ ભરથાર આગળથી ચાલી ગઇ હતી અને કદી સંતોષ
પામી ન હતી તથા તેને હમખીસ્તર થવા દીધો ન હતો. ”

પ્રકરણ એકોતેરમું.

ગુલામખારગી કરનાર તથા ઓરતોને બગાડનાર પાપીઓ વિષે.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીડું જેને સાપોની ફેન હંમેશ દંખ દેતી
તથા કરડતી અને બંને આંખોમાંથી સાપો તથા ઝીડાઓ બાહર પડતા
હતા તથા લોખંડનો એક ખીલો તેની જીભને ઓખવ્યા કરતો હતો.

મેં પુછયું કે—‘ તેનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવી
સખત સખ ખમવી પડે છે ? ’

અશો સરેશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે—“ આ રવાન તે પાપી માણ-
સનું છે કે જેનાથી ગુલામખારગી ધણી થઇ હતી—અને અધરીત હવસથી
ખીજાઓની ઓરતોને વ્યભીચારી કરી હતી. તેનાં ચાપલુસી ભરેલાં બોલ-

વાથી બીજાઓની ઓરતો ઠગાઇ હતી તથા બગડી હતી અને તેમના મરથારોથી છુટી પડી હતી. ”૫૩

પ્રકરણ બોતેરમું.

દસ્તાન વખતે પરહેજ નહીં રાખનારી પાપી ઓરતો વિષે.

મેં વળી ઓરતોનાં રવાન દીઠાં જેઓ પોતાનું દસ્તાન ખાતાં હતાં. મેં પુછ્યું કે— ‘તેમનાં તનથી શું પાપ થયું હતું કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો શરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે— ‘એ રવાનો તે ઓરતોના છે કે જેણીઓએ પોતાનાં દસ્તાન ઉપર લક્ષ આપ્યું ન હતું—અને પાણી તથા આતશ અને સપંદારમદની જમીન તથા ખોદીદ તથા અમદીદને દુખી કીધા હતા અને આકાશ તથા સૂર્ય તથા ચંદ્ર તરફ જોયું હતું—અને ગાય, ઢોર, તથા મેંદાંને પોતાનાં દસ્તાનથી ઈજ્જત કરી હતી અને અશો મરદને રીમન કર્યો હતા. ’

પ્રકરણ તોતેરમું.

ચેહેરા ખુબસુરત કરી બીજા લોકોના બાલ પેહુડી મરદોને લલચાવનાર પાપી ઓરતો વિષે.

મેં વળી ઓરતોના રવાનો દીઠાં જેઓ હમેશ પોતાનાં દસે આંગણાં—ઓમાંથી લોહી તથા પલીદી કાઢીને ચુસતાં તથા ખાતાં હતાં તથા તેમની બંને આંખોમાં હમેશ કીડા થતા હતા.

મેં પુછ્યું કે ‘એ રવાનો કોણ છે, અને તેમનાથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમને અમી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો શરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે— ‘એ રવાનો તે પાપી ઓરતોનાં છે જેઓ પોતાનાં મોહોડાં ખુબસુરત કરતી હતી અને બીજાઓના બાલ શોભા તરીકે રાખ્યા હતા અને યજ્ઞદાંનના માણસોની આંખને લલચાવી નાખતી હતી. ’

૫૩. હિંદુ કાયદામાં જનાકારી કરનાર, દસ્તાન વખતે હમખીસ્તર થનાર મરદ ઓરત અને શુભામબારી કરનાર શખ્સોને માટે દેહાંત દંડની સજા ફરમાવી છે.

પ્રકરણ ચુમેતેરમું.

ગોસ્પંદોની અઘટીત કતલ અસાવનારા પાપીઓનાં રવાન વિષે.

મેં વળી એક પગે ઉઘે મસ્તકે બંધાઇ રહેલાઓનાં રવાન દીઠાં, જેમનાં શરીરમાં એક છરી ભોકેલી હતી. મેં એમ પુછ્યું કે ‘એ રવાનો કોણુ છે ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈન્દે કહ્યું કે “એ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેઓથી દુનિઆમાં ગોસ્પંદો, ગાયઢોરો, અને મેંઢાંઓની ગેરકાયદે કતલ થઇ હતી તથા નાશ થયો હતો.”

પ્રકરણ પંચોતેરમું.

ગોસ્પંદોનાં મોઢાં બંધ કરી તેમને ભુખાં તથા ખ્યાસાં રાખીને તેમના કણે કામ લેનાર પાપીઓ વિષે.

મેં વળી રવાનો દીઠાં કે જેમને ગાય ઢોરના પગ હેઠળ નાખવામાં આવ્યાં હતાં—શીંગડાંઓથી મારવામાં આવતાં હતાં અને તેમનાં પેટ ચીરવામાં આવ્યાં હતાં—તથા હાડકાંઓ ભાંગવામાં આવ્યાં હતાં અને તેઓ દયકાં ખાતાં હતાં. મેં પુછ્યું કે—‘એ લોકો કોણુ છે ?’

અશો સરોશે તથા આદર ઈન્દે કહ્યું કે—“એ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેમનાથી દુનિઆમાં જનવરો તથા હલખેડનારાં ઢોરોનાં મોઢાં બંધ કરવામાં આવ્યાં હતાં અને ગરમી વખતે તેમને પાણી આપવામાં આવ્યું ન હતું તથા તેમને ભુખાં અને ખ્યાસાં કામે વળગેલાં રાખવામાં આવ્યાં હતાં.” ૫૪

પ્રકરણ છોતેરમું.

દસ્તાન વખતે ખોરાક રાંધી તે અશો મરદને ખવાડનારી અને જાદુગર ઝોરત વિષે.

મેં વળી ઝોરતોનાં રવાનો દીઠાં જેઓ હમેશાં પોતાની ધાઈઓમાંથી પોતાના હાથ તથા દાંત વડે લોહી કાઢતી હતી અને કુત્રાઓ હમેશ તેમનાં

૫૪. ઈજ્જનેના ૧૧ મા હામાં જણાવેછે કે, બલદ પોતાને જોડનારને કડવા કરેછે કે, તે વાંહાંજીયા ધાય અને તેની પાછલ ભુંડું બોલાય કારણુ કે તેમને ખોરાક આપતે નથી અને મારી કણે પોતાને માટે તથા પોતાનાં બાચડી છાકરાં માટે ખેતી કરાવેછે. ઘોડો પોતાના સ્વારને કડવા કરેછે, કારણુ તેને જોશ રહે એવું તેનો ધણી તેને ઈછતો નથી.

પેટ ચીરી નાખતા તથા ખાતા હતા અને બંને પગો ગરમ પીતલ ઉપર રાખેલા હતા.

મેં પુછ્યું ‘આ રવાનો કોણનાં છે અને તેમનાથી શું પાપ થયું હતું ?

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“ એ રવાનો તે પાપી ઓઝો તોનાં છે જેણીઓઝે દુનિયામાં દસ્તખ વખતે ખોરાક રાંધ્યો હતો અને તે અશો મરદ આગળ લઈ જવામાં આવ્યો હતો તથા તે તેને ખાવાને ફરમાવામાં આવ્યું હતું. વળી તેઓ હમેશ જાદુનો ઉપયોગ કરતી હતી અને તેઓએ સપંદારમદની જમીન તથા અશો મરદને દુઃખી કીધાં હતાં.”

પ્રકરણ સીતોતેરમું.

ભારખરદારી જાનવરોને દુઃખ દેનારા પાપીઓ વિષે.

પછી મેં રવાનો દીઠાં જોમની પીઠ હાથ અને પગો ઉપર જખમ થયલા હતા અને તેઓને પીગળેલાં પીતલમાં ઉંધે મસ્તક લટકાવેલાં હતાં તથા ભારી પથરાઓનો તેઓની પીઠ ઉપર વરસાદ વરસતો હતો.

મેં પુછ્યું ‘તેઓ કોણુ છે અને તેમનાથી શું ગુનાહ થયો હતો ?’ અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“ એ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેમના કણે દુનિયામાં જાનવરો હતાં અને તેમની પાસ સખત મેહેનત કરાવી હતી, તથા તેમના ઉપર કાયદા વિરૂદ્ધ ભારી બોજો લાધ્યો હતો; અને પુરતો ખોરાક આપ્યો ન હતો જેથી તેઓ નાતવાનીથી દુઃખી થતાં હતાં અને જ્યારે તેમને સોજા આવતા ત્યારે તેમને તેઓ કામ કરવાથી પાછાં રાખતાં ન હતાં. અને તેમનો કરસો ઈલાજ કરતાં ન હતાં. હવે તેઓએ આવી સખત સજા ખમવી જોઈએ.”

પ્રકરણ ઈકોતેરમું.

જાનકારીનાં બાળકનો નાશ કરનારી પાપી ઓરત વિષે.

પછી મેં એક ઓરતનું રવાન દીડું જેણી પોતાનાં આંચજોથી એક લોખંડના ડુંગરને ખોદતી હતી, અને એક બાળક ટેકડીની પેલી બાજુથી રડતું હતું અને તેની ચીચારી હમેશ ચાલુ રહેતી હતી પણ તે બાળક તેની મા કણે આવતું નથી તેમજ તે માતા તે બાળક તરફ જતી નથી.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઓરતનાં શરીરથી શું ગુનાહ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેણીનું રવાન આવી સખત સજા ખમે છે ?’

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “ આ રવાન તે પાપી ઓર-
તનું છે કે જેણી દુનિઆમાં પોતાના ભરથારથી નહીં પણ ખીજ શબ્દસથી
હંમેલદાર થઈ હતી અને તેણી આ પ્રમાણે બોલી હતી કે હું હંમેલદાર
થઈ નથી. ’ તેણીએ વળી તે બાળકનો નાશ કર્યો હતો. ”

પ્રકરણ ઓગણાહેંસીમું.

લાંચ લઈ ખોટા ઈનસાફ કરનાર પાપી વિષે.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીધું જેની ખંતે આંખોના ડોળા કાઢી લે-
વામાં આવ્યા હતા તથા તેની જખાન કાપી નાખવામાં આવી હતી અને
તે દોજખમાં એક પગે ઉંધે મસ્તક લટકાયેલો હતો. તેનું શરીર એક
પીત્તના કાંટાના બે સલીઆઓ વડી ઓખવવામાં આવતું હતું, અને
એક લોખંડનો ખીસો તેના માથામાં ઠોકવામાં આવ્યો હતો.

મેં પુછ્યું કે ‘ એ મરદ કોણ છે ? અને તેનાથી શું પાપ થયું હતું ? ’

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “ એ રવાન તે પાપી મરદનું
છે કે જેણે દુનિઆમાં જુદો ઈનસાફ કર્યો હતો—અને તેણે લાંચ લીધી
હતી તથા જુદા ચુકાદાઓ આપ્યા હતા. ”

પ્રકરણ હેંસીમું.

ખોટાં જોખ તથા માપ રાખનાર પાપીઓ વિષે.

પછી મેં કેટલાંકોનાં રવાનો દીધાં, જેઓ ઉંધે મસ્તક દોજખમાં લટ-
કાયેલાં હતાં, અને માણસોનું લોહી, ગલીચી, તથા ભેંન્ન જખરીથી તેમનાં
મોહોડાંમાં મેલવામાં આવતાં હતાં તથા તેમનાં નાકોમાં નરક લઈ જવામાં
આવતું હતું અને તેઓ હંમેશ ખુમ પાડતા કે ‘ હમે તો વાજખી માપ
રાખ્યે છીએ. ’

મેં પુછ્યું કે ‘ એ રવાનો કોણ છે ? અને તેમનાથી શું પાપ થયું હતું ? ’

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “ એ રવાનો તે પાપીઓનાં
છે જેઓએ દુનિઆમાં જોખ તથા “ કરીઝ ” તથા ખીજ નાહાનાં જોખો
ઓછાં રાખ્યાં હતાં તથા માણસોને ચીજો ઓછી વેચી હતી. ”

પ્રકરણ એકયાસીમું.

વેશ્યા અને જાદુગર ઓરતોનાં પાપી રવાનો વિષે.

પછી મેં એક ઓરતનું રવાન દીધું જેની જખાન કપાઈ ગયલી હતી
તથા આંખના ડોળા કાઢી લેવામાં આવ્યા હતા અને સાપો, વિધ્વંઓ,

કાડાઓ, અને ખીજાં ખર્કસ્તરો હમેશ તેણીનાં માથાંનું બેઠું ખાતાં હતાં અને વખતે વખત તેણી પોતાનાં શરીરને દાંત વટે પકડતી અને માંસ કરડતી હતી.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઝોરતના તનથી શું પાપ થયું હતું ?’

અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—‘આ રવાન તે પાપી ઝોરતનું છે કે જેણી પોતાની છાંદગીમાં એક વેશ્યા હતી—તેણીએ વળી ધણું જાદુ કર્યું હતું, તથા તેણીથી ઘણું નુકસાન થયું હતું.’

પ્રકરણ બેહાસીમું.

ભર્યારને ગાળો ભાંડનારી પાપી ઝોરત વિષે.

પછી મેં એક ચોકસ ઝોરતનું રવાન દીઠું જેની જગ્યાન તોડી કાઢવામાં આવી હતી.

મેં પુછ્યું કે—‘આ ઝોરતથી શું પાપ થયું હતું ?’

અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—‘આ રવાન તે પાપી ઝોરતનું છે જેણીની જગ્યાન દુનિયામાં તિક્ષણ હતી અને તેણીનો ભર્યાર તથા સરદાર તેણીની જગ્યાનથી ઘણો દુઃખી થયો હતો.’

પ્રકરણ તેહાસીમું.

ભર્યારને ખુબ પડાવી ખોરાક ચોરી ખાનાર પાપી ઝોરત વિષે.

મેં વળી એક ઝોરતનું રવાન દીઠું, જેણી હમેશ પોતાનો નસો ખાતી હતી.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઝોરતથી શું ગુનાહ કરવામાં આવ્યો હતો ?’

અશો સરોશ તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે ‘આ રવાન તે પાપી ઝોરતનું છે જેણીએ દુનિયામાં ઘણો ખોરાક પોતાના ભર્યારથી છુપાવીને ખાધો હતો તથા ખીજાઓને ખાવા આપ્યો હતો; અને પોતાના ભર્યારને ખુબ પડાવી હતી.’

પ્રકરણ ચોર્યાસીમું.

ઝેર દેનારી ઝોરતનાં પાપી રવાન વિષે.

વળી મેં એક ઝોરતનું રવાન દીઠું જેનાં આંચળ કાપવામાં આવ્યાં હતાં તથા પેટ ચીરી નાખવામાં આવ્યું હતું અને તેણીનાં આંતરડાં કુતરાંઓને ખાવા આપવામાં આવ્યાં હતાં.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઓરતથી શું પાપ કરવામાં આવ્યું હતું?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે ‘આ રવાન તે પાપી. ઓર-
તનું છે કે જેણીથી અશીણનું ઝેર તથા તેલ બનાવવામાં તથા તૈયાર કર-
વામાં આવ્યું હતું અને લોકોને તે ખાવા માટે તેણીથી આપવામાં આવ્યું
હતું.’”

પ્રકરણ પંચાસીમું.

ભલા ખાવંદને છોડી ખુરા મરદ સાથે જનાકારી કરનાર પાપી
ઓરત વિષે.

પછી મેં એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણીના તન ઉપર લોખંડનું પડ કર-
વામાં આવતું હતું, તથા મોહોડું ફેરવીને ગરમ ભટ્ટીમાં મેલવામાં આ-
વતું હતું.

મેં પુછ્યું કે-‘આ ઓરતથી શું પાપ કરવામાં આવ્યું હતું?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી ઓર-
તનું છે જેણી હવતાંઓમાં એક સારી નેમવાલા બાહોશ મરદની ખાયડી
હતી, અને તેણી એ પોતાના ભર્યાર સાથેનો કોલ તોડીને એક પાપી તથા
ખુરી નેમના મરદ સાથે બદફેલી કરી હતી.”

પ્રકરણ છેઆસીમું.

સગપણનાં લગ્ન તોડનારી ઓરતના પાપી રવાન વિષે.

વળી મેં એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણીનાં તનમાંથી એક ભયંકર
સાંપ દાખલ થઇ મોહોડાં વાટે બાહર નીકળતો હતો.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઓરતનાં તનથી શું પાપ થયું હતું કે તેણીનાં રવા-
નને આવી સખત સગ્ન ખમવી પડે છે?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે ‘આ રવાન તે પાપી ઓરતનું
છે કે જેણીએ ખએલ્લદથનું બેઠું તોડ્યું હતું.’”

પ્રકરણ સિત્યાસીમું.

પૈસાના લોભથી પોતાનાં બાળકને દુધ નહીં પાનાર ઓરતનાં પાપી
રવાન વિષે.

પછી મેં એક ઓરતનું રવાન દીઠું જેણી હમેશ પોતાનું તન તથા

મોહું લોખંડના નીખ્યા વટી ઓખવતી હતી તથા લોખંડનો એક ડુંગર પોતાની થાન વટી ખોદતી હતી.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઓરતથી શું પાપ કરવામાં આવ્યું હતું ?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી ઓરતનું છે જેણીએ દુનિઆમાં એક ગુનાહ કર્યો હતો અને દોલત માટેની ઇચ્છાથી પોતાનાં બાળકને દુધ પાચું ન હતું અને હવે તેણી હંમેશ બુમ પાડે છે કે ‘મને અહીં ડુંગર ખોદવા દો કે તે બાળકને હું દુધ આપું;’ પરંતુ ક્યા-મત આવવા સુધી તેણી તે બાળકને પોહોંચી શકનાર નથી.”

પ્રકરણ ઇથિયાસીમું.

પારકી ઓરતોને બગાડનાર પાપીનાં રવાન વિશે.

વળી મેં એક મરદનું રવાન દીધું જે ઉધે મસ્તક ઢાંસીને લાકડે લટકાયેલો હતો. અને હમેશ હમખીસ્તર થતો હતો—અને તેનાં મોઢાં તથા દાંત તથા નાકમાં તોખમ નાખવામાં આવતાં હતાં.

મેં પુછ્યું કે ‘આ મરદનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી મરદનું છે જેણે દુનિઆમાં અઘટીત વ્યભીચાર કર્યો હતો અને બીજાઓની ખાચ-ડીઓને ઇગીને બગાડી હતી.”

પ્રકરણ નેવ્યાસીમું.

બખીલ તથા એકલપેટા લોકોના પાપી રવાનો વિષે.

પછી વળીમેં તેઓનાં રવાનો દીધાં જેઓ નખખાઈને લીધે દોજખમાં એક બાળુથી બીજી બાળુ પછાડા મારતાં હતાં; અને તેઓ હંમેશ બુખ તથા ખાશ, ચંડી અને ગરમીને લીધે બુમો પાડતાં હતાં; અને ખર્દસ્તરો તેમના પગના પાછલા ભાગો તથા બીજા અવયવો કરડતાં હતાં.

મેં પુછ્યું કે “આ રવાનોમાંનાં પેલાંઓથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?”

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “આ રવાનો તે પાપીઓનાં છે કે જેમનો ખોરાક તથા કપડાં દુનિઆમાં તેમનાજ ઉપયોગમાં લેવામાં આવ્યાં હતાં અને ભલા તથા લાયક લોકોને તેઓથી કાંઈ મળ્યું ન હતું;

અને તેઓએ કશી પ્રકારની ઉદારતા ખતાવી ન હોતી અને તેઓએ પોતાને તથા જે લોકો આવીને તેમની સંભાળ હેઠળ રહ્યાં હતાં તેમને ભુખ્યાં અને પ્યાસાં તથા વસ્ત્ર વિનાનાં રાખ્યાં હતાં—જેથી તેઓને થંડી તથા ગર્ભાં, ભુખ અને તરસની વેદના ખમવી પડી હતી. હવે તેઓ મરણ પામ્યાં છે અને તેમની દોલત ખીજાઓને માટે રહી છે અને હવે એ રવાનાને તેમનાં પોતાનાં કર્તુકોને લીધે આવી સખત સજા ખમવી પડે છે.”

પ્રકરણ નેવુંમું.

જુઠા લોકો અને ધર્મને ખુરૂં બોલનારા પાપીઓ વિષે.

વળી મેં તેમનાં રવાનો દીઠાં જેમને સાંપો દંખ દે છે અને હંમેશ તેમની જીભ ખાય છે. મેં પુછ્યું કે એ લોકો જેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે તેમનાથી શું પાપ થયું હતું ?

અશો સરોશો તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “ એ રવાનો તે જુઠા અને નાકરમાનીઓનાં છે, જેઓ દુનિઆમાં ઘણું જુઠું અને ખોટું તથા ધર્મને ખુરૂં બોલ્યા હતા ? ”

પ્રકરણ એકાણુંમું.

લાંચ રૂશવત લેનારા ન્યાયાધીશનાં પાપી રવાન વિષે.

પછી મેં વળી એક મરદનું રવાન દીઠું જે પોતાનાં બાળકને કાપીને હંમેશ તેનું ભેજું ખાતો હતો.

મેં પુછ્યું કે—“આ મરદનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ? ”

અશો સરોશો તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“ આ રવાન તે સજા કરનાર ન્યાયાધીશનું છે કે જેણે ઇન્સાફ મેલવવા માટે આવેલા અરબદારો વચ્ચે ગેર વાજબી ચુકાદા કર્યા હતા અને વાદી પ્રતીવાદીઓ તરફ વાજબી તથા ઇન્સાફની રાહ જોયું ન હતું પણ દોલત તથા લોભની ખાહેશથી દાવાદારો તરફ ગુસ્સા અને સખતાઈથી ખુબ પાડતો હતો.

પ્રકરણ બાણુંમું.

કપડી લોકોના પાપી રવાનો વિષે.

પછી મેં વળી તેઓનાં રવાનો દીઠાં જેમની આંખોમાં લાકડાંનો એક ચેયો ખોસવામાં આવ્યો હતો.

મેં પુછ્યું કે ‘એમના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “એ રવાનો તે કપડીઓનાં છે જેઓએ માણસોથી ક્ષાયદા પછાત નાખ્યા હતા (યાને માણસોને ક્ષાયદો થવા દીધો ન હતો.)

પ્રકરણ ત્રાણુંમું.

મુસાફરોને આશ્રો નહીં આપનારાઓનાં પાપી રવાનો વિષે.

મેં વળી તેઓનાં રવાનો દીઠાં જેઓ દોજખમાં ઉંધે મસ્તક પડેલાં હતાં, અને નીચેથી તેમના ઉપર ધુમાડો તથા ગર્મી અને ઉપરથી થંડો પવન આવતો હતો.

મેં પુછ્યું કે ‘તેમનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “એ રવાનો તેમનાં છે કે જે-ઓએ દુનિઆમાં મુસાફરોને કાંઈજગ્યા કે કારવાનસરા કે રહેઠાણ કે જગી-ન કે બઢી આપી ન હતી અથવા આપી હતી તો તે માટે ભાડું લીધું હતું.”

પ્રકરણ ચોરાણુંમું.

દુનિઆઈ લાલચ ખાતર પોતાનાં બાળકોને દુધ નહી પાનાર પાપી ચોરત વિષે.

વળી મેં તેઓનાં રવાનો દીઠાં કે જેમનાં પોતાનાં આંચળો તેમનાં પોતાના હાથે ગરમ કઢાઈમાં મેલાયલાં હતાં અને હમેશ એક તરફથી બીજી તરફ ફેરવવામાં આવતાં હતાં.

મેં પુછ્યું કે ‘એ ચોરતોથી શું પાપ થયું હતું કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે ?’

અશો સરોશી તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે—“એ રવાનો તે ચોરતોનાં છે જેઓએ પોતાનાં બાળકોને દુધ પાચું નહતું પણ તેમને દુર્બળ કરી મારી નાખ્યાં હતાં અને દુનિઆઈ નફાને ખાતર બીજાઓનાં બાળકોને દુધ આપ્યું હતું.

પ્રકરણ પંચાણુંમું.

બાળકને તજ દેનાર અને બેગાના મરદ સાથે નીકલી જનાર
ઔરત વિષે.

પછી મેં એક ઔરતનું રવાન દીઠું જેણી હમેશ પોતાનાં આંચળાથી
ડુંગર ખોદતી હતી, અને હમેશ ભુખી તથા પ્યાશી રહેતી હતી.

મેં પુછ્યું કે ‘આ ઔરતથી શું ગુનાહ થયો હતો ?’

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી ઔરતનું
છે જેણીએ પોતાનાં બાળકને દુધ પાતું ન હતું પણ તેને ભુખ્યું અને ત-
રશું રાખ્યું હતું, અને પોતે એક બેગાના મરદ સાથે લોભની તથા ખુરા
હવસની ખાહેશથી જતી રહી હતી.”

પ્રકરણ છત્તુમું.

બીજની વાવણી ન કરતાં તેમના ગર-ઉપયોગ કરનાર પાપી વિષે.

મેં વળી એક મરદનું રવાન દીઠું જેની જીભ કાપી કાઢવામાં આવી
હતી અને તેને હમેશ બાલ પકડી ખેંચવામાં આવતો હતો તથા તેની આ-
ગળ નસો મેલવામાં આવતો હતો અને તે તેને “કશીજ” થી ભરીને
ખાવા આપવામાં આવતો હતો.

મેં પુછ્યું કે ‘આ મરદથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેનાં રવાનને આવો
સખત આજ્ઞા ખેંચવો પડે છે?’

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહ્યું કે “આ રવાન તે પાપી મર-
દનું છે જેણે દુનિઆમાં બીજ લીધાં હતાં અને કહ્યું હતું-કે-‘હું એને
વાવીશ’-પણ તેણે તે વાવ્યાં ન હતાં પણ તે તેને ખાઈ ગયો હતો અને
સપંદારમદની જમીનને લૂંટી હતી.”

પ્રકરણ સત્તાણુંમું.

જીકું બોલનાર અને ડુંગાઈ કરનારા પાપીઆવિષે.

વળી મેં એક મરદ અને એક ઔરતના રવાન દીઠાં જેમની જખાન
કાપી કાઢવામાં આવેલી હતી.

મેં પુછ્યું કે ‘એમનાં તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમના રવાનને
આવી સખત સજા ભોગવવી પડે છે?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “એ રવાનો તે પાપી મરદ અને ઓરતનાં છે કે જેઓ જીવતાંઓમાં ધણું જીવું અને જોડું બોદ્યાં હતાં અને પોતાનાં અંતઃકરણને તેઓએ ઠગ્યાં હતાં.”

પ્રકરણ અઠાણુંમું.

નસો ખાનાર તથા હોરમજદનાં પ્રાણીઓને નાહક કતલ કરનારાં પાપીઓવિષે.

વળી મેં એક ઓરત તથા એક મરદનું રવાન દીધું જેઓ વામીટ કરતાં અને તેજ પાછું તેઓ ખાઈ જતાં હતાં.

મેં પુછ્યું કે ‘તેમના તનથી શું ગુનાહ થયો હતો કે તેમનાં રવાનોને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે?’

અશો સરોશે તથા આદર ઇજદે કહ્યું કે “આ રવાનો તે પાપી મરદ અને ઓરતનાં છે કે જેઓએ દુનિઆમાં ગુનાહ ભરી રીતે નસો ખાધો હતો અને પાણીમાં રહેનાર “ઉદ્ર”^{૫૫} પ્રાણીને મારી નાખ્યું હતું તથા અહુરમજદનાં બીજાં પ્રાણીઓનો નાશ કર્યો હતો તથા તેમની કતલ કરી હતી.”

પ્રકરણ નવાણુંમું.

પોતાના હાકમ-સામે બલવો કરનારાઓનાં પાપી રવાનોવિષે.

મેં કેટલાંક બીજા પાપી મરદો તથા ઓરતોનાં રવાનો દીધાં જેઓને હમેશ બચંકર, ઘાસ્તી ભરી, નુકસાનકારક, દુઃખદાયક અંધારાંની દોજખની વેદના તથા સજા તરેહવાર પ્રકારની ખમવી પડે છે.

વળી મેં કેટલાંક રવાનો દીધાં જેમની જખાંતો લાકડાંના પૈયા વડી સો-હોરવામાં આવતી હતી, અને જેઓ હમેશ ઉંધે મસ્તક દોજખમાં જતાં હતાં અને દેથો તેમનાં આખાં શરીરને લોખંડના નીખ્યા વડી હલમાં જોડી ચલાવતા હતા.

મેં પુછ્યું કે—‘એ રવાનો કોણનાં છે? અને તેમનાથી શું પાપ થયું હતું કે તેમને આવી સખત સજા ખમવી પડે છે?’

૫૫. વંદીદાદમાં “ઉદ્ર”ને મારનાર ધણીને દશ હજાર કટકા મારવા જણાવ્યા છે—(આ કટકાની કીમત ૬૦૦૦૦ દીરમ થાયછે) અને તે ઉપરાંત આતશને માટે પ્રુગળ ભેટ લઈ જવાની, ઈજાને કરાવવાની તથા હજારો સાપ વગેરે ખરકસ્તરી મારવાને તેને તાકીદ કરવામાં આવીછે.

અશો સરોશે તથા આદર ઈજદે કહયું કે “ એ રવાનો તે પાપીઆનાં છે જેઓ દુનિઆમાં પોતાના હાકમેને નાફર્મીન થયાં હતાં અને પોતાના હાકમેનાં લશ્કર તથા સ્વારોના દુસ્મન હતા-હવે તેમને આવી સખત વેદના અને દુઃખ ભરી સજા ભોગવવીજ જોઈએ. ”

પ્રકરણ સોમું.

ગનામીના પાપીઆની મશ્કરી કરેછે તે વિષે.

પછી મેં પુર મોહોતવાલા દુનિઆનો નાશ કરનાર તથા બદતર દીન વાલા ગનામીનોને દીઠો, જે હમેશ પાપીઆની દોજખમાં ઠકા મશ્કરી કરતો હતો અને બોલતો કે ‘ તમે શા માટે હમેશ હોર્મજદની રોટલી ખાઈને મારાં કામ કર્યો? અને તમારા પોતાના પેદા કરનારવિષે વિચાર કર્યો નહીં પણ મારી મર્જ મુજબ ચાલ્યા? ’ એપ્રમાણે તે હમેશ પાપીઆને ઘણી મશ્કરીથી ખુબ પાડી કેહેતો હતો.^{૫૬}

પ્રકરણ એકસોએકમું.

વિરાઢનું દોજખમાંથી નીકળી પાછું હોર્મજદની દબારમાં જઈ પુગવું-હોરમજદે તેના કણે મજદયસનાનોને કેહેવાડેલો સંદેશો.

પછી અશો સરોશે તથા આદરઈજદે મારો હાથ પકડ્યો અને મને તે અંધારી, ભયંકાર, અને ધાસ્તીકારક જગ્યામાંથી તેઓ બાહર લાવ્યા અને હમેશગીની રોશની તરફ તથા હોરમજદ અને અમશારપંદોની મી-જલસ તરફ લઈ ગયા. ત્યાં મેં હોરમજદ આગળ નમાજ કરવાને બાહુશ બતાવી અને તેણે મેહેરબાની બતાવી કહ્યું કે^{૫૭}— “ અશો અર્દા વિરાઢ, મજદયસનાનોના કાસદ ! તું વફાદાર નોકરછે ફાની દુનિઆમાં તું જ

૫૬. પાજદ વિરાઢનામાં આ પ્રકરણને છોડે નીચે મુજબનો વધારો કર્યો છે:—“અને તેઓ પોતાનાં કર્તુકોનો બદલો અનગમતો કયામતના વખત સુધી મેળવેછે. બ્યારે તેણે મને પોતાનાં સજા કરવાનાં દોજખમાં મોકલ્યો ત્યારે હું આદર ઈજદની પાછલ ચાલ્યો હતો અને મેં સર્વથી અંધારું દોજખ દીઠું હતું અને તે મને એક લાંબા ભાલા જેટલાં ઉંડા ખાડા જેટલું લાડ્યું હતું. વળી મને અંધારું એટલું બધું દીસ્યું કે દુનિઆમાં જેટલું સૂકું લાકડું છે તે સધળું બાળવામાં આવે તોબી તે અતિશય અંધારાં દોજખમાં સેહેજબી રોશની થઈ શકે નહીં.”

૫૭. એક બીજી નકલમાં ઉપલા સઘળા ફકરાઓને બદલે નીચે મુજબ જણાવ્યું છે:— “પછી આદર ઈજદના હમેશગીની રોશની તરફ લઈ જવાથી હું હોરમજદની દબાર લઈ જવાયો હતો. મેં નમાજ કરી અને હોરમજદે કહ્યું કે—(ઈત્યાદી)

અને જે પ્રમાણે તેં દીઠું છે તથા સાંભળ્યું છે તેજ પ્રમાણે સાચે સાચું ફાની દુનિઆનાં લોકોને કહેજે કારણકે હું જે હોરમજદ તે તારી સાથે છું. જે કોઈ સાચું અને ખરું બોલેછે તેને હું માન આપુંછું તથા પીછાણુંછું.^{૫૫} એ પ્રમાણે ડાહ્યા લોકોને તું કહેજે.”

જ્યારે હોરમજદે મને એમ કહ્યું ત્યારે હું અભયબ થયો કારણકે મેં એક રોશની દીઠી પણ કોઈખી શખસને દીઠો નહીં. મેં વળી એક અવાજ સાંભળ્યો અને હું સમજ્યો કે એ હોરમજદ છે.

અને તે પેદા કરનાર તથા ઇજદોમાં ઘણીજ વૃદ્ધી કરનાર હોરમજદે કહ્યું કે “ઓ અદાં વિરાફ! દુનિઆના મજદયસનાતોને તું કહેજે કે— ‘અશોઈનો એકજ માર્ગ અસલ ધર્મનો રસ્તો છે અને બીજા રસ્તાઓ કાંઈ રસ્તા નથી. તમે તે એકજ રસ્તો જે અશોઈનો છે તે પકડજો અને ઉદય વેળા યા અસ્ત વેળા કોઈખી રીતે તે માર્ગથી તમે ફરતા ના. અને સારા વિચારો, સારા સુખનો અને સારાં કામો ઉપર અમલ કરજો—અને તેજ ધર્મમાં રહેજો કે જે તેને—સ્પતમાન જરથોસ્તને—મારાથી મળ્યો હતો અને વિસ્તારપે (ચુસ્તારપ પાદશાહે) દુનિઆમાં ફેલાવ્યો હતો. અને મારે કાયદે ચાલજો અને અનધટતા ફાયદાથી પરહેજ રહેજો અને તમે આ વિષે સાહુચેત રહેજો કે ગોસ્પંદો ધુળ બરાબર છે, ઘોડો ધુળ બરાબર છે, સોના રૂપાં ધુળ બરાબર છે અને માણસનું તન ધુળ બરાબર છે. તે એકલોજ ધુળ સાથે મળતો નથી કે જે દુનિઆમાં અશોઈની વખાણ કરેછે,^{૫૬} અને પોતાની ફરજ બજાવે છે તથા સારાં કામો કરે છે. ઓ

૫૮. એક બીજી નકલમાં એની પછી નીચે મુજબના શબ્દો વધારે મળેછે:—“મેં અદાં-વિરાફ તેના શબ્દો સાંભળ્યા પણ હું કોઈને જોઈ શક્યો નહીં પણ એક રોશનો દીઠી—હું ચુટણ મંડચે બંદગી કરવા પડ્યો અને બોલ્યો કે ‘મજદયસ્નોએ મને ક્રૂર્મોન્યું છે કે તું અદાં (અશો જરથોસ્ત પાસે જ, કારણ કે જીવતાંઓમાં હમે જે સારાં કામો કર્યે છીએ તે હૈયાતી ભાગવેછે કે નહીં તે હમે જાણતા નથી.’ ત્યારે તે ઇનસાફી અને સપજા ઇજદોમાં ઘણાજ સખી હોરમજદે કહ્યું કે (ઈત્યાદી).

૫૯. એક બીજી નકલમાં નીચે મુજબનો વધારો કર્યો છે:—“વળી હોરમજદે અશોસ-રોશ તથા આદર ઇજદને કહ્યું કે—લલાં કામો કરનારાઓના હેવાલ એને બતાવો. મેં અશોસરોશ તથા આદર ઇજદનો હાથ પકડ્યો અને તેઓ ચિન્તવ પુલને નાંકે ગયા કે જ્યાં રરનુરાસ્ત, મહેરઈજદ તથા દુનિઆનો ક્રૂતેહમંદ શરદાર આસ્તાદ ઇજદ એ સઘળા બેઠા હતા; તેઓ સઘળી પેદાયશમાં સર્વથી તારીફ લાયક અને આકાશ કરતાં ઘણાજ વધારે સોહામના હતા તેમની આગળ મને લઈ જવામાં આવ્યો. અને તેઓ બોલ્યા કે:—“ત્યાં જે કાંઈ તેં માણસોને, મેંદાઓને, ઢોરોને, જમીનને, ઝાડોને, આતશને તથા પાણીને જે કાંઈ કર્યું હોય તે કહે અને સાચું બોલજે કારણકે અહીંથી સચાઈની મારફતે જવાની જરૂર પડેછે. પછી હું ખુશીઓ કારણકે અશો લોકોનાં ક્રૂરોહરોએ આ પ્રમાણે જુબાની આપી કે મેં કયું પાપ કર્યું નથી. વળી હોરમજદે કહ્યું કે (ઈત્યાદી)

અદ્વૈ વિરાઢ ! તું સંપૂર્ણ છે; જા અને આખાદ થા. જે દરેક અશોધ અને પાકીજગી તમે કરોછો તથા રાખોછો અને બરશનુંમ તથા ક્રિયા જ્યારે ખુદાને ધ્યાનમાં રાખીને કરોછો અને જે દરેક ચીજ દીનની શરત મુજબ તમે રાખોછો ત્યારે હું તે સધળું જાણું છું.”

મેં જ્યારે એ શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારે પેદા કરનાર હોમંજદને મેં ધણુંજ નમન કર્યું. વળી અશો સરોશ ક્રતેહ અને હીમત સાથે આ ગાલીચાની જગ્યાએ મને લઈ આવ્યો.—મજદયસનાનો ! ભલા ધર્મની કિર્તીની ક્રતેહ થાઓ. તનદરોસ્તી અને ખુશી તથા ખુશહાલી સાથે આ વર્ણન સંપૂર્ણ કર્યું છે.

સમાપ્ત.

ગોસ્તે ફર્યાનો.

યાને

સેતાનની મદદ મેલવનાર ઉપર હોર્મજદની
મદદ મેલવનારની ફત્તેહ.

ભેદી સવાલો અને તેના જવાબ.

ગોસ્તે ફર્યાનો નામની ન્હાની કેતાબ જે “અર્દી વીરાફ નામાં” સાથે વિદ્વાન માર્શીન હાઉંગે પેહેલ્વીમાંથી ઇંગ્રેજી તરજુમો કરીને છપાવી હતી તેનો ગુજરાતી તરજુમો વાંચવા જોગ જાણી અમે નીચે આપ્યે છીએ.

પ્રકરણ પેહેલું.

ગોસ્તે ફર્યાનોની? આ વારતા યજ્ઞાંનની મદદથી ફત્તેહમંદ થાઓ !

એમ કહેવાયુંછે કે જે વખતે જાદુગર અપ્પત સીત્તર હજાર માણસોનાં લશ્કર સહીત ભેદી સવાલોની સમજ આપનારાઓનાં શહેરમાં ગયો તે વેલાએ તેણે આ પ્રમાણે મોટથી જાહેર કર્યું કે, ભેદી સવાલોની સમજ આપનારાઓનાં શહેરનો હું હાથીઓ પાસે નાશ કરાવીશ. અને જ્યારે તે ભાં પોહોંચ્યો ત્યારે તેણે વલી એવી માંગણી કરી કે, પંદર વરસની ઉમ-

૧. આ શીખસ આવાં યજ્ઞના “ચોઈસ્તો ચો ફર્યાનનાંમ” ને ખરોખર મળતો આવે છે. આવાં યજ્ઞના ૮૧-૮૩ માં ફકરાઓમાં તેનાં માટે નીચલું વર્ણન મલેછે: ફર્યાન ખાનદાનવાલા ચોઈસ્તએ સો ઘોડાઓ અને હજાર ગોરુપંદો અને નવાં જનમેલાં દશ હજાર જનાવરો તેને (અરદ્દિને) ભેટ આપવાની બંદગી રહ્-લાના કીનારા ઉપર કરી પછી તેણે તેણી કણે આ મુરાદ આહી: “ઓ ભલી અને ઘણી મેહરખાંન અરદ્દિસર અનાહિત ! મને એટલી બક્ષેશ કર કે જેથી ફુરત અને અંધારો તોખમના અખત્ય ઉપર હું ફતેહ મેલવું અને તે કુશ્ત અને અંધારાંની તોખમના અખત્યએ મને પુછેલા હદ સખત અને કપતી સવાલોનો હું જવાબ આપી શકું.” આ તેની અરજ બાહાલ રહી હતી.

રથી યજ્ઞાંનના તરીકાથી વેગજો નહી ગયલો એવો એક મરદ તેને લાવી આપવો. એવા શખસને તે એક ઉખ્યાણું પૂછતો અને જે કાંઈ તેના જવાબ આપી ન શકતો તેને પકડીને તે કાપી નાખતો હતો.

અને પાછલથી તે બેદીસવાલોની સમજ આપનારાં શહેરમાં-મારસ્પન્દ નામે એક શખ્સ નીકલી આવ્યો અને તેણે તે જાદુગર અખતને કહ્યું કે, બેદીસવાલ સમજવનારાઓનાં શહેરને હાથીઓથી નાશ ના કર અને આ નિર્દોશ લોકોને મારી ના નાખ, કારણ કે બેદીસવાલોનો જવાબ આપનારા લોકોનાં આ શહેરમાં ગોસ્તે શ્રયાનો નામે એક શખ્સ ૧૫ વરસની ઊંમરથી યજ્ઞાંનના તરીકાથી મુદ્દલ વેગલો ગયલો નહીં એવો છે અને તું જે કાંઈખી ઉખ્યાણું પૂછે તે દરેકનો ખુલાસો તે તને આપશે.

ત્યારે તે જાદુગર અખતે, ગોસ્તે શ્રયાનો ઉપર એક સંધેસો મોકલ્યો કે, તું મારાં મકાનમાં આવ કે જેથી હું તને ૩૩ ઉખ્યાણાઓ પૂછું, અને જે તું કાંઈખી જવાબ ન આપશે અથવા એમ કહેશે કે, હું એ જાણતો નથી તો હું તને તુરત મારી નાખીશ.

ગોસ્તે શ્રયાનો જાદુગર અખતનાં મકાન તરફ ગયો અને જાદુગર અખતે માણસોનો નસો ખીસ્તરા હેઠલ રાખેલો હોવાથી તે અંદર ગયો નહી, પણ તેણે તે જાદુગર અખત ઉપર સંધેસો મોકલ્યો કે, તારે ત્યાં ખીસ્તરા હેઠલ માણસનો નસો રાખેલો છે અને મારી મદદે સાતે અમસારપંદો છે જેઓ જે હું નસાવાલી જગાએ આવું તો માઈ રક્ષણ છોડી ચાલી જતા રહે અને પછે તું જે ઉખ્યાણું મને પૂછવા માગેછે તે સમજવવાને હું શક્તિવાન થાઉં નહીં.

ત્યારે જાદુગર અખતે તે ખીસ્તરે અને ચાદર ઊંચકી જવાને અને નવો ખીસ્તરો મેલવાને પોતાનાં માણસોને ફર્માવ્યું અને ગોસ્તે શ્રયાનોને અરજ કરી જણાવ્યું કે, આવ અને આ ખીસ્તરા તથા ગાદી ઉપર બેસ અને હું તને પછું તે ઉખ્યાણાંનો ખરો ખુલાસો આપ.

ગોસ્તે શ્રયાનોએ કહ્યું પાપી અને દુષ્ટ જીલમગાર હું આ ગાદી ઉપર બેસી શકતો નથી કારણ કે એ ગાદીમાં માણસનો નસો ભરેલો છે અને મારી સાથે ફરેસ્તાઓ તથા અમસારપન્દો છે તેઓ માઈ રક્ષણ છે અને જે હું આ ગાદી ઉપર બેસું તો મારા ફરેસ્તાઓ માઈ રક્ષણ છોડી દેશે, જેથી તું મને પૂછેછે તે ઉખ્યાણું સમજવવાને હું શક્તિવાન થઈશ નહી.

જાદુગર અપ્પે તે ગાદી ઊંચકાવીને નવી ગાદી મેલાવી સાર બાદ
ગોસ્તે કર્યાનો તે નવી ગાદી ઉપર બેઠો.

પ્રકરણ બીજું.

જાદુગર અપ્પે ગોસ્તે કર્યાનોને પૂછેલું પેહેલું ઉપ્પાણું આ મુજબ
હતું: આ દુન્યાનું બેહેસ્ત સાઈ છે કે મીનોઈ દુન્યાનું ?

ગોસ્તે કર્યાનોએ કહ્યું કે, દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત
તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા પછી દોજખમાં પડજે ! આ દુન્યાનું બે-
હેસ્ત મીનોઈ દુનીયાના બેહેસ્ત કરતાં વધુ સાઈ છે, અને તેની મીસાલ એ
છેકે જે કોઈ આ દુન્યામાં પોતાની ફરજ બજાવતો નથી અથવા ભલાં કામ
કરતો નથી તેને અહીં તે માટે ઠપકો મળતો નથી; અને બીજી મીસાલ
તારે માટે એ છે કે, જો તું આ દુન્યામાં નેકીનું કામ ન કરશે તો તું તેને
લીધે ભલાં સ્વર્ગમાં જઈ શકશે નહીં.

જાદુગર અપ્પે એ શખ્દો જેવા સાંભલ્યા કે તે ગભરાતમાં પડ્યો
અને તેને કાંઈ સુઝયું નહીં, અને તે બોલ્યો કે, તું ગોસ્તે કર્યાનોને લીધે
હું જાદુગર અપ્પ કમનસીબ થયો છું કારણ તે મારા ઉપર ફતેહ મેલવી છે.
જેમ એક જોરાવર માણસ સર્વેથી જોરાવર માણસ ઉપર, એક જોરા-
વર ઘોડો સર્વેથી જોરાવર ઘોડા ઉપર, એક જોરાવર ગોધા સર્વેથી
જોરાવર ગોધા ઉપર અને આકાશ જમીન ઉપર ફાવી જાય છે તેમ
તું મારા ઉપર ફાવ્યો છે. કારણ કે આ ઉપ્પાણુંની મદદથી મેં ૬૦૦
મોબેદાને કાપી નાખ્યા હતા જેઓએ યજ્ઞદાંતની એટલી બધી બંદગી
કરી હતી અને એટલો બધો હોમનો રસ પીધો હતો કે તેમનું સઘળું શરીર
પીલું થઈ ગયું હતું. મેં વળી સ્પિતમની નવ દીકરીઓને કાપી નાખી હતી
જે કે યજ્ઞદાંતની પરસ્તેસ કરવાથી તેઓને પાદશાહો તરફથી સોના તથા
મોતીથી મઢી લીધેલું એક તાજ મળ્યું હતું. મેં જ્યારે તેમને પૂછ્યું સારે
તેઓએ મને કહ્યું કે, મીનોઈ દુન્યામાં જે બેહેસ્ત છે તેજ ભલું છે. આથી
મેં કહ્યું કે, જ્યારે તેને તમે ભલું ધારો છો, સારે તમે તેજ ભલાં બેહેસ્તમાં
જાઓ તો ઠીક પડે, અને એમ જણાવી મેં તેમને કાપી નાખી હતી.

તેણે બીજું ઉપ્પાણું આ પ્રમાણે પૂછ્યું: હોર્મજદની પેદાએશોમાંની
તે કઈ ચીજ છે કે જે પોતે બેસે છે સારે તે પોતાના પગ ઉપર ઉભો રહે
તેના કરતાં વધુ ઊંચો થાય છે ?

ગોસ્તે કર્યાનોએ કહ્યું કે, આ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત,

તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા પછી દોજખમાં પડજે ! તું જે વિષે પૂછે છે તે પ્રાણી કુત્રો છે.

તેણે ત્રીજું ઉખ્યાણું આ પ્રમાણે પૂછયું : હોર્મજદની પેદાયશમાંનું તે શું છે કે જે ચાલેછે પણ તેનાં પગલાં પડતાં નથી.

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુશ્મ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ તું દોજખમાં પડજે ! તું જે વિષે પૂછેછે તે અલ્પ છે જે ચાલેછે પણ તેનું પગલું પડતું નથી.

તેણે પૂછેલું ચોથું ઉખ્યાણું આ પ્રમાણે હતું : હોર્મજદની પેદાએશમાં તે શું ચીજ છે કે જેના દાંત સિંગના જેવા હોય છે અને જેનાં સિંગનાં માંસના હોય છે ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુશ્ત અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ તું દોજખમાં પડજે ! તું જેને વિષે પૂછેછે તે મરવાને નામે ઝાળખાય છે કે અશી સરોશનું પક્ષિ છે; અને જ્યારે તે વાસે છે ત્યારે હોર્મજદની પેદાએશમાંથી સંકટને દુર કરે છે.

તેણે પૂછેલું પાંચમું ઉખ્યાણું આ પ્રમાણે હતું : ન્હાની છરી સારી છે કે થોડું ખાવું સારું છે.

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ તું દોજખમાં પડજે ! ન્હાની છરી થોડું ખાવા કરતાં વધુ સારી છે; કારણ કે ન્હાની છરી વડી ખરસમ^૩ કાપીને ભેગી કરવી ઘટતું છે; પણ થોડું ખાધેલું પેટમાં પોહોંચતું નથી અને પોહોંચેછે તો તેથી પવન થાય છે.

તેણે પૂછેલું છઠું ઉખ્યાણું આ મુજબનું હતું; ભરેલું શું છે ? અને અરધું ભરેલું શું છે ? તથા એવું શું છે જે કદી ભરેલું નથી હોતું ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! ભરેલી ચીજ તે માણસ છે કે જે કીર્તિમંદ છે અને તેટલા માટે આ દુન્યામાં બલવંત છે અને જેનું રવાનું મુવા પછી અશી છે; અરધી ભરેલી ચીજ તે કંગાલ ગરીબાઈ છે કે જેને લીધે માણસ દુર્દશા ભોગવે છે પણ મુવા બાદ તેનું રવાનું અશી હોય છે; અને ખાલી અથવા કદી ન ભરાય એવી ચીજ તે માણસ

૩. ઈજ્જને, વંદીદાદ, બાજ વગેરે ક્રિયાઓમાં હાલ ધાતુના સલીયાઓ વપરાય છે; જ્યારે આગલ તને બદલે દાડમ, ખજુરી વગેરે ઝાડોની દાંબલીઓ વપરાતી હતી.

છે કે જે જીવતાં જીવત કંગાલ્યત ભોગવે છે અને મુવા બાદ તેનું સ્વાંના પાપી ઠરે છે.

તેણે પૂછેલું સાતમું ઉખ્યાણું આ પ્રમાણે હતું: તે કઈ ચીજ છે કે જે માણસો છુપાવા માગે છે પણ તે છુપાવવાને તેઓ શક્તિવાન હોતા નથી ?

ગોસ્તે શ્રયાનેએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીવનમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યત ભોગવજે અને મુવા પછી દોજખમાં પડજે ! માણસો જીવતાં છુપાવા માગે છે જે કાંઈનાથી છુપાવી શકાતો નથી કારણ કે જીવતાં પોતાની મેલે દેખાઈ આવે છે.

આઠમું ઉખ્યાણું તેણે આ મુજબનું પૂછ્યું: તે કયો જીવતો માણસ છે જે અસ્તી-વીહાદ (મોહોતના દેવ) ને જોય છે અને મરણ પામે છે, અને તે એવી ખાહેશ રાખે છે તે પાછો જીવતાંઓમાં જાય અને વસી પાછો અસ્તી-વીહાદને જોય છે અને મરણ પામે છે અને તે તેને સેહેલું લાગે છે ?

ગોસ્તે શ્રયાનેએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીવનમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા પછી દોજખમાં પડજે ! જે માણસ વિશે તું પૂછે છે તે તે માણસ છે કે જેણે ખોદાની પરસ્તેસ કદી કરી નથી અને હોમનો રસ પીધો નથી; અને બીજો તે માણસ છે કે જે પરણવાની ઉમરે પોહોંચેલો હોય અને પરણેલો ન હોય; અને ત્રીજો માણસ તે છે કે જેણે જીંદગીમાં માણસને મુદત્ત માન આપ્યું ન હોય અને ખેરાત ન કરી હોય તથા હોર્મજદની આરાધના કરી ન હોય તથા અશો મરદોને અશોદાદ આપતાં ખોલે છે કે હું આપું છું અને તેણે આપ્યું નથી; અને જ્યારે તે મરણ પામે છે ત્યારે તેની ખાહેશ એવી હોય છે કે તે જીવતાંઓમાં પાછો જાય; અને તે પાછો મરણ પામે છે અને અસ્તી-વીહાદને જોય છે અને તે તેને સેહેલું લાગે છે.

તેણે પૂછેલું નવમું ઉખ્યાણું આ પ્રમાણે હતું: કેટલા મહિનામાં હાથી અને ઘોડો, તથા જીંટ અને ગધેડો, તથા ગાય અને મેંદુ તથા આરત અને કુતરો તથા દુકર અને બીલાડી બચ્ચાંનો જનમ આપે છે ?

ગોસ્તે શ્રયાનેએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીવનમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુઆ બાદ દોજખમાં પડજે ! હાથી ત્રણ વરશે અને ઘોડો તથા જીંટ અને ગધેડો બાર મહિને, અને ગાય તથા આરત નવ મહિને, મેંદુ પાંચ મહિને અને કુત્રો તથા દુકર ચાર મહિને અને બીલાડી ચાલીસ દીવસે બચ્ચાંનો જનમ આપે છે.

દશમું ઉખ્યાણું તેણે આ પ્રમાણે પૂછ્યું: કયો માણસ વધુ મોજમઝા અને વધુ સુખમાં રહે છે ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! જે માણસ ધાસ્તી વિનાનો વધારે અને સંતોશી તથા વધુ દોલતમંદ હોય છે તે માણસ વધુ મોજમઝા અને વધુ સુખમાં રહે છે.

અગ્યારમું ઉખ્યાણું તેણે પૂછ્યું તે આ પ્રમાણે હતું : એવી કઈ ચીજ છે જે આ દુન્યામાં હોર્મજદ અને અમ્સાર્પદો જેવી છે ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! દુન્યામાં એક હાકમ હોર્મજદ અને અમ્સાર્પદો જેવો છે અને હાકમોનું રહેથાં ખુબસુરત ગરોથમાન જેવું હોય છે અને હાકમોના પ્રધાનો અમ્સાર્પદો જેવા છે અને જેમ સેતારાઓમાં પર્વિજનું સરસ રહેથાં છે તેવું રહેથાં તે પ્રધાનોનું હોય છે. ખીજા માણસો જ્યારે ઉઘોગી અને ચાલાક હોય છે ત્યારે તેઓ આકાશ ઉપરના ન્હાના સેતારાઓ જેવા થાય છે.

તેણે પૂછેલું બારમું ઉખ્યાણું આ મુજબનું હતું : કયો ખોરાક વધુ પસંદ પડતો અને વધુ સ્વાદિષ્ટ છે ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! તે ખોરાક વધુ પસંદ કરવા જોગ અને સ્વાદિષ્ટ છે કે જે પ્રમાણીક મેહેનતથી મેલવેલો હોય તથા ભલાં કામોમાં ફરજ બજાવવામાં વપરાયો હોય.

તેણે પૂછેલું તેરમું ઉખ્યાણું આ મુજબ હતું : કયું એક છે અને કયું બે છે ? તથા કયું ત્રણ છે ? તથા કયું ચાર છે ? અને કયું પાંચ છે ? તથા કયું છ છે ? તથા કયું સાત છે ? તથા કયું આઠ છે ? તથા કયું નવ છે ? તથા કયું દશ છે ?

ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! સૂર્ય એક છે જે આખી દુન્યાને રોશનીવંત કરે છે; દમ લેવો તથા કાઢાડવો એ બે ચીજ છે; ભલા વિચાર, ભલા સુખન અને ભલા કામો એ ત્રણ ચીજ છે, પાણી, જમીન, ઝાડપાન અને જનાવરો એ ચાર ચીજ છે. પાંચ ભલા કયાનીઓ એ પાંચ ચીજ છે, ગહમખ્યારની છ મોહોસમો^૪ એ છ ચીજ છે, સાત અમ્સાર્પદો એ સાત ચીજ છે; આઠ ભલાં દાસ્તાનો (?) એ આઠ ચીજ છે; માણસોનાં શરીરમાંના નવ ખુલા વેહે એ નવ ચીજ છે; અને માણસોના હાથોનાં દશ આંગળાં એ દશ ચીજ છે.

૪. કય કવાત, કય કાહુસ, કય ખુસરોવ, કય લોરાસ્પ અને કય ગુસ્તાસ્પ.

૫. જરથોસ્તી વરસના ૪૫માં, ૧૦૫માં, ૧૮૦માં, ૨૧૦માં, ૨૯૦માં, અને ૩૬૫માં રીવસો એ છ મોહોસમો હોય છે.

પ્રકરણ ત્રીજું.

તેણે પૂછેલું તેવીસમું ઉપ્યાણું આ પ્રમાણે હતું: વધારે થંડું શું છે ?

ગોસ્તે ધ્રુયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! તું ધારે છે તે નહીં પણ હું જાણું છું તે વધારે થંડું છે, કારણ કે તું એમ ધારે છે કે, પાહાડ ઉપર રહેતો બરફ વધારે થંડો છે અને સુરજ તેને કદી ગરમ કરતો નથી; પણ તું ધારે છે તેમ નથી. એક પાપી માણસનું મન વધારે થંડું હોય છે, અને તેની મીસાલ એ છે કે, તું જાદુગર અપ્તનો એક બાઈ છે જે ધાતકી છે અને તેનાં શરીરમાં જે જથ્થાબંધ ઝેર ભરેલું છે તેને સુરજથી કે આતશથી પીગલાવવાને તું શક્તિવાન નથી, પણ તેને હું મારી હાથની હથેલીમાં મેલીશ એટલે તે પીગલવા માંડશે.

આથી જાદુગર અપ્તે પોતાના બાઈને પકડાવી મંગાવી કાપી નખાવશે અને તેનાં શરીરનું ઝેર પીગલાવવાને ફરમાવ્યું પણ સુરજથી કે આતશથી તે પીગલી શક્યું નહીં, અને ગોસ્તે ધ્રુયાનોએ તો તે હાથમાં લીધું એટલે તે પીગલી ગયું.

તેણે પૂછેલો ચોવીસમો ભેદી સવાલ આ પ્રમાણે હતો: વધારે ગરમ શું છે ?

ગોસ્તે ધ્રુયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે; એક અશી માણસના હાથની હથેલી વધુ ગરમ છે અને તેની મીસાલ એ છે કે, તારા ભાઈનું ઝેર સુરજ કે આતશથી પીગલાવી શકાયું ન હતું પણ જ્યારે તે મારા હાથની હથેલીમાં મેલવામાં આવ્યું ત્યારે તે પીગલી ગયું હતું.

તેણે પચ્ચીસમું ઉપ્યાણું આ પ્રમાણે પૂછ્યું હતું: કઈ ચીજ નીચે ચાલી જાય છે ત્યારે ભલી છે; કઈ ચીજ થંડી થાય છે ત્યારે ભલી છે અને કઈ ચીજ મેરણ પામે છે ત્યારે ભલી છે.

ગોસ્તે ધ્રુયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુઆ બાદ દોજખમાં પડજે ! પાણી નીચે ચાલી જાય તે ભલું છે; અને થંડો થયેલો આતસ સારો છે અને તારા જેવો

૬. ગયાં પ્રકરણમાં આપણે તેર સવાલ જોયા છે પણ તે પછી વચમાં બીજા સવાલ પેહલિયામાં મક્તા નથી. કેટલાકે એમ ધારે છે કે, તેરમાં સવાલમાં જે દશ સવાલો સમાવેલા છે તેને છુટા છુટા ગણવાથી એ ગાલો પુરાયેલો ગણાશે.

દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર મરણ પામે તે સારો છે. કારણ કે જે પાણી નીચે ચાલી ન જાય અને આતશ થંડો ન થાય તથા તારા જેવો દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર નહીં મરણ પામે તો આખી દુન્યા પાણી તથા આતશથી ભરાઈ જાય અને તારા જેવા દુષ્ટ અને પાપી જીલમગારો ઉભાઈ જાય અને ત્યારે દુન્યાનું રક્ષણ મુશ્કેલ થઈ પડે.

તેણે પૂછેલો છવીસમો બેદી સવાલ આ પ્રમાણે હતો: પાહાડ કરતાં વધુ ભારી શું છે ? અને છરી કરતાં વધુ તીક્ષણ શું છે ? તથા મધ કરતાં વધુ મીઠું શું છે ? અને મેંદાની પુછડી કરતાં વધારે ચરબદાર શું છે ? અને ઉદાર માણસો કરતાં વધારે ઉદાર કોણ છે ? તથા ઈનસાફી કરતાં વધારે ઈનસાફી કોણ છે ?

ગોસ્તે શ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુઆ બાદ દોજખમાં પડજે ! જીવું અને નાફરમાની એક પાહાડના કરતાં વધારે ભારી છે; અને માણસોની જીભો તીક્ષણ છરી કરતાં વધારે તીક્ષણ છે; તથા ભાગ્યશાળી બાળક તેનાં મા આપને મધ કરતાં વધારે મીઠું હોય છે; તથા સપન્દાદમદની જમીન અને વરસાદ, મેંદાની પુછડી કરતાં વધારે ચરબદાર હોય છે; અને તીશતર^૧ ફરેસ્તો ઉદાર લોકો કરતાં વધારે ઉદાર હોય છે; તથા ઈનસાફી કરતાં વધુ ઈનસાફી ભલો વાણુ ઇબ્રદ છે જે કોઈની માણસની પક્ષ કરતો નથી અને લાંચ લેતો નથી તથા હાકમ અને શુલામનો સરવેનો એક સરખો ઇનસાફ કરે છે.

તેણે પૂછેલો સત્તાવીસમો બેદી સવાલ આ મુજબ હતો: કયો પગ વધારે સારો અને વધારે ખુબસુરત છે ? કારણ કે મેં જે વાણુ પગ દીઠા છે તેમાં તારી બેઠેન અને મારી બાયડી હૂપરશ્ત પગ સરવેથી ખુબસુરત અને સરવેથી સરસ છે.

ગોસ્તે શ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુઆ બાદ દોજખમાં પડજે ! પાણીનો પગ વધુ ખુબસુરત અને વધુ સારો છે અને તેની મીસાલ એ છે કે, જ્યાં પાણી પોતાનો પગ મેલે છે ત્યાં બાજીપાલો ઉગે છે પણ જ્યાં હૂપરશ્ત પગ મેલે છે તે જગા તો સુકી થઈ જાય છે.

જાદુગર અખતે પૂછેલો અઠ્ઠાવીસમો બેદી સવાલ આ પ્રમાણેનો હતો: આરતોની મોટી મઝા સાથી છે ?

ગોસ્તે ડ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલયતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! ઓરતોની મોટી મજા તું ધારે છે તેમાં નહીં પણ હું જાણુ છું તેમાં છે. તું એમ ધારે છે કે, ઓરતોની મોટી મજા તરેહવાર જાતના પોશાક અને શોભીતાં ડ્રનીચરમાં સમાયલી હોય છે; પરંતુ એમ નથી; ઓરતોની મોટી મજા પોતાના ભરથારોની સાથે હોવામાં સમાયલી હોય છે.

જાદુગર અખતે કહ્યું તું જીહું બોલે છે અને આ સવાલને માટે હું તને કાપી નાખીશ. હવે ચાલ મારી સાથે, હું તારી બેઠેન અને મારી બાયડી હપરશ આગલ જઈશ. તેણીએ કદી જીહું કહ્યું નથી અને કહેતી નથી માટે તેનું કહેવું હું સ્વીકારીશ.

ગોસ્તે ડ્રયાનોએ એ વાત કબુલી અને ગોસ્તે ડ્રયાનોની સાથે અખત જાદુગર હપરશ આગલ ગયો, અને તેઓએ તેણીને કહ્યું કે, બેસો અને આ સવાલનો ખરો જવાબ આપો. ગોસ્તે ડ્રયાનોએ તેણીને પૂછ્યું કે, ઓરતોની મોટી મજા તરેહવાર જાતના પોશાકમાં અને શોભીતાં ડ્રનીચરમાં સમાયલી છે કે, પોતાના ભરથારોની સાથે હોવામાં તેઓ મોટી મજા ગણે છે.

પછી હપરશ અંદેશમાં પડી; તે બોલી કે જે ખરી વાત છે તે કહું છું તો આ દુષ્ટ અને પાપી જીલમગાર મને કાપી નાખવા વીના રહેશે નહીં અને જો હું જીહું બોલું છું તો તેથી તે મારા ભાઈને કાપી નાખશે અને તેથી હું પાપી થઈશ માટે ખરું બોલવુંજ સાઈ છે. જો હું જીહું બોલું તો હું પોતે પાપી થાઉં અને તેથી તે માજદયશની દીનનો નાશ કરશે, પણ હું સાચું બોલીશ તે છતાં તે મને કાપી નાખશે તો હું વધુ અશો થઈશ. પછી તેણીએ પોતાનાં મોઢાં ઉપર યુરબો નાખી કહ્યું કે, ઓરતોની મોટી મજા તરેહવાર જાતના પોશાક અને શોભીતાં ડ્રનીચરમાં છે ખરી પણ જ્યારે તેઓ પોતાના ભરથારના સમાગમમાં હોતી નથી ત્યારે તેઓ દુખી અને બેચેન થાય છે અને પેલી મજા કાંઈખી ખીસાદ વગરની થઈ પડે છે. પણ જ્યારે તેઓ પોતાના ભરથારના સમાગમમાં આવે છે ત્યારે તેઓને વધુ મોટી મજા મળે છે.

પછી જાદુગર અખત આ શબ્દો સાંભળીને ગુસ્સે થયો અને હપરશને એકદમ કાપી નાખી. હપરશનું રવાંન એકદમ ગરોથમાન બેઠેસ્તમાં ચાલી ગયું અને ત્યાં બોલવા લાગ્યું કે, હું બલું છું, અત્યાર સુધી હું અશો હતું અને હવે હું વધુ અશો થયું છું; પણ તું જાદુગર અખત યુરો છે; તું અત્યાર સુધી પાપી હતો અને હવે તું વધારે પાપી થયો છે.

નદુગર અખતે પૂછેસો ઓગનતીસમો સવાલ આ મુજબનો હતો: તે શું છે કે જેને દશ પગ, ત્રણ માથાં, છ આંખ, છ કાંત, બે પુછડી, બે હાથ, ત્રણ નાક, ચાર સીંગનાં અને ત્રણ પીઠ છે અને જેનેથી આખી દુન્યાએ જીંદગી અને રક્ષણ મેલેછે.

ગોસ્તે ડ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જુલમંગાર, જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા યાદ દોજખમાં પડજે ! ધરમમાં એમ મહસુર છે કે, બ્યારે કુદરતની હાજત થાય તે વેળાએ કોઇનાંબી ઉખ્યાણુંતો જવાબ આપવાનો રેવાજ નથી.

નદુગર અખતે કહ્યું કે, પડોશમાંની એક જગાએ કુદરતી હાજત માટે જ અને જલદી પાછો ફરી આ સવાલનો જવાબ ખરો સમજાવ. કારણ કે જો તું જીવું બોલશે અથવા કેહેશે કે, “હું તે જાણતો નથી” તો હું તને એકદમ કાપી નાખીશ.

ગોસ્તે ડ્રયાનો બાહાર ગયો એક પથ્થર ઉપર બેસી અંદેસો કરવા લાગ્યો કે, આ જવાબ ન આપીશ તો આ દુષ્ટ અને પાપી જુલમંગાર મને મારવા વીના રહેશે નહીં; આ ઉખ્યાણું એવું છે કે, સઘલા હૈયાત લોકો તેમજ ગુજરેલાં લોકો પાછાં જીવતાં થાય તો તેઓ પણ તેનો ખુલાસો કરવાને અશક્ત થાય.

પછી તે સાહેબ હોર્મજદે નેર્યોસંગ ફરેસ્તાને ગોસ્તે ડ્રયાનો ઉપર સંઘેસો આપી મોકલ્યો અને તેણે આવીને તેને કહ્યું કે, એ ઉખ્યાણુંતો જવાબ આ પ્રમાણે આપ. “હલમાં જેડેલા બે બલદ અને તેનો હાંકનાર માણસ કે જેઓ ત્રણે જમીન ખેડે છે તથા ખેતી કરે છે.” ગોસ્તે ડ્રયાનોએ આ શબ્દો સાંભળ્યા પણ કોઈ દેખાયું નહીં તેથી શકમંદ થયો અને વીચારવા લાગ્યો કે, જો તે લોકો હરેમન અને દેવો હોય અને તેમની ખાહેશ મને મારી નખાવવાની હોય તો પછી હું આ જવાબ આપું એટલે તે દુષ્ટ અને પાપી જુલમંગાર મને કાપી નાખે.

પછી નેર્યોસંગ ફરેસ્તા ગોસ્તે ડ્રયાનોની નજદીક આવ્યો અને બોલ્યો કે, “ધારતી ના કર, એ તો હું નેર્યોસંગ ફરેસ્તા છું, મને તારી કણે મોકલવામાં આવ્યો છે અને તે સાહેબ હોર્મજદે કહ્યું છે કે, એ ઉખ્યાણુંતો જવાબ આપ, એ ઉખ્યાણુંતો જવાબ “ખેતી કરનાર બે બળદોની જોડી અને એક માણસ છે.” ગોસ્તે ડ્રયાનોએ આ શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારે તે ધણોજ હરખાઈ ગયો અને બોલ્યો કે, એ દુષ્ટ અને પાપી જુલમંગાર તું પુછે છે તેનો જવાબ ખેતીને માટે હજી ચલાવનાર બલદોની જોડી અને એક માણસ છે.

જાદુગર અખતે જ્યારે આ શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારે તે એકદમ ગભરાટમાં પડ્યો અને ત્રણ દીવસ અને રાત સુધી તેની સુદ્ધી જતી રહી. ત્રણ દીવસ અને રાત પછી તે પાછો સુદ્ધીમાં આવ્યો અને તેણે જોશ્તે પ્રયાનોને કહ્યું કે, ઓ જોશ્તે પ્રયાનો તું તે સાહેબ હોર્મજદ ઉપર ભરસો રાખે છે અને તે તુરતજ તારી મદદ અને ટેકામાં આહાર પડે છે, જેથી તું આ ઉખ્યા-ણુઓમાં ફાળ્યો છે.

તેણે ત્રીસમું ઉખ્યાણું એ પુછ્યું કે: ક્યો ઘોડો વધારે સારો છે ?

જોશ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જુલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! કુટુંબવાલો કાલો મરદ ઘોડો જેની ઘણી તારીફ થાય છે.

એકત્રીસમો સવાલ આ મુજબ પૂછાયો હતો: તે શું છે કે જે સુફું છે પણ બલતું નથી ? અને તે શું છે જે બીણાશવાલું છે અને બલે છે ?

જોશ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જુલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ તું દોજખમાં પડજે ! ધુલ સુફી છે પણ બલતી નથી, અને ચરખી ભીનાશવાલી છે અને તે છતાં બળે છે.

જાદુગર અખતનો બીજો સવાલ આ પ્રમાણે હતો: ક્યો રાજા ભલો છે ?

જોશ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જુલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ તું દોજખમાં પડજે ! તે રાજા વધારે સારો છે કે જે વધુ દયાળુ અને ગદાપણુ તથા જ્ઞાનમાં ઉત્તમ છે અને પેદાએશનો શોકીત છે.

તેણે પુછેલું તેત્રીસમું ઉખ્યાણું આ મુજબ હતું: જોશ્તે પ્રયાનો, તારે માટે કેટલી દોલત છે ?

જોશ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, ઓ દુષ્ટ અને પાપી જુલમગાર જીવતાં જીવત તું કંગાલ્યતમાં રહેજે અને મુવા બાદ દોજખમાં પડજે ! મારે માટે ત્રણ પ્રકારની દોલત છે; એક જે હું ખાઈ છું તે, બીજી જે હું પેહેડું છું તે અને ત્રીજી ગરીબ અને લાયક લોકોને જે હું આપું છું તે.

પ્રકરણ ચોથું.

પંજી જોશ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, તે મને પૂછેલા તેત્રીસ સવાલોનો ખરો ખુલાસો મેં આપ્યો છે; હવે હું તને ત્રણ ઉખ્યાણું પુછુ છું; જે તેનો

જવાબ તું ન આપશે તો હું તને તુરત મારી નાંખીશ. જાદુગર અખતે કહ્યું કે, મને પૂછ કે હું તેનો ખુલાસો કરું.

ગોસ્તે ફરયાનોએ પૂછ્યું કે, એક હાથ જમીનનાં ખીજની કીંમત શું છે? એક બલદ હલ ખેડે તેની કીંમત શું છે? અને સગપણમાં લગન કરવાની ફરજ અને ભલાં કામની કીંમત શું છે?

જાદુગર અખત એનો ખુલાસો જાણતો ન હતો જેથી તેણે કહ્યું કે, કુદરતી હાજત થઈ છે અને તે વખતે રેવાજ પ્રમાણે હું ઉખ્યાણાંનો જવાબ આપતો નથી. ગોસ્તે પ્રયાનોએ કહ્યું કે, જા અને પડોશમાંની એકાદ જગે ખેસ અને કુદરતની હાજતથી પરવારી જલદી પાછો આવ અને આ ત્રણ ઉખ્યાણાંનો ખરો જવાબ આપ, પણ જો તું એમ કેહેશે કે, તે તું જાણતો નથી તો હું તને તુરત કાપી નાખીશ.

જાદુગર અખત જાદુઈ માફતે દોજખમાં દોડ્યો અને હેરેમનને ખુમ પાડી કેહેવા લાગ્યો કે, એ કમળખત! એક હાથ જમીનનાં ખીજની કીંમત શું છે? એક બલદ હલ ખેડે તેની કીંમત શું છે? અને સગપણમાં લગન કરવાની ફરજ અને ભલાં કામની કીંમત શું છે?

બદખખત હેરેમને જાદુગર અખતને ખુમ પાડી કહ્યું કે, તારા સવાલોનો જવાબ આપવાને હું શક્તિવાન નથી, કારણ કે જો હું જવાબબોલું તો મારા સઘળાં પ્રાણીઓ દેવો અને દેવીઓ સાથે નાશ પામે અને મારાં પોતાનાં પ્રાણી કરતાં તારે માટે કાંઈ મને વધુ પ્યાર નથી. જો હું તું પુછે છે તે ઉખ્યાણાંઓનો જવાબ આપું તો મારા સઘળાં પ્રાણીઓ કમળખત થઈ જાય અને હોર્મજદની પેદાએશની વીરદ્ધ કાંઈ નહીં રહેવાથી તે જોરેમંદ થાય અને તેથી તુરતજ ક્યાંમત આવે અને નથી દુન્યા થાય. જા અને તારી ગરદન તેને આપ; એ કાંઈ મેં વિશ્વાસઘાત કર્યો નથી, તારો વખત આવી ચુક્યો છે અને તેને અટકાવાય નહીં, તારી જગા દોજખમાં છે અને સઘળાં પાપીઓ કરતાં તારી સજા વધુ સખત છે.

જાદુગર અખત નીરાશ થઈને દોજખમાંથી પાછો આવ્યો અને તેને ગોસ્તે પ્રયાનોની રૂબરૂ તેના નાશ માટે લાવવામાં આવ્યો. જાદુગરે તેને કહ્યું કે, ગોસ્તે પ્રયાનો આ ઉખ્યાણાંમાં તું ફાવ્યો છે કારણ કે હોર્મજદ અને અમસાસપંદો તારી સાથે છે અને જે ચીજ તને ન આવડતી તે તેઓ તારી તરફથી કેહેતા, પણ મેં હેરેમન અને દેવો ઉપર લડસો રાખ્યો અને તેમને ત્રણ સવાલ પૂછ્યા તેનો તેઓ મને જવાબ આપતા નથી.

એ પછી જાદુગર અખતને ગોસ્તે પ્રયાનોએ તુરત કાપી નાખ્યો હતો.

હાદોખ્ત નરક.

મકરણ પેહલું.

અર્પમ્ વોહૂની બંદગીની મોટાઈ વિષે.

જરથુસ્ત્રએ અહુરમજ્દને પૂછ્યું: ઓ ઘણાજ વૃદ્ધિ કરનાર, હાડમંદ દુન્યાના પેદા કરનાર અશો અહુરમજ્દ! એવો કયો એક પૂરો કલાંમ છે જેમાં સઘળી ભલી ચીજો અને પવિત્ર મૂળમાંથી નીકળેલી સઘળી ચીજોની વખાણ છે ?

અહુરમજ્દએ જવાબ વાળ્યો: ઓ સ્પતમ જરથુસ્ત્ર ! તે બંદગી અર્પમ વોહૂની છે. જે કોઈ અર્પમ વોહૂનો કલાંમ પૂરતાં યકીન અને ભક્તિ-ભાવથી ભણે છે તે હું હોર્મજ્દની વખાણ કરેછે; તે શખ્સ પાણીઓની વખાણ ગાયછે, તે શખ્સ પૃથ્વીની વખાણ ગાયછે; તે શખ્સ ગોસ્પંદોની વખાણ ગાયછે; તે શખ્સ ઝાડપાંતોની વખાણ ગાયછે; તે શખ્સ મજ્દની પેદા કરેલી સઘળી ચીજો, પવિત્ર મૂળમાંથી જન્મ પામેલી સઘળી જાણુ-સોને વખાણે છે. કારણ કે તે સચ્ચાઈની બંદગી કરવાથી, તેમજ અહુન વર્ધ્ય ભણવાથી, ઓ જરથુસ્ત્ર ! માણસનાં રવાનનું તથા દીનનું કૌવત અને કૃતેહ વધેછે. કારણ કે અર્પમ વોહૂની તે એકલી બંદગીની કીંમત સો ગણી નીરાંતની ઊંઘ, ગોસ્પંદોના હજાર ગણા ખોરાક, નાહાના ગોસ્પંદોના દશહજાર ગણા ખોરાક અને સઘળાં રવાનોના મિનોઈ જહાનમાં જઈ પોહોંચવા જેટલી છે.

કઈવખતે ભણેલી અર્પમ્ વોહૂ ખીજવાર ભણેલી દશ અર્પમ્વોહૂ કરતાં મોટાઈ ભલાઈ અને ખુશસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે ?

અહુરમજ્દએ તેને જવાબ વાલ્યો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત્ર ! માણસ ભોજન કરતી વખતે હૃદયતાત્ (ખોર્દાદ) અને અમરેતાત્ (અમર્દાદ) નાં માનમાં એક અર્પમ્વોહૂ સારા વિચારથી, સારા સુખનોથી અને સારાં કામોથી ભણે અને દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુખનો અને દુષ્ટ કામોને તજ દે તો તે બંદગી ખીજવાર ભણેલી દશ અર્પમ્વોહૂ કરતાં મોટાઈ, ભલાઈ અને ખુશસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે.

કઈ વખતે ભણેલી અર્ધમવોહ બીજીવાર ભણેલી સો અર્ધમ વોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે ?

અહુરમજ્દએ તેને જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત ! માણસ નીચવેલો હોમનો રસ પીધા પછી સારા વિચારોથી, સારા સુખનોથી અને સારાં કામોથી, તેમજ દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુખનો અને દુષ્ટ કામો તજી-દઈને એક અર્ધમવોહ ભણે તો તે બીજીવાર ભણેલી સો અર્ધમવોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે.

કઈ વખતે ભણેલી એક અર્ધમવોહ બીજીવાર ભણેલી હજાર અર્ધમવોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે ?

અહુરમજ્દએ તેને જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત ! બીજાણું ઉપર સુવા જતાં અને ઊંધ આવવાની વખતે સારા વિચારોથી, સારા સુખનોથી અને સારાં કામોથી તેમજ દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુખનો અને દુષ્ટ કામો તજીને માણસ એક અર્ધમવોહ ભણે તો તે બીજીવાર ભણેલી હજાર અર્ધમવોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે.

કઈ વખતે ભણેલી એક અર્ધમવોહ બીજીવાર ભણેલી દશહજાર અર્ધમવોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે ?

અહુરમજ્દએ તેને જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત ! ઊંધમાંથી બીધાર થતાં અને જગૃત થતાં સારા વિચારોથી, સારા સુખનોથી અને સારાં કામોથી તેમજ દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુખનો અને દુષ્ટ કામો તજીને માણસ એક અર્ધમવોહ ભણે તે બીજીવાર ભણેલી દશહજાર અર્ધમવોહ કરતાં મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં ચઢ્યાતી છે.

કઈ વખતે ભણેલી એક અર્ધમવોહ મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં આપણી આ દુન્યા “ ખનિરથ ” તથા તેના સઘળા રેહેવાસીઓ, તેમનાં ઢોરો અને રથો સાથેની ખરાબર છે ?

અહુરમજ્દએ તેને જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત ! માણસ પોતાની જીંદગીની છેલી ઘડીએ સારા વિચારોથી, સારા સુખનોથી અને સારાં કામોથી તેમજ દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુખનો અને દુષ્ટ કામો તજી એક અર્ધમવોહ ભણે તે મોટાઈ, બલાઈ અને ખુબસુરતીમાં આપણી આ દુન્યા “ ખનીરથ ” તથા તેના સઘળા રેહેવાસીઓ તેમનાં ઢોરો અને રથો-સાથેની ખરાબર છે.

કઈ વખતે ભણેલી એક અષ્ટમવોદ્ધ મોટાઈ, ભલાઈ અને ખુબસુરતીમાં દુન્યામાં તથા આકાશમાં જે કાંઈ છે તે તેમજ આ જમીન અને પેલી રેશણીઓ અને અશોઈનાં તોખમની મજદની પેદા કરેલી તમામ જણુ-સોની બરાબર છે.

અહુરમજ્દએ. તેને જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જરથુસ્ત્ર ! માણુંસ ખુરા વિચારો, ખુરા સુખનો અને ખુરાં કામો તજુદેધને તોજેશ દાખલ એક અષ્ટમવોદ્ધ ભણે તે મોટાઈમાં, ભલાઈમાં અને ખુબસુરતીમાં દુન્યા તથા આકાશમાંની સર્વે જણુસો તેમજ આ જમીન અને પેલી રેશણીઓ અને અશોઈનાં તોખમની મજદની પેદા કરેલી તમામ જણુસોની બરાબર છે.

પ્રકરણ બીજું.

મરણ પછી અશો મરદનાં રવાનનું શું થાયછે તે વિષે.

જરથુસ્ત્રએ અહુરમજ્દને પૂછ્યું કે, હાડમંદ દુન્યાના પેદા કરનાર ઓ અશો અને ઘણીજ વૃદ્ધિ કરનાર મિતો ! જ્યારે એક અશો મરદ મરણ પામે છે ત્યારે પેહેલી રાતે તેનું રવાન ક્યાં રહે છે ?

ત્યારે અહુરમજ્દએ જવાબ દીધો કે, માયાં આગલ તે પોતાની બેઠક લે છે અને ઉસ્તવર્ધતિ ગાથા ભણતાં નીચે મુજબના આશીર્વાદના સુખનો બોલેછે. સુખી તે છે કે જેને પોતાની મઝૂં પ્રમાણે રાજ્ય કરનાર અહુરમજ્દએ આશીર્વાદ આપ્યો. તેના રવાનને તે જ્યારે દુન્યામાં હતો ત્યારે તેની આખી હુંદગીમાં જે સુખ તેણે મેલવ્યું હતું એટલું બધું સુખ એ એક રાતમાં તેને મળેછે.

બીજી રાતે તેનું રવાન ક્યાં રહેછે ?

ત્યારે અહુરમજ્દએ જવાબ દીધો કે, માયાં આગલ તે પોતાની બેઠક લેછે અને ઉસ્તવર્ધતિ ગાથા ભણતાં નીચે મુજબના આશીર્વાદના સુખનો બોલેછે. સુખી તે છે કે જેને પોતાની મઝૂં પ્રમાણે રાજ્ય કરનાર અહુરમજ્દએ આશીર્વાદ આપ્યો. તેના રવાનને તે જ્યારે દુન્યામાં હતો ત્યારે તેની આખી હુંદગીમાં જે સુખ તેણે મેલવ્યું હતું એટલું બધું સુખ એ એક રાતમાં તેને મળેછે.

ત્રીજી રાતે વળી તેનું રવાન ક્યાં રહેછે ?

ત્યારે અહુરમજ્દએ જવાબ દીધો કે, માયાં આગલ તે પોતાની બેઠક કરેછે અને ઉસ્તવર્ધતિ ગાથા ભણતાં નીચે મુજબના આશીર્વાદના સુખનો

બોલેછે: સુખી તે છે કે જેને પોતાની મર્જ પ્રમાણે રાજ્ય કરનાર અહુર-મજ્દએ આશીર્વાદ આપ્યો ! તેનાં રવાનને તે જ્યારે દુન્યામાં હતો ત્યારે તેની આખી હુંદગીમાં જે સુખ તેણે મેલવ્યું હતું એટલું બધું સુખ એ એક રાતમાં તેને મળેછે.

ત્રીજી રાત પૂરી થઈને આમદાદ થતી વેલાએ તે અશો મરદનું રવાન મીઠા સુગંધનાં ઝાડોની ગટા હેઠલ આવેછે અને ત્યાં તેને મીઠી સુગંધ મળેછે. તેને વધુ દક્ષિણ દિશાએથી પવન ઝુંકતો લાગેછે, અને તે પવન ખીજ સઘલા પવનો કરતાં તેને વધુ મીઠો માલમ પડેછે. અને તે મીઠો પવન નાક વાટે દમમાં લેઈને તે અશો મરદનું રવાન વિચારે છે કે, આ પવન ક્યાંથી આવેછે; મેં કદી દમમાં નહીં લીધેલો એવો આ સુગંધી પવન ક્યાંથી ઝુંકેછે ? તે પવનની સાથે તેને પોતાનું અંતઃકરણ એક ખુબસુરત, પ્રકાશીત, સફેદ હાથવાલી, જોરાવર, સારાં ઘટમની, ઊંચાં કદની, સારી ધાઈઓવાલી, સનોખરના ઝાડ જેવી સીધી, ઉમદા, પ્રકાશીત ચેહરાની, પંદર વરસની જામરની અને દુન્યાનાં સર્વેથી ખુબસુરત પ્રાણીઓ કરતાં વધુ ખુબસુરત કન્યાના આકારે આવતું દીસેછે.

પછી તે અશો મરદનું રવાન તેને પુછે છે કે, મેં કદી દીડેલી નહીં એવી જે અતી ખુબસુરત કન્યા તું કોણ છે ?

અને તેણી કે જે તેનું અંતઃકરણ હતી તે બોલીકે, ઓ ભલા વિચારેના, ભલા સુખનોના, ભલાં કામોના અને ભલા ધર્મના જવાંન ! હું તારૂં પોતાનું અંતઃકરણ છું. જે મોટાઈ, ભલાઈ, ખુબસુરતી, મીઠા સુગંધ, ક્રતેહમંદ કૌવત અને ખુસીસાથનો તું મને દીસે છે તે માટે દરેક જણે તને ચાહ્યો છે, અને તેજ પ્રમાણે ભલા વિચારો, ભલા સુખનો, ભલાં કામો તથા ભલા-દીનના ઓ જવાંન ! જે મોટાઈ, ભલાઈ, ખુબસુરતી, મીઠા સુગંધ અને ખુશીસાથે હું તને દેખાઈછું તે માટે તું મને ચાહી છે. જ્યારે તું કાઢને (મુદ્દા) બાલતાં અને મૂરતીપુજના કામ કરતાં, તથા જીવમાત ગુજરતાં અને ગરીબો સામે પોતાનાં આર્ણી બંધ કરતાં જોતો ત્યારે તું ગાથા બણતો અને ભલા પ્રાણીઓ તથા અહુરમજ્દના આત્મની ક્રિયા કરતો તથા નજ-દીકથી તેમજ દૂરથી આવેલા અશો મરદને (અશોદાદ આપી) ખુશી કરતો. હું પયારવંતી હતી અને તે મને વધુ પયારવંતી કરી હતી; હું સોહાંમણી હતી અને તે મને વધુ સોહાંમણી કરી હતી; હું ચાહાવા લાયક હતી; અને તે મને વધુ ચાહાવા લાયક કરી હતી હું ઊંચી જગાએ (પંક્તીએ) બેસનારી હતી અને તે આ ભલા વિચાર, ભલા સુખન અને ભલાં કામથી વધુ સારી જગાએ મને બેસતી કરી હતી.

આ રીતે હું હોમનદની માણસો બંદગી કરેછે; હું કે જેની લાંબો વ-
ખત થયો બંદગી થતી તથા સલાહ લેવાતી આવીછે, એ પછી તે અશો
મરદ આગલ વધીને પેહેલું પગલું હુમત (બેહેસ્ત) માં મેલેછે; પછી તે આ-
ગલ વધીને બીજું પગલું હુમત (બેહેસ્ત) માં મેલેછે; ત્રીજું પગલું તે હવર્સ્ત (બેહેસ્ત) માં મેલેછે અને ચોથી વાર તે અશો-
મરદ હમેશગીની શેશણીવાલાં ગરૈયમાનમાં જાયછે.

એ પછી તેની આગમ્ય ગુજરેલાં એક અશોમરદનું રવાન તેને પૂછે છે
કે “ઓ તું અશોમરદ તું કેમ મરણ પામ્યો? હાડમંદ દુન્યામાંથી મીનોઈ
દુન્યામાં, ફાંની દુન્યામાંથી અમર્ગ દુન્યામાં દોરો અને તરેહવાર મોઝમઝા-
સાયનાં ધરખાર છોડીને તું અશો કેમ આવ્યો? તને કેટલું લાંબું સુખ મળશે?”

અહુરમઝદ કહેછે કે, તું જે પુછેછે તે એ રવાનને ના પૂછ કારણ કે તે
શરીર અને રવાનને છુટાં થવાના બયંકર, નાશકારક અને ધાસ્તીકારક
રસ્તા ઉપરથી છેક હમણાજ આવ્યુંછે. ઝરેમય તેલ (અમૃત) નો ખોરાક
તેને લાવી આપો; લલાવિચારો, લલા સુખનો અને ભલાં કામોવાલા જવાન
મરદ માટે, તે મરણ પામવા પછી એ ખોરાક છે; લલાવિચાર, લલા સુખન
અને ભલાં કામોવાલી, સારા તત્વની અને પોતાના ભર્યોરને તાબેદાર ર-
હેલી ખોરાત માટે તેણી મરણ પામવા પછી એ ખોરાક છે.

પ્રકરણ ત્રીજું.

એક પાપી રવાનની મરણ પછીની હાલત વિષે.

જરથુસ્ત્રએ અહુરમઝદને પૂછ્યું કે, હાડમંદ દુન્યાના પેદા કરનાર ઓ
અશો અને ધણીજ વૃધ્ધી કરનાર મીનો અહુરમઝદ! ન્યારે એક પાપી
માણસ મરણ પામેછે ત્યારે તેનું રવાન તે (પેહેલી) રાતે ક્યાં રહેછે?

ત્યારે અહુરમઝદએ જવાબ દીધો કે: ઓ અશો જર્યોસ્ત! તે માયાંની
નજદીક દોડતું ફરેછે અને કાંમ નેમેજાંમ્ ગાથા ભણતાં બોલેછે કે, કઈ
ભૂમી તરફ હું જઈશ, કોણની આગલ અરજ ગુજરતો જાહે? પોતાની
આખી જીંદગીમાં તે રવાને જે સંકટ ભોગવ્યું હોયછે તે સઘલું તે એક
રાતમાં તેને ભોગવવું પડેછે.

બીજી રાતે તેનું રવાન ક્યાં રહેછે?

ત્યારે અહુરમઝદએ જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જર્યોસ્ત! તે માયાંની
નજદીક દોડતું ફરેછે અને કાંમ નેમેજાંમ્ ગાથા ભણતાં બોલેછે કે, કઈ

ભૂમિ તરફ હું જઈશ, કોણની આગલ અરજ કરતો જાઉં ? પોતાની આખી જીંદગીમાં તે રવાને જે સંકટ ભોગવ્યું હોયછે તે સઘળું તે એક રાતમાં તેને ભોગવવું પડેછે.

ત્રીજી રાતે તેનું રવાન ક્યાં રહેછે ?

સારે અહુરમજ્દએ જવાબ દીધો કે, ઓ અશો જર્થોસ્ત ! તે માથાની નજીક દોડતું ફરેછે અને કાંમ નંમેર્નમ્ ગાથા લખતાં બોલેછે કે, કઈ ભૂમિ તરફ હું જઈશ, કોણની આગલ અરજ કરતો જાઉં ? પોતાની આખી જીંદગીમાં તે રવાને જે સંકટ ભોગવ્યું હોયછે તે સઘળું તે એક રાતમાં તેને ભોગવવું પડેછે.

ત્રીજી રાતની આખેરે બામદાદ થતાં, ઓ અશોજરથુસ્ત્ર ! તે પાપી મરદનું રવાન આફતો અને ગંધામાંથી પસાર થતું માલમ પડેછે; તેને લાગેછે કે, ઉત્તર દિશા તરફથી બીજા સઘલા પવનો કરતાં વધુ, ગંધીલો પવન વાયછે; તે પવન નાક વાટે દમમાં લઇ તે પાપીનું રવાન વિચાર કરેછે કે એ પવન ક્યાંથી આવેછે; એ પવન એટલો બધો ગંધીલો છે કે જેવો મેં આગલ કદી દીઠો ન હતો. ?

તે પાપી રવાન આગલ વધતાં પેહેલું પગલું દુશ્મત (દોજખ)માં મેલેછે; સાંથી આગલ વધતાં બીજું પગલું દુઃખુપ્ત (દોજખ)માં મેલેછે ત્રીજું પગલું તે દુઃખપ્તવસ્તી (દોજખ)માં મેલેછે અને ચોથે પગલે તે અગણીત અંધારાનાં દોજખમાં દાખલ થાયછે.

એ પછી તેની આગલ ગુજરેલા એક પાપીનું રવાન તેને પૂછે છે કે “ ઓ પાપી મરદ તું કેમ મરણ પામ્યો ? હાડમંદ દુન્યામાંથી મીનોઈ દુન્યામાં, ફાંની દુન્યામાંથી અમર્ગ દુન્યામાં દોરો અને તરેહવાર મોજમજા સાયનાં ધરબાર છોડીને ઓ પાપી તું કેમ આવ્યો ? તને કેટલો વખત સંકટ ખમતું પડશે ! ”

સારે જુઠો અહુરમઝ્દન્યુ બુમ પાડેછે કે, તું જે પૂછે છે તે એ રવાનને ના પૂછ કારણ કે શરીર અને રવાનને છુટાં થવાના ભયંકર, નાશકારક અને ધાસ્તીકારક રસ્તા ઉપરથી તે છેક હમણાંજ આવી લાગ્યુંછે. તેને ખોરાક તરીકે ઝેર અને ઝેરી દુર્ગંધ લાવી આપો: દુષ્ટવિચાર, દુષ્ટ સુખન અને દુષ્ટ કામો તથા દુષ્ટ મહજબનાં જવાન માટે તેનાં મરણ પછી એજ ખોરાકછે; દુષ્ટ વિચાર, દુષ્ટ સુખન અને દુષ્ટ કામની, દુષ્ટ ધર્મની, ખરાબ તત્વની અને ભર્યારને નાફ્રમીન ઓરત માટે તેણીનાં મરણ પાદ એજ ખોરાક છે.

એકવીસ નસ્કો.

જયોસ્તિ ધર્મમાં, ધર્મને લગતી એકવીસ કેતાઓ અથવા નુસ્કો છે; અને તે સ્પિત્માન જરથોસ્ત દાદાર હોરમજ્દની દરગાહેથી લાવ્યા હતા, એવો સાધારણ રીતે સધત્રા જરથોસ્તિઓમાં વિગારછે. પણ એ નુસ્કોનાં નામ તથા તેમાં જણાવેલી જુદી જુદી ક્રીમતીઆખદોથી ઘણા ખરા જરથોસ્તિઓ ખીનવાકેફ છે, માટે એ કેતાઓ વિષેનો નીચલો ટુંક હેવાલ તેમણે માટે જાણવા જોગ થઈ શકશે. અલખતાં એ નુસ્કોનો મોટો ભાગ તો, ધરાની શેહેનશાહાતનાં પડી ભાગવા સાથ તારાજ થઈ ગયલો હોવાથી, આપણે તેનું અસલ લખાણ મેલવવાને તો જોનશીખ છિયે, પણ કેટલીક પેહેલવી કેતાઓ હાલ મોજુદ છે, તે ઉપરથી અને મુખ્ય કરી “દીની-વજર કદ” ઉપરથી તેનો નીચે પ્રમાણેનો હેવાલ મલી શકેછે:—

યથા અહ વધર્થોના જે ૨૧ શબ્દો છે, તેજ એ એકવીસ નુસ્કોનાં નામ છે.

એ નામો હેલ પ્રમાણે છે:—યથા, અહ, વધર્થો, અથા, ૨૧ નુસ્કોનાં નામ.

રતુશ, અપાત્, ચીત્, હયા, વંધહેઉશ, દજદા, મનં-ધ્રહો, શમ્યઓથનામ્, અદ્-હેઉશ, મજદાર્, ક્ષત્રેમ્યા, અદુરાર્, આ, યિમ્, દ્રેગુખ્યો, દદત્, વાસ્તારેમ્, આ સધલાં જંદ નામો છે, અને એને મલતાં પેહેલવી નામો આ પ્રમાણે છે:—સદ્કર, વર્ટ માન્સર, યકો, દામ્દાદ, નાદર, પાજ્ અથવા પાહ, રતોષ્ટાર્દિ, યરીશ, કરકીસોષો, વિદ્યાર્પ-સાર્તો, વણી અથવા દાદક, ચિદ્રહો, રપેન્દ, યકાં-યરતો, નીકાદ્મ, દૂઆસૂ-જદ અથવા દૂઆસૂદ, દૂસ્પારમ્, સકાદ્મ, વીક-દેવ-દાદ, હાદોખ્તો, રત્તદ-યસ્તો.

સદ્કર (કાયદો કરનાર) નુસ્ક જેને રવાયતમાં સ્તુદગરને નામે ઓલ-ખેલુંછે, તેમાં ૨૨ પ્રકરણ હતાં. એ મધે બંદગી કર-

યથા અથવા સદ્કર. વાની, નેષ્ટીની રાહે અમલ કરવાની, સારાં કામો કર-

વાની, ઈશ્વર ઉપર ચિત્ત રાખવાની, સગાંઓમાં સુલેહ વધારવાની આખદો વિષે લખાંણ કરેલું હતું.^૧

• (૧) દીનકર્દમાં જણાવવા મુજબ સંપૂર્ણ મજ્દયસની શાહીત્ય એ કેતાખમાં સમાયલું હતું. દીનકર્દની આઠમી કેતાખમાં ઝિના વિષે ટુંક ઈનતેખાખ આપી નવમી કેતાખમાં એ નુસ્કોની દરેકે કર્શરદની વીગત સમાવી છે, જે ઉપરથી એ નુસ્કોની સાતમી કર્શરદમાં આવેલી નીચલી

આ નુસ્કે જે રવાયતમાં વહિષ્-માન્સહને નામે ઓલખાયલું છે, તેમાં
 અહુ અથવા વદ્- પછી ૨૨ પ્રકરણ હતાં, અને તેમાં મજદયસ્તિ ધર્મ
 માન્સર. ઉપર વિશ્વાસ રાખી તે ઉપર શા માટે ધ્યાન આપવું
 જોઈએ તે વિષે, ધર્મ થવા વિષે, જરથોસ્તની દુવા
 તથા વખાણનો ઉપયોગ કરવા વિષે, તેમજ જરથોસ્તની આગમ્ય થઈ
 ગયલા સંધલા સારા બનાવો તથા જરથોસ્તની પછીથી નવી દુનિયા હસ્તીમાં
 આવે ત્યાં સુધીમાં બનનારા બનાવોનું વર્ણન કરેલું હતું.

આ નુસ્કેને રવાયતમાં આધનાં નામથી ઓલખેલું છે, અને તેમાં ૨૧
 વર્ણો અથવા બકો. પ્રકરણ હતાં. એ મધે મજદિયસ્ત ધર્મની સમજ
 તથા અહુરમજદે માણસ જાતને શીખવેલા વિચારો-
 રોનું વર્ણન કરેલું હતું, તથા તે ઉપરાંત માન આપવા વિષે, ન્યાય કરવા
 વિષે, એક ન્યાયાધીશે પોતાની ફરજ બરાબર રીતે કેમ બજાવવી તે વિષે,
 અને ખોટા વિચારો દૂર કરી સારા વિચારો સંપાદન કરવા વિષે વીસ્તાર-
 રેલું હતું.^૨

આ નુસ્કે દ્વાર્જદહ-હમાસ્તને નામે રવાયતમાં ઓલખાયલું છે, અને એમાં
 અથા અથવા દામ્દાદ. ૩૨ પ્રકરણ હતાં સ્વર્ગ અને સ્વર્ગમાં રહેનારાઓ,
 સાઈ અને માહું, માનવજાતની હસ્તી, આકાશ અને
 ભૂમી, પાણીમાં ઉત્પન્ન થતી સંધલી જાણુસો, આતસ અને બાહુપાસો, મા-
 ણુસો અને પશુઓ, સાંપો તથા પક્ષિઓ વગેરેની સમજ એ નુસ્કમાં આપી
 હતી, તથા તે ઉપરાંત મરણ પછી દરેક માણુસે પોતાનાં કૃત્યોનો જવાબ
 આપવાવિષે, ચિન્વત પુલ આગલ થતા ઇનસાફ વિષે, સારી ચાલનાં

જાણવાબેગ વીગત મલે છે: 'સાતમી ફર્ગરદ તા—વે—સો (અવસ્તા તા—વે—ઉર્વાતા) જરથોસ્તી હજારની ચાર મુદતોની ખાસીયત જર્થોસ્તને હોર્મજ્દ બતાવવા વિષેની હતી. પહેલાં સોનેરી જમાનો કે જેમાં હોર્મજ્દ જર્થોસ્તને ધર્મ દેખાડયો હતો. બીજો રૂપેરી જમાનો કે જેમાં વિશ્વાસ્પે જર્થોસ્તથી ધર્મ મેલવયો હતો. ત્રીજો પોલાદો જમાનો જેમાં અશોઈની સ્થાપના કરનાર માર્સપેન્દનો છોકરો આતરો—પાદ જન્મ્યો હતો. ચોથો જમાનો લોખંડ સાથે ભેલાયલો છે જેમાં નાસ્તિકો અને બીજાં લુચ્ચાઓની સત્તાનો ફેલાવો થયો છે તથા તે સાથે ધર્મની સત્તાનો નાશ છે, દરેક પ્રકારની લલાઈ તથા નેકી નબળી થશે અને ઈરાંનને લગતાં મુલકોમાંથી માન અને ડાહ્યાપન જતાં રહેશે. એ મુદતમાં અશો લોકોને ઘણી વેદના ખમવી પડશે.'

(૨) દીનકર્દની નવમી કેતાબમાં આ નુસ્કું જે વર્ણન આપ્યું છે તે મુજબ એ નુસ્કમાં ઘણાંજ નજદીકનાં સગાઓમાં લગન કરવાનાં સારા કામની તાકીદ કરી છે.

માણસોને ઈનામ આપવા અને પાપીઓને સજા કરવા વિષેનું કેટલુંક વર્ણન કરેલું હતું.^૩

આ નુસ્કામાં ૩૫ પ્રકરણો હતાં, અને તેમાં તારા અને ગૃહો, તેમની સારી નરસી અસર, આંદરાત વગેરે વિષે લખાણ કરવાનું અથવા નક્કર. રેલું હતું. • આ નુસ્કાનો ફાર્સિ તથા આરબી ભાષામાં તરજુમો કરેલો છે, અને તે ફાર્સિમાં “કપામનન” અને આરબી ભાષામાં “મુતાલ” ને નામે ઓળખાય છે.

પાજમનાં નામથી આ નુસ્કા રવાયતમાં ઓલખાયું છે અને એમાં જુદાં જુદાં ૨૨ પ્રકરણો હતાં. પશુઓ તથા મેંદાઓને અથવા અથવા પાજક. કેવી રીતે મારવાં, કઈ જાતના પશુઓને ખાવાં અને કઈ જાતનાને નહીં ખાવાં, અને મરણ પામવાની અણી ઉપર આવેલાં મેંદાંને કેવી રીતે મારી નાંખવું તે બાબતની એમાં સમજ આપેલી હતી. જેમ ધંધારની ક્રિયા પાછળ વધારે ખર્ચ કરવામાં આવે તેમ વધારે બદલો મહે તે વિષે, દસ્તુરો, મોળેદો, અને હેરબદો, તેમજ સાઈ કામ કરવાથી ધાન છલ ન હટે એવા શખ્સોને કેટલી બખ્શીસ કરવી જોઈએ તે વિષે, જે કોઈ ધંધારની ક્રિયા કરી કોઈ ગુજરેલાં નામનો શ્યાવ ઇન્કલે, તે શખ્સનું મરતી બેળાએ તથા સ્વર્ગમાં શું થાય છે, તથા તે કેવાં ઇનામને પાત્ર થાય છે તે વિષે, પહેલજગાર ગુજરેલાં સગાંઓ માટે પોશાકનું દાન કરવા વિષે તથા તેમના માટે બંદગી કરવા વિષે તથા દુરવરદેગાનના મોટા પાંચ તથા ન્હાના, પાંચ મલી દશ દીવસો ઉપર સારાં કામો કરવાની દુરજ વિષે આ નુસ્કામાં મ્યાન કર્યું છે.^૪

(૩) કામાલ બારાહની રવાયતમાં આ નુસ્કાનો વીગત નીચે મુજબ આપે છે: પાંચમાં નુસ્કાનું નામ કાઝદહ હોમાસ્ત છે જેનો અર્થ “મદદ માટેની ચોપડી” એવા થાય છે. આ ચોપડીમાં ૩૨ કહી છે જે તે સર્વ શક્તિવાન અરો પદા કરનારે શ્રેષ્ઠ કુન્યા અને હલકી કુન્યાના પ્રાણીઓની યાદગારીમાં મોકલી આપ્યા છે અને તેમાં તેમનું પોતાનું તથા આકાશ પૃથ્વી અને પાણી, ભાલપાલા તથા આતશ, માણસો અને પશુઓ, ચરતાં અને ઉડતાં જનાવરો વીરો શણાળ પવીર અને સર્વ શક્તિવાન દાદારે જણાવ્યું છે તથા તેમના કાયદા અને ઉપયોગ માટે જે કાંઈ તેણે ઉત્તર કર્યું છે તેનું વર્ણન કર્યું છે. આ બાદ તેમાં કયાંમત અને સ્વર્ગ વિષે અને કયાંમત વખતે ભક્ષાં ખુશ કામો કરનારાઓનું વર્ણન છે.

(૪) દીનકદમાં આ નુસ્કા બાબદ નીચલું વર્ણન મળે છે: પાંચ અથવા પાંચમાં ત્રુત્તોને લગતા તેહેવારો (ગહમ્બારો) ઉપર આતશ અને પાણીની ક્રિયાઓના સંબંધમાં જનાવરોને દીનના કાયદા પ્રમાણે કેમ કાપવાં તેની વીગત આપી છે; વલી આ ગહમ્બારોની

આ નુસ્ક જેમાં ૫૦ પ્રકરણો હતાં, તે રવાયતમાં રતુષ્ઠાઈનાં નામથી
 ઓલખાયછે. નોકરી કેવી રીતે બળવવી, પોતાના
 ચીવ અથવા રતોષ્ટા-
 ઇદિ. હાથ હેઠલનાઓને હુકમો કેમ આપવા, અને રાજાઓ,
 ધર્મના વડા ઉપાધ્યાઓ અને ન્યાયાધીશોને તાબે રે-
 હેવા વિષે, શેહેરોનો બચાવ કરવાવિષે, પશુ પંખીઓને કેમ પકડવાં તેવિષે,
 હારમજદની પેદા કરેલી જાણુસો કદ અર્થે હારમનની પેદા કરેલી કદ તેવિષે
 તથા સઘલા સમુદ્રો, પાહારો, અને જમીનો વગેરે વિષે એ કેતાબમાં વર્ણન
 કરેલું હતું.^૫

આ નુસ્કમાં ૬૦ પ્રકરણો હતાં, અને તેમાં રાજાઓએ રાજ કેમ ચ-
 લાવવું તથા ધર્મના ઉપાધ્યાઓએ ધર્મના ક્ષમીનો કેમ
 હયા અથવા ખરીદા. આપવાં તેવિષે તેમજ પૃથ્વીની સંભાલ લેવા અને
 દરેક નવા શેહેરને આખાદ કરવા વિષે, તથા જુઠાં, પાપી અને બદ માણુ-
 સોનું વણું આપેલું હતું.^૬

ક્રિયા ક્યારે, ક્યાં અને કેમ કરવી તે તેમજ તેના ફાયદાઓ અને ક્રિયા કરનાર ધર્મચુર-
 ઓની ફરજો વર્ણવી છે. દિવસો, મહીનાઓ અને વરસો તથા ઉનાલા અને શીયાલાના
 ચક્રાવા અને શીયાલાની આખિરના દશ દિવસો કે જ્યારે ફરોહરો આ કુન્યાની ભેટ લેછે તે
 બાબદ તથા તે વેલાએ શું ક્રિયા કરવી તેની વીગત તેમાં છે. પૈદાંને લગતો ભાલપાલો ક્યારે
 ભેગો કરવો તે વિષે, આત્માને લગતાં તરેહવાર પાપોની તોજેશ કરવાની જરૂર અને એવી
 તોજેશ કરવાથી નીપજતા ફાયદા તથા તોજેશ નહીં કરવાથી નીપજતી ઈજા વિષે તેમાં
 જણાવ્યું છે. મીનોની તથા ગેતીની કુન્યાના તેત્રીસ મુખ્ય સરદારો વિષે, મોટાં ભલાં-
 કામોના અમતકારો અને નાસ્તીકપણાંનાં ભયંકર પાપવિષે તેમાં દરશાવ્યું છે. એક એવારત
 પોતાના ભર્યારની મીલકત કેટલે દરજ્જે આપી દેઈ શકે અને ભરયાર તે પાછું કાયદા સર
 રીતે ક્યારે વસુલ કરી શકે વગેરે તેમાં જણાવ્યું છે.

(૫) દીનકર્દમાં કહે છે કે, રતૂશ્તાઈતી એ કર્યા વગર નહીં ચાલે એવી ધર્મની ક્રિયાઓ,
 પવિત્રાઈ આપનાર એક ધર્મચુરની લાયકાત અને અતી ઉત્તમપણાંનાં કારણ, તથા હકૂતે-
 કેશ્વર જમીનના ધર્મચુરોઓની નાલાયકાતને લાયકાત અને અતીઉત્તમપણાંથી કેમ ખીછા-
 લુવી, અમ્સાસ્પન્દોનું ભેગા થઈ દેખાવું, ફરેસ્તાઓની આરાધનાના કલામો અને તે કેમ
 વાપરવા, ક્રિયાઓમાં રોકાતા બંને મોબેદો (ભોતી અને રાશિવ) એ ક્રિયા કરતાં કેવી રીતે બેસવું
 અને તેઓએ શું કામ કરવાં, ભલાં કામોની મોટાઈ અને તે રાજપુશીથી કરવા, રાજપુશી
 કેટલા પ્રકારની હોય છે અને હાડમંદ કુન્યાના વિચારો, શબ્દો અને કામો સાથે અહુર-
 મજદનું નજદીકપણું હોવા વિષેનો નીબંધ છે.

(૬) દીનકર્દમાં કહે છે કે, ચિદ્રતો નુસ્ક માણુસજાતની તવારિખ વિષે છે; અહુર-
 મજદે પેહેલા શપ્ત મયોમર્દને કેમ પેદા કર્યો, પેહેલું બેઠું મધ્ય અને મધ્યોઈ કેમ ઉત્પન્ન

એ નુસ્ક ને રવાયતમાં કશોખનાં નામથી ઓલખાયું છે, તેના ૬૦ બાખ
 વૃક્ષહેઉશ અથવા ક- હતા અને તેમાં દાહપણુ અને જ્ઞાન-વિષે, છોકરાં પેદા
 ૨ કાંસોખા. થવાનાં કારણવિષે, ડાહપણુવાલા કેમ થવું, પવિત્રાર્થ
 કેમ રાખવી, સાચું બોલવું, માણસોને ખરાબ રસ્તેથી સારે માર્ગે લાવવા
 વગેરે બાબદોનું વર્ણન કરેલું હતું.

રવાયતમાં આ નુસ્કને વિષ્ણુસ્વરૂપ શાહ અથવા વિષ્ણુસ્વરૂપ કરી કહે છે, અને
 દન્દા અથવા વિષ્ણુ- તેમાં ગુસ્તાસ્વ પાદશાહનાં રાજ્યનો હેવાલ સમાવેલો
 સ્વ-સાસ્તો. હતો, તથા એવું જણાવેલું હતું કે, સ્વિપ્તમાન જર-
 તોસ્ત આપણો ધર્મ હોર્મજદની દરગાહથી લાવ્યો હતો, અને રાજા વિષ્ણુસ્વે
 (ગુસ્તાસ્વે) તે કબુલ રાખી દુનિયામાં ચાલુ કરાવ્યો હતો.

આ નુસ્કના પહેલા ભાગમાં હોર્મજદના જુદા જુદા ખેતાઓની સમજ
 મનંધહો અથવા વધી. વિષે તેમજ ધર્મમાં જે સારાં કામો કરવાની આપણા
 ઉપર ફરજ નાખેલી છે તેનો ખુલાસો કરેલો હતો.
 બીજા ભાગમાં ધર્મની સમ્યાધ વિષે તથા બીજીથી પરહેજ રહેવા વિષેનું
 વર્ણન કરેલું હતું. ત્રીજા ભાગમાં કરજદાર માણસો વિષે તથા દોષજખ-

થયું અને આ “ ખનિરથ ” કુન્યા વસ્તીથી તદન ભરાઈ જવા પછી આસપાસની છ કુન્યામાં
 વસ્તી કેમ ગઈ અને તેણે આખી કુન્યાને કેમ ફલરૂપ કરી તે બીજા તેમાં છે. હોર્મજ, તખ્મો ઉરુષો (તેહેચુરશ) અને યિમ (જમશિદ)નાં પેશદાદયન વંશ, હોર્મજના ભાઈ અને આરબોના પિતા તાજના વંશવાલા દહાક (જુહાક)નું ખુરં રાજ્ય, ફેરફુન જેણે “ ખનિરથ ” કુન્યાને પોતાના ત્રણ છોકરાઓ સલમ, તુર અને અઈરિચ જેઓ આરબોના રાજા પાતજોબોની દીકરીઓ વેરે પરણ્યા હતા તેમને વેંહેંચી આપી, પછી અઈરિચના નળીરા માનુશચિહર (મિનોએર), તુરાનના હાકમ ફ્રાસ્ચાવ (અફ્રાસ્ચાબ)નું પાતકી રાજ્ય, પછી માનુશચિહરના એક વંશજે આઝીઝોબો તુમારયન, પછી કચકવાદ અને કર્શાસ્પોનાં પાતકી રાજ્ય વિષે તેમાં વિગત આપી છે. કાઈ-ઉશ (કેકાઉશ), સિયાવક્સના છોકરા કઈ-ખૂઓબ વિષે, ઈરાંન, તુરાંન અને સલમાનના કઈ-સોહરાસ્વ અને કઈ-વિશ્તારસ્વ સુધીના વખતની પ્રખ્યાત જાતોને લગતી વારતાઓ સાથે વર્ણન કર્યું છે. પેગમ્બર જરતુશ્ત વિષે અને ફેરફુનનાં રાજ્ય અમલથી તે જરતુશ્તને અહુરમજદ સાથે ખુલાકાત થઈ ત્યાં સુધીના જમાના અને બનાવોનું એમાં ખ્યાંન કર્યું છે. માનુશચિહર, નોદર અને બીજાઓનાં વંશોની વીગત એમાં છે. લવિધયના બનાવો અને કુન્યાનાં કર્યાંમત વિષે; ધંધો કરવાનાં, ચીનતા રાખવાના અને ઉધોગ કરવાનાં જ્ઞાનનું ફજ, ફુશમનને ઈજ નહીં આપવાની માણસજાતની વાકેફી, શરીરની જાલવણી કરવા, અને જરતુશ્તની આગમય અને પછીના વખતમાં આત્માનો છુટકારો થવા વિષેની હકીકત એમાં સમાવી છે.

માંથી સેવટનો છુટકો મેલવવા વિષેની બાબદ સમાવેલી હતી. ચોથામાં પૃથ્વી પેદા થવા વિષે, ખેતી કરવાવિષે, ખજુરી તથા મેવાનાં ખીજાં ઝાડો ઉગાડવા વિષે, માણસો તથા દોરોનું મુખ્ય બળ શાનું છે તે વિષે, નેક રાહે ચાલનારાઓ તથા દસ્તુરો વગેરેને તાબે થવા વિષે જણાવેલું હતું. પાંચમા ભાગમાં માણસોની જુદી જુદી પદવીઓ જણાવેલી હતી. પેહેલી પદવીમાં રાજાઓ, ન્યાયાધિશો અને ધર્મગુરુઓ; બીજામાં દેશની સંભાલ રાખી દુશ્મનો ઉપર હુમલા કરનારાઓને; ત્રીજામાં વાસ્ત્રશાસ્ત્ર અથવા ખેડુતોનો અને ચોથામાં જે વેપારીઓ ચાલાકીથી ધંધો કરી ખોટમાં આવતા નથી, પણ જેઓ પોતાની આવકનો દશમો ભાગ દસ્તુરને તથા રાજાને આપેછે, ગુંઠન મંડીએ બેસી ઈશ્વરનું ભજન કરેછે, અને જેઓ પોતાનાં સેવટનાં ધનામ દાખલ સ્વર્ગને ગણેછે, તેઓને ગણેલા હતા. એ ઉપરાંત, આ નુસ્કના ભાગોમાં શું શું હતું તે માલમ પડ્યું નથી.

સુવાવડેલગતી હકીકત જણાવવાને તથા માણસ જાતના જણમથી સકથઓ ધનનામ તેનાં મરણસુધી નહાની મોટી પંક્તિ ઉપર તે શી રીતે અથવા ચિકૂટો. આવેછે તેનો ખુલાસો કરવાને દાદાર હોરમજદે આ નુસ્ક માણસજાત ઉપર મોકલ્યું હતું.

એ મધે સ્વિપ્તમાન જરથોસ્ત તેની માદર દોઢોને પેટે જણમ્યા પછીથી અંધુહઉશ્ત્ર અથવા તે દશ વરસની ઉમરના થયા ત્યાંસુધીના તેના વિષેનો, સ્પેન્દ. હેવાલ આપેલોછે. જે કોઈ દસ્તુર અથવા મોખેદ ખરાં અંતઃકરણથી આ નુસ્ક પઢે તે પોતાને માટેની અથવા ખીજાઓને માટેની ચાહે તે ઉમેદમાં પાર પડી શકતો હતો એમ જણાવેલું છે.^૭

(૭) દીનકર્દમાં જણાવે છે કે, સ્પેન્દ નરક જરથોસ્તના જન્મ વિષે તથા તેની હેયાતી, કરોહર અને કીર્તિ વિષે, તે કેવી રીતે પેદા પડ્યા તે વિષે, બે મિર્નોઈ શક્તિઓ—સારી શક્તિ તેનું રક્ષણ કરવા અને ખુરી શક્તિ તેનો નાશ કરવા આવી અને તેમાં સારી શક્તિ ક્રોહેમંદ ધઈ તે વિષે; ૩૦ વરસની ઊંમરે તે અહુરમજદની ખુલાકાતે ગયા અને દશ વરસમાં તેણે સાત ખુલાકાતો તેની સાથે કરી તે વિષે, એ પ્રસંગે અમ્સાસ્પેન્દોને તેણે પૂછેલા સાત સવાલો વિષે, તેનામાં સર્વજ્ઞાની ડાહપન દાખલ થવા વિષે તેનો બેહેસ્ત, દોજખ અને હમેસ્તગાંન દેખાડવામાં આવ્યાં તે વિષે, પાપ અને સવાબના ફામોના લેવાતા હોસાખ, ભવિષ્યની જાંદગી, કયામત આવવા સુધી ધર્મનું દુન્યામાં શું થશે તે તથા તેના જાણુ છોકરાઓ જેઓ હેલા ત્રણ પેગમ્બરો થશે તેમનાં જન્મ વિષે તેમાં વર્ણન છે.

હોરમજદ કોણ અને કેવા દરજ્જાનો છે તે વિષે, જુદી જુદી વખત મજદાર અથવા બ- ક્યારે થાયછે અને હોરમજદથી ક્ષાયદા હાંસલ કરવા કાયસ્તો. માટે તેની ગેહોનો ખંદગી કરવા વિષે અને દરેક અ- મસારપંદ કેવા દેખાવનો છે તે વિષે એ મધે વર્ણવેલું છે.^૬

દોલત કેમ એકઠી કરવી તથા સંભાલવી, પૃથ્વિઉપર કઈકઈ જાણુસો નિ- દોષછે, દોજખમાંથી છુટકો કેમ મેલવવો તથા સારે કાંઈમ્મા અથવા ની- માગે કેમ ચાલવું, તથા માણુસનાં મગજ અને શરી- કાકુમ. રમાં શું છે તેવિષે એ નુસ્કમાં ખોલાસો કરેલો હતો.^૭

આ નુસ્કમાં સગાં સગાંઓમાં લગન કેમ કરવાં અહુરાઈ અથવા કુ- તેનું વર્ણન આપેલું હતું.^{૧૦} ખાસુજદ.

(૮) દીનકર્દમાં કહેછે કે, ખકાંચરતોમાં પ્રથમ સર્વેથી શ્રેષ્ઠ મિનો અહુરમજ્દની ખંદગી કરવા વિષે અને પછી મિનો અને ગેતી કુન્યાના દેખિતા અને અનદીઠ ફરેસ્તાઓની આરા- ધના વિષે કે જેમનાં નામ ઉપરથી દિવસોને નામ મલેલાં છે તથા જેઓ ધણાજ કીરતીમંદ, ખલવંત, ફતેહમંદ અને ચમત્કારી છે; કયા ફરેસ્તાઓ પોતાનાં નામથી આરાધ્ય છે અને તેઓની કેવી પ્રકારની સેવા ખળવવી અને તેમને નમસ્કાર કરવી ઘટેછે; ખંદગી કરનારાઓની લાયકાત અને તેમને મલતા બદલા વિષે તથા ઉદ્યોગ કરના વિષે તેમાં વીગત આપીછે.

(૯) દીન કર્દમાં જણાવે છે કે, નીકાકુમનો પહેલો વિભાગ પતકાર-રદિસ્તાન (લવાદને લગતો કાયદો) લવાદો અને લવાદનામાં, ચાર જાતના શખ્દો અને છ જાતની નિસાનીઓથી થતાં સાટાં, આરતો અને ખાલકો, પરદેશીઓ અને મોહોતની સજ્જને લાયકનાઓ વિષે સાંભ- લીને અથવા જોઇને ચુકાદો કરનારા ખાર જાતના લવાદો બાબેછે. બીજો વિભાગ જદમિ- સ્તાન (હુમલો કરવાને લગતો કાયદો) કોઈ ઉપર હુમલો કરી તેને ઈજા કરવી, લોહી કાઢા- ડવું અને ખેલાન કરવા વિષે, મરદ મરદ સાથે, આરત આરત સાથે અને ખાલક ખાલક સાથે ચુક્કીઓથી મારામારી કરે તે માટે તેમને શું સજા ઘટે તે વિષે, તેમજ ગુલામો અને ખાલકોનું ખુન કરવા વિષે તેમાં જણાવ્યુંછે. ત્રીજો વિભાગ રેપિસ્તાન (જખમનો કાયદો) તરેહવાર જાતના જખમો અને તેમની ખાશ્યતો વિષે છે ચાથો વિભાગ હુમેમાલિસ્તાન (તોહામતદા- રોને લગતો કાયદો) છે જેમાં જુહુ ખાલવા અને નીંદા કરવા વગેરેનાં ખરાં ખોટાં તોહમતો વિષે, સુવાવડી આરતોની સંભાલ કરવા બાબદ, ધર્મચુર્રઓ અને તેમના સાગરદો સામેના તરેહવાર યુનાહો અને તોજેશો, તોહામતદારોને મદદ આપવા અને તેમના યુનાહ કુપા- વવા, પરદેશીઓને મારવા, ખુન કરવા અને પૈદાંને લગતાં ફરમાનો વિષેની વીગત આપીછે. પાંચમા વિભાગમાં પાપ અને યુનાહને લગતી પરચુટણ બાબદો આવીછે.

(૧૦) દીનકર્દ તથા બીજી રવાયેતોમાં આ નુસ્કનું જે વર્ણન છે તેમાં તો ખમિલ્વથ (સગપણમાં લગન કરવાં) ની બાબદ મલતી નથી. દીનકર્દમાં આ નુસ્કમાં નીચલી બાબદો આવેલી જણાવવામાં આવેછે: ચોરનું કામ અને તે પકડાયા પછી શું કરવું; જુદી જાદી જાતના ચોરો; કગાઈ વિધા; ચોરેલો માલ ચોર કણુ લેવો; ચોરી અને લુટ વચે તફાવત વગેરે.

પાપીઓને શું સજ્જ મલેછે, તથા માણસના નસીબ
આ અથવા હુરપારમ્. ઉપર સરદારી ભોગવતા તારા વગેરે વિષે આ મુસ્કમાં
ખુલાસો કરેલો હતો.^{૧૧}

• હુકમ કરવા વિષે, દરેક આખદમાં ડાહપણ વાપરવા વિષે, સારાં માણસોનાં
પાછાં જીવતાં જીવાવિષે, અને હારેમનની તથા
જિમ અથવા સકાદૂમ.
દેવોની પેદાશનો નાશ થવાવિષેનું જ્યાન એમાં
કરેલું હતું.^{૧૨}

દીકરાની તકરીરમાં બાપનો હીસ્સો; દીકરો અને જનપણે યુનાહ કરેલા તે માટે અને ઊંચરે
પુગેલા છોકરાનાં અને જુદી રહેલી સ્ત્રીઓનાં પાપ વિષે બાપ તથા ભર્યાર અપરાધી નથી; લડ-
વાનાં હથ્થારો સ્ત્રીઓ, બાલકો અને ઈશાનીઓ નહીં એવા લોકોને આપવાનું પાપ; બે ભર-
યાર રાખનારી સ્ત્રીઓ વિષે; ન્યાયાધીશો અને તેમના ચુકાદા; ગોસ્પન્દોની જલવણી વિષે;
તેમની ચોકી કરનાર કુતરા વિષે, ગોસ્પન્દો પાતાનાં ખચ્ચાં જણે તે વેલા તેમને મદદ કરવા
અને તેમને ખોરાક નહીં આપવાથી તેઓ મરણ પામે તો તેના યુનાહ વિષે; લડવાઓનાં
સર સામાન વિષે; લડાઈ સર કરવા આગમચ દુશ્મન ઉપર કાસદ મોકલી ફેંદેલાડનું કે તેણે
પાદશાહોના પાદશાહને આવી તાબે થવું તે વિષે, જે દીવસે લડાઈ કરવાની હોય તે કોઈને
નહીં ફેંદેલા વિષે; લડાઈને દિવસે ઈજરને કરાવવી અને પહેલા તીર દાખલ દુશ્મન સામે
અવસ્તા લણેલી ખર્સમ ફેંકવી તે વિષે, ગરમ પાણીનાં હમામખાનાંઓ, આતશ, લુગડાં,
સ્થાલાના સામાન, ઘાસ ચારા અને અનાજની કાપણી વગેરે બાબદો છે.

(૧૧) દીનકર્દમાં કહેલું કે, હુરપારમના પહેલા ૩૦ બાબોમાંનો એક અઝ્ઝેરતિસ્તાન
યાને મોખેદોના અભ્યાસ, મોખેદો, સાગેદો અને તેમની પાંચ ખાસતોનું વર્ણન આપેલું.
એક બાબ નીરંગિસ્તાનનો છે જેમાં જુદી જુદી જાતની ક્રિયાઓ, બે, ત્રણ અને ચાર વખત ભ-
ણવાના અવસ્તા, દિવસની પાંચ ગેહા અને તેમની ઘટતી ક્રિયાઓ, ગલમખારો, સુદરેહ કુસ્તી,
ખર્સમ કાપવી. પાણીની આરાધના, જ્યોત, હવાવ અને વિસ્તારપનાં કુટુંબો વગેરેની બા-
બદો. એક બાબ ગોહરીકોસ્તાન નામેલું જેમાં ઉમરાવ વર્ગ વિષે, ખરીદવા અને વેચવા વિષે,
તથા પરદેશીઓ સાથે કામ કેમ પાડવું તે વિષે વર્ણન છે. બીજા વિભાગમાં કોઈની મીલકત
ખાઈ જવા, તાબેદાર અને નાકુર્મીન સ્ત્રીઓ, પરદેશી સ્ત્રીઓ, નર અને નારી બાલકોના
કાયદા વિષે, ગોસ્પન્દોને ઉછેરવા, અનાજની ખેતી કરવા, જુદી જુદી જાતના યુનાહો વગેરે
વિષે, ઘેલા કુતરાઓ અને તેઓથી થતાં ગુકસાન, દોલત ભેગી કરવાનાં સાધન, છોકરા
છોકરીઓને પરણાવવા, સખાવત કરવાની ભલાઈ અને બગાડ કરવાની ખુરાઈ, પાંચ સરસ
કામો અને પાંચ નહારા કામો, ગરકાયદે અગે કાપવા અને અજરેલાંઓને દાતવાનાં પાપ
વિષે, બાલકોને જનવા અને તેમની માવજન કરવા વિષે, મીલકતની માલિકીના વાંધા, દત્ત-
તર કરવા વિષે તથા પૈદકશાસ અને નજુમ વિષા વિષે વર્ણન છે.

(૧૨) દીનકર્દમાં આ નસ્ટ વિષે કહેલું કે, તેનાં પહેલા ૩૦ બાબોમાંનો એક કાયદાને
બાણવાની અને તેને તાબે થવાની જરૂરયાત, પુરતનાં જનમેલાં બાલકો અને તેમની ઘટતી
માવજત, આતશ અને તીરાણુ હથ્થારોની સંભાલ, ઘોડાઓની સરતો, ખારાં, મીઠાં, ગરમ

આ નુસ્ક જે સાધારણ રીતે આપણામાં વંદીદાદને નામે ઓલખાય છે તેજ માત્ર હાલ સંપૂર્ણ રહ્યો છે, અને એમાં અમાખી-
 દ્રેશુષ્યો અથવા વીક-
 દેવદાદ.
 થી માણસોનો કેમ બચાવ થઈ શકે છે તથા નસાધી તેને કેમ પવીત્ર કરી શકાય છે તેનું વર્ણન કરેલું છે.

બલાઈ તથા આભાર કરવાની કીમતી નશીલત એમાં કરેલી હતી. જે કોઈ એ નુસ્ક પટે તે હારેમનને પોતાની આગલથી દૂર કરી પોતે હારમજદની નજદીક જઈ શકે છે.

એ મધે હારમજદ તથા અમસારપદોની તારીફ કરેલી છે. અમસારપદોની મદદ મેલવવાને જે ધણી ઇચ્છા રાખતો હોય તેણે આ નુસ્ક બાણુવાની અગલ બાણુવેલી છે.

અને થંડાં, વેહેતાં તથા સ્થીર પાણીના ઉપચોગ વિષે છે. એક બાબ હસીદકાનીસ્તાન નામનો છે જેમાં ખીજવાત ઉપબવનારા શખ્દો અને જીવદાર પ્રાણીઓ અને ઝાડો તરફ ગેર વર્તણુક ચલાવવા, જુદી જુદી નીચાઈઓ અને જગાઓએથી દારૂલો ખનનો શોધવા વગેરેની બાબદ છે. એક બાબ જીયાનકીસ્તાન નામનો છે જેમાં જીવદાર અને નહીં જીવદાર જાણુસોનાં વુકશાનની વીગત છે. હેલા બાવીસ બાબમાં એક વક્ષિસ્તાન છે જેમાં ગોશ્તનદો વધારવા તજ કરજ કરવા, અતાજ ઉગાડવા વગેરેની બાબદ છે. એક બાબ વરિસ્તાન નામે છે જેમાં જીવને ગરમી તથા થંડી માફતે પકડી કાઢાડવાની રીત વર્ણવી છે. એક બાબમાં મદદ મેલવી તેનો બદલો વાલવા, ગેરવાજબી અને કાદિયા ન્યાયઘોસ, માતાએ અને ભાઈએ પરણાવેલી કન્યાઓ, નાકરમાન છોકરા વગેરે વિષે છે.

